

Programmabegroting 2025

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	2
Algemeen	3
Bestuurlijke hoofdlijn	3
Financiële hoofdlijn	5
Leeswijzer	9
Programma 0 Bestuur en ondersteuning	11
Programma 1 Veiligheid	19
Programma 2 Verkeer, vervoer en waterstaat	27
Programma 3 Economie	32
Programma 4 Onderwijs.....	39
Programma 5 Sport, cultuur en recreatie.....	44
Programma 6 Sociaal Domein	52
Programma 7 Volksgezondheid en milieu	60
Programma 8 Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing.....	69
Paragrafen.....	79
Lokale heffingen.....	79
Weerstandsvermogen en risicobeheersing	87
Onderhoud kapitaalgoederen	91
Financiering	95
Bedrijfsvoering.....	99
Verbonden partijen	103
Grondbeleid	107
Wet open overheid	121
Duurzaamheid	122
Financiële begroting.....	124
Kerngegevens	124
Overzicht baten en lasten en de toelichting.....	126
Uiteenzetting financiële positie	133
Baten en lasten per taakveld	143

Algemeen

Bestuurlijke hoofdlijn

Verder bouwen aan onze koers

In deze begroting leggen we onze ambities en plannen neer voor 2025 en de jaren daarna. Het vertrekpunt is de Kadernota 2025 die de gemeenteraad eerder dit jaar vaststelde. Met daarbij speciale aandacht voor de thema's die de gemeenteraad toen heeft aangedragen: sport, cultuur, klimaatadaptatie, internationalisering, voorzieningenniveau, ontmoetingsplekken en openbare ruimte. Thema's die ook voortvloeien uit de drie hoofdpogingen uit het coalitieprogramma *De Veldhovense opgaven – Investeren voor een duurzame toekomst*: Toekomstbestendig en vernieuwend besturen, Duurzame toekomst en Gezonde groei.

We bouwen in 2025 verder aan die ingezette koers. Zodat we vol vertrouwen kunnen blijven werken aan de flinke opgaven en uitdagingen, die de groei van Veldhoven en de regio met zich meebrengt. Want we zijn er voor de inwoner en willen dat iedereen in Veldhoven mee kan blijven doen.

Toekomstbestendig en vernieuwend besturen

In deze bestuursperiode zijn er veel verbindingen gelegd met onze partners in de samenleving; bewonersgroepen, maatschappelijke instellingen, bedrijven en (boven)regionale organisaties. De visies, die samen met die partners tot stand zijn gekomen, krijgen de komende tijd steeds meer hun beslag met concrete activiteiten. Er wordt hard gewerkt aan de diverse uitvoeringsplannen. Een voorbeeld daarvan is het uitvoeringsplan Dienstverlening, om de inwoners en bedrijven nog beter van dienst te kunnen zijn. Daarvoor is een flexibele en gezonde organisatie nodig, die in staat is snel in te spelen op de (vele) veranderingen; de ingezette organisatieontwikkeling moet hieraan bijdragen de komende jaren.

Binnen de grote kaders is uiteraard gekeken naar wat urgent of wettelijk nodig is. Het blijft immers een flinke uitdaging om de begroting op lange termijn sluitend te houden en ondertussen blijvend oog te houden voor de balans tussen welzijn en welvaart; de door de gemeenteraad benoemde sociaalsprong.

Gezonde groei

De economische groei brengt ons veel (welvaart en werkgelegenheid) en heeft direct effect op al onze maatschappelijke opgaven: de woningmarkt, de behoefte aan voorzieningen, zorg, onderwijs en een prettige leefomgeving. Aan ons als overheid de taak om deze groei gezond te laten verlopen.

Veldhoven groeit niet alleen fors, ook de samenstelling van de bevolking verandert en wordt meer divers. Door het toenemend aantal kenniswerkers, statushouders, Oekraïense ontheemden, arbeidsmigranten en vluchtelingen. Ook in de Inwonersvisie op Veldhoven benoemden onze inwoners internationalisering als een belangrijk thema. Voor de nieuwe Veldhovenaren is naast goede huisvesting, opvang en een warm welkom, ook integratie van groot belang. Om hen een goed toekomstperspectief te bieden én om gebruik te maken van hun inbreng in de maatschappij, is het van belang dat zij volwaardig kunnen deelnemen aan de Veldhovense samenleving. Daar komt van alles bij kijken zoals onderwijs, cultuur, inburgering, het opbouwen van een sociaal netwerk, zorg en werk. Dit betreft een brede opgave verspreid over alle programma's van deze begroting.

Duurzame toekomst

Onze openbare ruimte is een belangrijke basis voor sociale samenhang. Met onder andere ons omgevingsbeleid en het Integraal Maatschappelijk Beheerkader leggen we de

kaders vast voor onze woon-, werk- en leefomgeving.

Ondertussen proberen we de woonlasten binnen de perken te houden (ondanks de investeringen die we doen) en besteden we aandacht aan het thema armoede.

Via onder andere het Welzijnsbudgetplan willen we ervoor zorgen dat ook het maatschappelijk veld mee kan bewegen met de groei van onze gemeente. Want daar zit een grote verbindende kracht. Mede dankzij de inzet van maatschappelijke organisaties kunnen we samen verder bouwen aan een nog mooier Veldhoven.

Financiële hoofdlijn

Inleiding

Deze begroting is de eerste begroting over 2025 voor de Planning & Control cyclus 2025. Daarom noemen we deze begroting ook wel de primitieve begroting. In de loop van 2025 wordt deze begroting gewijzigd binnen de P&C cyclus via de rapportages aan en besluiten van de raad.

De financiële uitgangspunten voor de meerjarenbegroting 2025-2028 vinden we in de Kadernota 2025. De vertaling van deze uitgangspunten in de primitieve begroting heeft verder geleid tot een aantal technische bijstellingen, die in dit hoofdstuk worden gepresenteerd.

Daarnaast is er sprake van nieuwe beleidsvoorstellen en bijstellingen op bestaand beleid. Deze voorstellen zijn vertaald in een geactualiseerd meerjarenperspectief. Hiermee komen wij voor de meerjarenbegroting 2025-2028 met positieve saldi.

Actualisatie meerjarenperspectief 2025-2028

In deze paragraaf worden deze begrotingssaldi aan de hand van diverse invalshoeken geactualiseerd. Dat leidt tot onderstaand bijgesteld meerjarenperspectief en schetst hoe deze begroting tot stand is gekomen.

Het vertrekpunt voor deze begroting, zijn de saldi zoals gepresenteerd in de meerjarenbegroting 2024-2027. Deze saldi zijn geactualiseerd. Hiermee ontstaat het meerjarenperspectief tot en met de 2e bestuursrapportage 2024.

Begrotingssaldi 2025 t/m 2028 als vertrekpunt

Omschrijving	Begroting (x € 1.000)			
	2025	2026	2027	2028
Vertrekpunt	3.935	935	782	782
Meerjarige doorwerking 3e bestuursrapportage 2023	3.527	3.024	4.466	4.466
Meerjarige doorwerking 1e bestuursrapportage 2024	-1.207	-653	-540	-540
Meerjarige doorwerking 2e bestuursrapportage 2024	-1.283	1.304	1.102	2.102
Integraal Maatschappelijk Beheer Kader (IMBK)	-346	-477	-1.386	-1.670
Integraal HuisvestingsPlan (IHP)	-96	-138	-288	-578
Meerjarenperspectief 2025-2028 tot en met 2e bestuursrapportage 2024	4.530	3.995	4.136	4.562

Vanuit bovenstaand meerjarenperspectief zijn wij het begrotingsproces ingegaan.

Belangrijk binnen het proces zijn naast de bestuursrapportages, de technische bijstellingen. Technische bijstellingen zijn bijvoorbeeld rentelasten, loon-en prijsindexering en bijstellingen op de kostendekkendheid van riolering en afval. Deze worden hieronder aangegeven met de invloed op het begrotingssaldo.

Geactualiseerd meerjarenperspectief 2025 -2028

Omschrijving	Begroting (x € 1.000)			
	2025	2026	2027	2028
Meerjarenperspectief 2025-2028 tot en met 2e bestuursrapportage 2024	4.530	3.995	4.136	4.562
Technische bijstellingen volgens uitgangspunten Kadernota 2025	-1.148	-1.612	-2.502	-1.753
- rente	-710	-1.147	-2.069	-2.357
- nieuwe jaarschijf				2.586
- indexering (prijs, areaal, loon)	-681	-688	-638	-2.419
- toerekening loonkosten	-16	10	-9	8
- toerekening overhead	55	34	40	60
- kapitaallasten	231	284	294	464
- kostendekkende tarieven (Afval, riool en hondenbelasting)	-27	-105	-120	-95
Meerjarenperspectief 2025-2028 incl. technische bijstellingen kadernota 2025	3.382	2.383	1.634	2.809

De technische bijstellingen hebben een grote invloed op het begrotingsaldo. Dit is vooral het gevolg van de indexering. De indexering voor 2025 tot en met 2028 is toegepast zoals vastgelegd in de Kadernota 2025. Hierbij wordt de indexering in de jaren 2025-2027 geactualiseerd t.o.v. indexering zoals opgenomen in de begroting 2024. De jaarschijf 2028 is nieuw en heeft als basis de structurele budgetten uit de jaarschijf 2027 met daar bovenop de indexering.

Nieuw beleid en bijstellingen op bestaand beleid

In deze paragraaf komen de voorstellen aan bod voor nieuw beleid en de bijstellingen van bestaand beleid.

De bijstellingen op bestaand beleid en het nieuwe beleid maken inzichtelijk aan welke programma's meer of minder geld wordt uitgegeven:

Progr	bijstelling bestaand en nieuw beleid	Begroting (x € 1.000,-)			
		2025	2026	2027	2028
0	Bijstelling aframen inkomsten hondenbelasting	-213	-225	-238	-253
0	Applicaties in de cloud onderbrengen (versneld)	-40	-25	0	0
0	Periodiek arbeidsgezondheidskundig onderzoek (PAGO) en inzet praktijkondersteuner Arbo	-60	0	0	0
0	Uitvoeringsplan Dienstverlening	-200	-250	-90	-90
0	Uitvoeringsplan Dienstverlening spreekkamers en balies aanpassen en optimaliseren	-50	0	0	0
0	Bijdrage Veldhoven aan het VNG jaarcongres 2025	-47	0	0	0
0	Burgerzaken extra formatie	-311	-269	-250	-253
5	Voorziening uitlaten honden (investering in 2025 van € 100)	23	19	19	19
5	Vervangingsinvestering voertuigen wijkonderhoud (investering in 2028 van € 95)	0	0	0	0
5	Vervangingsinvestering binnensport (investering in 2028 van € 224)	0	0	0	0
5	Uitvoeringsprogramma Veldhoven Beweegt 3.0!	-84	-69	-69	-69
5	Aanleg 2e kunstgrasveld Marvilde (investering in 2025 van € 633 en bijdrage derden € 114)	0	-49	-48	-48
5	Volwaardige bibliotheek voorziening	-250	-250	-250	-250
5	Subsidiering gemeentelijke monumenten	-27	-27	-27	-27
5	Onderhoud beeldende kunst in de openbare ruimte	-35	-35	-35	-35
6	Aanpak Geldzorgen, Armoede en Schulden	-150	-150	-150	-150
7	Medewerker afval	-97	-98	-100	-102
7	Verhogen tarief medewerker afval	97	98	100	102
7	Soortenmanagementplan	-375	0	0	0
7	Soortenmanagementplan (dekking reserve energietransitie)	375	0	0	0
7	Invoering GFT+E in hoogbouw (investering in 2025 van € 350)	0	-31	-31	-31
7	Verhogen tarief afvalstoffenheffing invoering GFT+E in hoogbouw	0	31	31	31
7	Vervangingsinvestering ondergrondse containers (investering in 2028 van € 200)	0	0	0	0
8	Uitvoering geven aan de verdere uitwerking van de omgevingsvisie	-35	0	0	0
8	Uitvoering komen tot één omgevingsplan voor het gehele grondgebied	-200	0	0	0
8	Projectleider omgevingsplan	-117	-119	-121	-123
8	WBV II lasten	0	0	0	-1.118
8	WBV II baten	0	0	0	1.118
8	Gebiedsontwikkeling citycentrum	-500	0	0	0
div.	Subsidieophoging WBP	-346	-355	-364	-373
div.	Formatie nieuw voor oud (budget neutraal)	0	0	0	0
	Saldo (- = nadeel)	-2.642	-1.804	-1.623	-1.652

Financieel resumé

Uiteindelijk leiden alle voorstellen tot onderstaand overzicht. Dit resumé geeft een beeld van het meerjarenperspectief volgens het raadsbesluit.

Omschrijving	Begroting (x € 1.000)			
	2025	2026	2027	2028
Vertrekpunt	3.935	935	782	782
Meerjarige doorwerking 3e bestuursrapportage 2023	3.527	3.024	4.466	4.466
Meerjarige doorwerking 1e bestuursrapportage 2024	-1.207	-653	-540	-540
Meerjarige doorwerking 2e bestuursrapportage 2024	-1.283	1.304	1.102	2.102
Integraal Maatschappelijk Beheer Kader (IMBK)	-346	-477	-1.386	-1.670
Integraal HuisvestingsPlan (IHP)	-96	-138	-288	-578
Meerjarenperspectief 2025-2028 tot en met 2e bestuursrapportage 2024	4.530	3.995	4.136	4.562
Technische bijstellingen volgens uitgangspunten Kadernota 2025	-1.148	-1.612	-2.502	-1.753
- rente	-710	-1.147	-2.069	-2.357
- nieuwe jaarschijf	0	0	0	2.586
- indexering (prijs, areaal, loon)	-681	-688	-638	-2.419
- toerekening loonkosten	-16	10	-9	8
- toerekening overhead	55	34	40	60
- kostendekkende tarieven (Afval, riool, leges en hondenbelasting)	231	284	294	464
- overig	-27	-105	-120	-95
Meerjarenperspectief 2025-2028 incl. technische bijstellingen kadernota 2025	3.382	2.383	1.634	2.809
Bijstellingen bestaand en nieuw beleid	-2.642	-1.804	-1.623	-1.652
Meerjarenperspectief 2025-2028 begroting 2025	740	579	11	1.157
Opbouw begrotingssaldo				
Incidentele baten en lasten *	-2.425	-856	-807	-836
Structureel saldo 2025 - 2028	3.165	1.435	818	1.993

* Baten en lasten die het begrotingssaldo incidenteel beïnvloeden, voor een toelichting en specificatie verwijzen wij u naar de financiële begroting.

Leeswijzer

Opzet van de begroting

Met de programmabegroting stelt de gemeenteraad de kaders vast waarbinnen het college van burgemeester en wethouders het beleid dient uit te voeren.

Deze programmabegroting 2025 is volgens de richtlijnen van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) opgebouwd uit een beleidsbegroting en een financiële begroting. De beleidsbegroting bestaat uit het programmaplan en de acht verplichte paragrafen. Binnen het programmaplan treft u de negen begrotingsprogramma's, het overzicht van algemene dekkingsmiddelen en het bedrag voor onvoorzien aan.

Een begrotingsprogramma bevat voor één of meerdere met elkaar samenhangende beleidsterreinen de beantwoording van de drie 'W-vragen':

Wat willen we bereiken? --> Doelstelling

Wat gaan we daarvoor doen? --> Activiteiten

Wat gaat dat kosten?

De doelstellingen zijn ingevuld met de kaderstelling uit de Kadernota 2025 als basis.

Deze zijn aangevuld met de meetindicatoren en activiteiten.

Een begrotingsprogramma is opgebouwd volgens een piramidestructuur. Een programma bestaat namelijk uit diverse taakvelden. De taakveldenraming is voor het college een instrument om deze beleidsuitvoering op meer gedetailleerd niveau te volgen en (bij) te sturen.

Naast de programma's bestaat de programmabegroting uit paragrafen. Deze paragrafen geven een dwarsdoorsnede van de begroting weer vanuit een bepaald perspectief. De paragrafen zijn over het algemeen programma-overstijgend.

Deze programmabegroting is een onderdeel van de planning en control-cyclus van de gemeente Veldhoven. Hierin sluiten de verschillende instrumenten qua opzet en opbouw op elkaar aan. In de jaarstukken worden ook de drie W-vragen belicht. Tijdens het begrotingsjaar wordt de uitvoering van het in de programmabegroting opgenomen beleid gevolgd en (bij)gestuurd via 3 bestuursrapportages.

Autorisatie door de Raad op programmaniveau

De raad autoriseert met de vaststelling van de programmabegroting het college tot het doen van uitgaven op programmaniveau. Met de instrumenten van planning en control (programmabegroting en bestuursrapportages) en het controle-instrumentarium (rekenkamercommissie, recht van onderzoek, rechtmatigheidsverantwoording) beschikt zij hiervoor over voldoende waarborgen. In het schema hieronder wordt de verschillende verantwoordelijkheden en bevoegdheden voor het doen van uitgaven samengevat weergegeven.

Gemeenteraad	<u>Exploitatie:</u> Totale (bruto-)lasten en baten per programma	<ul style="list-style-type: none"> • Programmabegroting • Begrotingswijzigingen, die leiden tot bijstelling van de raming van de totale lasten en/of baten van een programma
	Investerings: Totale (bruto-)uitgaven en inkomsten per	<ul style="list-style-type: none"> • Programmabegroting • Begrotingswijzigingen, die leiden tot bijstelling van de raming van

Gemeenteraad (vervolg)	investeringskrediet	de totale (bruto-)uitgaven en/of inkomsten op een investeringskrediet
	Bouwgrondexploitatie: Totale (bruto-)uitgaven en inkomsten op bge-complexen in totaliteit	<ul style="list-style-type: none"> • Meerjarenperspectief bouwgrondexploitatie
College B&W	Exploitatie: Totale lasten en baten per taakveld	<ul style="list-style-type: none"> • Taakveldenraming • Begrotingswijzigingen, die verschuivingen binnen programma's bevatten
	Investerings: (Bruto-) uitgaven en inkomsten binnen totale investeringskrediet	<ul style="list-style-type: none"> • Taakveldenraming • Begrotingswijzigingen die leiden tot bijstelling van de raming van (bruto-) uitgaven en/of inkomsten op een investeringskrediet
	Bouwgrondexploitatie: Per complex de totale (bruto-) uitgaven en inkomsten	<ul style="list-style-type: none"> • Bijstellingen exploitatieopzet per complex

Autorisatie op programmaniveau betekent dat begrotingswijzigingen, met verschuivingen tussen taakvelden binnen één programma, niet door de Raad worden vastgesteld. Deze wijzigingen, die door het college worden goedgekeurd, worden wel ter inzage aan de gemeenteraad voorgelegd.

Programmaopbouw

Alle programma's zijn volgens dezelfde indeling opgebouwd:

- Inleiding
- Bronnen
- Doelstelling (Wat willen we bereiken?)
- Activiteiten per doelstelling (Wat gaan we daarvoor doen?)
- Meetindicatoren per programma
- Verbonden partijen (waar van toepassing)
- Subsidies in programma (waar van toepassing)
- Lasten en baten per programma (Wat gaat dat kosten?)
- Bijstellingen bestaand en nieuw beleid (waar van toepassing)

Op de programmabladen zijn de bedragen in € 1.000 weergegeven.

Per programma is een set aan meetindicatoren opgenomen. Deze indicatoren zijn gekoppeld aan de doelstellingen. De set bevat een vergelijking met andere gemeenten, landelijke cijfers en onze eigen realisatie over het peiljaar. Tot slot zijn zoveel als mogelijk de streefwaarden meerjarig aangegeven.

De meetindicatoren worden door verschillende eenheden weergegeven. In het tabel is de soort eenheid genoemd zoals bedrag, percentage, aantal etc..

Programma 0 | Bestuur en ondersteuning

Inleiding

De gevolgen van de sterke groei van Veldhoven en de regio zorgen voor grote opgaven en uitdagingen op diverse terreinen. Dat vraagt om een gezonde en flexibele organisatie (bestuurlijk en ambtelijk) die dicht bij de inwoners, ondernemers en (maatschappelijke) organisaties van Veldhoven staat. En in de regio zichtbaar en actief is.

De gemeente Veldhoven is open, transparant en omgevingsbewust. We betrekken de samenleving en zoeken verbinding, zodat de samenleving in staat is zelf mee vorm te geven aan de leefomgeving.

Inwoners en organisaties mogen rekenen op een goede dienstverlening. Hierbij gaat het niet alleen om *wat* we leveren, maar ook om *hoe* we dat leveren. In de gemeente Veldhoven staat daarbij de vraag centraal. We staan dan ook voor toegankelijke en passende dienstverlening, waarin we inwoners, ondernemers en (maatschappelijke) organisaties zo goed mogelijk helpen.

Gemeenten gaan de komende jaren uitdagende financiële tijden tegemoet. De taken die we lokaal op ons bordje krijgen, worden vanuit het Rijk niet altijd in voldoende mate financieel gecompenseerd. Het is aan ons om de gemeentelijke financiën gezond te houden en te zorgen dat de ambtelijke organisatie de opgaven en uitdagingen van nu en de toekomst aan kan.

Bronnen

- Participatie onder de Omgevingswet
- Bestuurlijke toekomstvisie gemeente Veldhoven
- Geactualiseerde Stadsvisie 2015-2030
- Organisatievisie, Gelukkig in Veldhoven
- Visie Dienstverlening gemeente Veldhoven 2024-2025
- Visie 'Participatie die (aan)spreekt'
- Inwonersvisie op Veldhoven - Op weg naar Veldhoven 2040

Doelstelling

0.01 De gemeentelijke organisatie is omgevingsbewust en communicatief

We staan als organisatie in contact met onze doelgroepen en netwerken in onze samenleving en passen onze communicatie daarop aan.

Activiteit(en)

0.01.01 We gaan aan de slag met de verdere uitwerking van het communicatiebeleid

In 2024 hebben we een start gemaakt met ons communicatiebeleid. Dit gaan we komend jaar verder uitwerken.

0.01.02 We gaan het communicatiebeleid borgen in de organisatie

Het is belangrijk dat de organisatie eenduidig communiceert. Daarom zorgen we ervoor we de collega's meenemen in de uitgangspunten van ons communicatiebeleid.

Doelstelling

0.02 De gemeente Veldhoven is voortdurend in gesprek met de samenleving

- We willen in verbinding staan met onze samenleving (luisteren en betrekken)

- We staan open voor initiatieven uit de samenleving
- We benaderen participatie op een gestructureerde en professionele manier

Activiteit(en)

0.02.01 We werken aan het uitvoeringsplan van de Visie op participatie

In 2024 is de Visie op participatie vastgesteld. In 2025 gaan we aan de slag met het uitvoeringsplan. Dat betekent bijvoorbeeld dat we online participatie beter en nadrukkelijker inzetten en dat we een inwonerpanel ontwikkelen.

0.02.02 Bij elk extern gericht programma of project is participatie een onderdeel

De impact van programma's en projecten kan groot zijn. Daarom spreken we af dat bij elk programma of project, dat zich richt op de buitenwereld, aandacht wordt besteed aan participatie.

0.02.03 De gemeentelijke organisatie krijgt handvatten voor participatie

Participatie raakt de hele organisatie en veel collega's hebben krijgen hiermee te maken. Daarom geven we de organisatie handvatten om goed uitvoering te kunnen geven aan participatie.

Doelstelling

0.03 De gemeente heeft een duidelijke visie (op Veldhoven)

We weten wie we zijn, wat we willen worden, dragen dat uit en borgen dat in ons dagelijks werk.

We weten welke thema's we in Veldhoven belangrijk vinden en waar we als gemeente naar toe willen groeien.

Activiteit(en)

0.03.01 We borgen de visie op Veldhoven in ons beleid

In 2024 is de Inwonersvisie op Veldhoven vastgesteld. Op basis van deze inwonersvisie gaan we een visie op Veldhoven formuleren die ingaat op alle belangrijke uitdagingen voor onze gemeente. Het is de bedoeling deze begin 2025 vast te stellen.

De komende jaren dragen we deze visie uit en borgen we de uitgangspunten in ons beleid.

0.03.02 We gaan verder met het doorontwikkelen van de sturingsinstrumenten

Om te anticiperen op nieuwe trends en ontwikkelingen en focus aan te kunnen brengen in bestuurlijke keuze werken we aan diverse sturingsinstrumenten. Voorbeelden hiervan zijn de trendanalyse en het overdrachtsdocument.

Doelstelling

0.04 Onze dienstverlening is toegankelijk en passend

Onze Visie Dienstverlening is ons uitgangspunt.

- Onze inwoners, ondernemers en organisaties staan centraal (passend binnen het algemeen belang)
- Onze dienstverlening is toegankelijk
- We zijn professioneel

Activiteit(en)

0.04.01 We voeren het meerjarige uitvoeringsprogramma Dienstverlening uit

In het uitvoeringsprogramma Dienstverlening staan activiteiten en projecten die bijdragen aan de ambitie uit de visie Dienstverlening. In 2025 gaan we verder met de uitvoering van dit meerjarige programma dat in 2024 gestart is.

0.04.02 We monitoren continu de klanttevredenheid van de kanalen website en balie

Wij willen graag weten wat de inwoners van onze (digitale) dienstverlening vinden. Daarom monitoren we dat continu en die feedback gebruiken we om de (digitale) dienstverlening te verbeteren.

0.04.03 We voeren het tijdelijk besluit digitale toegankelijkheid overheid uit

We gaan verder met de uitvoering van het plan van aanpak voor digitale toegankelijkheid dat in 2024 is opgesteld. De focus ligt op interne bewustwording en het maken van afspraken zodat we bij de aanschaf van nieuwe websites, webapplicaties of online platform voldoen aan de wetgeving. Voor bestaande websites en platforms gaan we, als dat nodig is, maatregelen bepalen en uitzetten bij leveranciers om de statussen van deze platforms en websites te verbeteren.

0.04.04 We verbeteren onze telefonische bereikbaarheid

In 2024 zijn we gestart met verbeteren van de telefonische bereikbaarheid. In 2025 gaan we verder met de verbeteracties, onder andere met het meetbaar maken en continu monitoren van onze telefonische bereikbaarheid.

0.04.05 We werken aan en met een kanalenstrategie

We realiseren ons dat er meerdere kanalen (online en offline) zijn om de inwoner te bereiken en voor de inwoner om ons te bereiken. Dit is afhankelijk van de behoefte, wettelijke eisen en de doelgroep. Dat maken we inzichtelijk en beheersbaar met een kanalenstrategie waarin we bepalen met welke dienstverlenings- en communicatiekanalen we werken en waarvoor we die inzetten. Deze kanalen zijn altijd actueel, begrijpelijk, veilig en toegankelijk, op elkaar afgestemd en ingericht vanuit de klantreis.

0.04.06 We zetten in op digitalisering en innovatie om de dienstverlening te verbeteren

We zetten maximaal in op digitalisering. Dit draagt bij aan transparantie zodat de inwoner zelf zaken kan regelen of kan inzien bijvoorbeeld via een webportaal. Ook draagt dit bij aan een efficiëntere bedrijfsvoering en de continuïteit. Het strategisch informatiebeleidsplan dat in 2024/2025 wordt opgesteld geeft hiervoor de kaders bijvoorbeeld op het gebied van datagedreven werken en voor het (veilig) inzetten van kunstmatige intelligentie (AI). In 2025 werken we dit informatiebeleidsplan uit in concrete activiteiten en beginnen alvast aan het op orde brengen en/of vernieuwen van ons ICT-landschap.

Doelstelling

0.05 De gemeentelijke organisatie is gezond, flexibel en slagvaardig

Het is fijn werken bij de gemeente Veldhoven. We zijn er voor de samenleving. Naast het uitvoeren van wettelijke taken, zijn we in staat om wensen en ambities te realiseren en kunnen we inspelen op ontwikkelingen.

Activiteit(en)

0.05.01 We geven verder uitvoering aan de organisatievisie Gelukkig in Veldhoven

In 2024 is de organisatievisie Gelukkig in Veldhoven vastgesteld en is er gewerkt aan de herinrichting van de organisatie. In oktober 2024 is deze vernieuwde organisatiestructuur van start gegaan.

In 2025 geven we verder vorm en inhoud aan de organisatievisie.

0.05.02 We werken verder aan de producten en activiteiten uit de Geluksexpeditie

In het programma Geluksexpeditie werken we aan de ontwikkeling van onze organisatie, het werkgeluk van onze medewerkers en de prestatie die we leveren aan onze inwoners. In 2023 zijn medewerkers gezamenlijk gestart met verbeteringen van diverse onderdelen binnen de organisatie, zodat we komen tot een krachtige organisatie met een duidelijk profiel en een duidelijk maatschappelijk resultaat. Er zijn al flink wat stappen gezet en activiteiten afgerond. In 2025 werken we verder aan de laatste activiteiten.

0.05.03 We werken met strategische personeelsplanning

Met strategisch personeelsplanning kunnen we op het gebied van personeel inspelen op veranderingen en ambities in de toekomst. De afgelopen jaren hebben we de kwantitatieve analyse gedaan. In 2025 starten we met de kwalitatieve doorvertaling.

Doelstelling

0.06 Het financieel beleid van de gemeente is op orde

Veldhoven heeft een betrouwbaar en sterk financieel beleid, met een jaarlijks sluitende meerjarenbegroting. We dekken structurele uitgaven met structurele inkomsten.

Activiteit(en)

0.06.01 Begrotingsevenwicht en sluitende begroting

Een meerjarig sluitende begroting. Dit houdt in dat alle begrotingsjaren (2025 t/m 2028) een positief saldo (≥ 0) hebben. Ook moet er een positieve algemene vrije reserve zijn voor al deze jaren.

Meetindicatoren

Nr. Doel	Naam	Eenheid	Bron	Peiljaar	Realisatie peiljaar			Streefwaarden						
					NL	Verg.	Vhvn	2024	2025	2026	2027	2028		
0.01	Er is geen geschikte indicator													
0.02	Klanttevredenheid balie	Rapportcijfer	Eigen gegevens	2023	-	-	8,6	7,5	7,5	7,5	7,5	7,5	7,5	
0.02	Klanttevredenheid website	Rapportcijfer	Eigen gegevens	2023	-	-	6,8	6,5	6,5	6,5	6,5	6,5	6,5	
0.02	Dashboard DigiToegankelijk	Status	Logius	2023	-	-	E	D	D	C	C	C		
0.03	Er is geen geschikte indicator													
0.04	Er is geen geschikte indicator													
0.05	Formatie (BBV)	Fte per 1.000 inwoners	Eigen gegevens	2023	-	7,5	7,3	7,8	7,8	7,6	7,5	7,4		
0.05	Bezetting (BBV)	Fte per 1.000 inwoners	Eigen gegevens	2023	-	7,4	7	7,8	7,8	7,6	7,5	7,4		
0.05	Apparaatskosten (BBV)	Kosten per inwoner	Eigen gegevens	2023	-	€ 829	€ 891	€ 905	€ 961	€ 944	€ 916	€ 937		
0.05	Externe inhuur (BBV)	Kosten als % van totale loonsom + totale kosten inhuur externen	Eigen gegevens	2023	-	18,7%	23,7%	8,4%	9,7%	9,0%	6,5%	9,2%		
0.06	Overhead (BBV)	% van totale lasten	Eigen gegevens	2023	-	25,3%	9,3%	8,6%	8,3%	9,0%	8,8%	8,8%		
0.06	Structureel sluitend	Ja/Nee	Eigen gegevens	2023	-	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja		
0.06	Solvabiliteitsratio	Percentage	Eigen gegevens	2023	-	40%	30%	36%	37%	37%	31%	30%		
0.06	Netto schuldquote	Percentage	Eigen gegevens	2023	-	35%	85%	77%	82%	87%	115%	121%		
0.06	Kengetal grondexploitatie	Percentage	Eigen gegevens	2023	-	2,5%	37%	10%	10%	-9%	-6%	-1%		

Verbonden partijen

Bij dit programma zijn de volgende verbonden partijen betrokken:

- BIZOB voor inkoopondersteuning binnen de bedrijfsvoering;
- BNG voor bankdiensten.

Wat gaat het kosten?

Budget	Rekening 2023	Begroting 2024	Begroting			
			2025	2026	2027	2028
Lasten	38.101	42.442	32.826	29.857	29.541	29.524
Baten	112.705	119.832	115.501	111.052	115.021	118.746
Saldo (- = nadeel)	74.604	77.390	82.675	81.195	85.480	89.222

Bijstelling bestaand en nieuw beleid

Bijstelling bestaand en nieuw beleid	Begroting			
	2025	2026	2027	2028
Extra formatie Burgerzaken	-311	-269	-250	-253
Verlagen opbrengst hondenbelasting	-213	-225	-238	-253
Uitvoeringsplan dienstverlening	-200	-250	-90	-90
Periodiek arbeidsgezondheidskundig onderzoek (PAGO)	-60			
Spreekkamers en balies aanpassen en optimaliseren (uitvoeringsplan dienstverlening)	-50			
Bijdrage Veldhoven aan het VNG jaarcongres 2025	-47			
Applicaties in de cloud onderbrengen (versneld)	-40	-25		
Formatie nieuw voor oud	-22	-22	-23	-23
Saldo (- = nadeel)	-943	-791	-601	-619

Extra formatie Burgerzaken

Er is een toename van werkzaamheden door de meerjarige paspoortpiek (deze is landelijk), een meer dan gemiddelde bevolkingsgroei en wijziging van samenstelling van de bevolking. Hierdoor zijn er substantieel meer afspraken en is de complexiteit toegenomen. Hierdoor staat de formatie kwalitatief en kwantitatief onder druk. Een en ander vraagt om een structurele uitbreiding van de bestaande formatie. En de komende jaren zullen een aantal medewerkers met pensioen gaan, waardoor veel wordt ingeboet op kennis en ervaring. Mede gelet op de krapte op de arbeidsmarkt is het van belang hierop te anticiperen. Ervaren medewerkers zijn niet of nauwelijks te vinden. De oplossing kan worden gevonden door tijdig nieuwe medewerkers aan te trekken en via opleiding 'klaar te stomen' voor de toekomst. Extra formatie 2025: € 311, 2026 € 269, 2027: € 250 en 2028: € 253.

Verlagen opbrengst hondenbelasting

Het college kiest er voor om in de begroting een tarief hondenbelasting te hanteren van € 50 per hond en € 150 per kennel. Het op te nemen bedrag in de begroting dient te worden aangepast aan het te hanteren tarief van € 50 per hond en € 150 per kennel. Verlagen hondenbelasting 2025: € 213, 2026 € 225, 2027: € 238 en 2028: € 253.

Uitvoeringsplan dienstverlening

In 2025 breiden we uit naar twee beloftes uit het uitvoeringsplan dienstverlening zijnde: belofte 1: Onze inwoner staat centraal en belofte 3: We zijn professioneel. Het benodigde budget is 2025: € 200 en 2026: € 250. In 2027 en 2028 zullen we vooral vervolg geven

aan de opgestarte ontwikkelingen en nog een paar nieuwe zaken toevoegen, maar 2027 en 2028 zijn nog niet gedetailleerd in kaart gebracht. Benodigde budget 2027 en 2028: € 90.

Periodiek arbeidsgezondheidskundig onderzoek (PAGO)

De arbowet verplicht werkgevers voor het periodiek uitvoeren van een periodiek arbeidsgezondheidskundig onderzoek € 60. Dit onderzoek is gericht op risico's die arbeid voor de gezondheid van de medewerker met zich meebrengt zoveel mogelijk te voorkomen.

Spreekkamers en balies aanpassen en optimaliseren (uitvoeringsplan dienstverlening)

In 2025 willen we een deel van de spreekkamers en balies aanpassen en optimaliseren voor de dienstverlening, met name op het gebied van privacy. Benodigde budget € 50.

Bijdrage Veldhoven aan het VNG jaarcongres 2025

De VNG heeft de "Brainportregio" toegewezen voor de organisatie van het VNG jaarcongres 2025. De bijdrage voor Veldhoven zal € 47 bedragen.

Applicaties in de cloud onderbrengen (versneld)

De VDI omgeving is aan vervanging toe. De toekomst vaste en moderne werkplek maakt geen gebruik meer van VDI, maar vindt plaats op de locatie laptops. Om de VDI omgeving uit te faseren is het noodzakelijk om de applicaties te verplaatsen naar de Cloud of af te nemen als SAAS oplossing van onze leveranciers. Uitfaseren van de VDI omgeving maakt dat de kosten voor deze omgeving en het datacenter geleidelijk zullen afnemen. De geraamde kosten 2025: € 40 en 2026: € 25.

Formatie Nieuw voor oud

De vacatureruimte (door de organisatieontwikkeling) biedt ruimte om € 21 budget af te ramen bij cluster financiën en € 38 bij cluster communicatie. Deze ruimte komt gedeeltelijk ten gunste van programma 0, 1 en 6 voor de behandeling van bezwaarschriften WOZ, maatwerkoplossingen dienstverlening, een preventiemedewerker en medewerkers inburgering.

Overzicht algemene dekkingsmiddelen

Bedragen (x € 1.000)	Rek. 2023	Begr. 2024	Begroting			
			2025	2026	2027	2028
1 Lokale heffingen	16.111	18.424	17.625	18.403	19.244	20.165
2 Algemene uitkering gemeentefonds	81.617	85.821	88.909	87.452	90.846	93.881
3 Dividend	88	75	75	75	75	75
4 Saldo financieringsfunctie	118	-611	10	-160	-1.298	-1.502
5 Overige algemene dekkingsmiddelen	0	0	0	0	0	0
Totaal algemene dekkingsmiddelen	97.934	103.709	106.619	105.770	108.867	112.619

Overhead

Bedragen (x € 1.000)	Rek. 2023	Begr. 2024	Begroting			
			2025	2026	2027	2028
1 Lasten overhead	16.094	16.951	16.358	16.443	16.327	16.524
2 Baten overhead	-413	-131	-113	-115	-117	-120
3 Doorbelasting overhead	-1.539	-1.508	-1.477	-1.477	-1.482	-1.495
Totaal overhead	14.142	15.312	14.768	14.851	14.728	14.909

Geraamd bedrag voor onvoorzien

Bedragen (x € 1.000)	Rek. 2023	Begr. 2024	Begroting			
			2025	2026	2027	2028
1 Stelpost onvoorziene uitgaven	0	156	160	164	168	172
Totaal onvoorzien	0	156	160	164	168	172

Overzicht vennootschapsbelasting

Bedragen (x € 1.000)	Rek. 2023	Begr. 2024	Begroting			
			2025	2026	2027	2028
1 Vennootschapsbelasting	41	266	1.697	1.122	1.339	1.092
Totaal vennootschapsbelasting	41	266	1.697	1.122	1.339	1.092

Programma 1 | Veiligheid

Inleiding

De zorg voor veiligheid is een kerntaak van de gemeente. Die verantwoordelijkheid dragen we samen met vele (keten)partners, inwoners en ondernemers. Veiligheid is veelomvattend en gaat om zaken waar inwoners en ondernemers dagelijks (bewust en onbewust) mee te maken krijgen. Veiligheid is een basisvoorwaarde voor een aantrekkelijke woon-, werk- en leef gemeente en voor een goede economische en sociale ontwikkeling.

Om dit te bereiken, werken wij vanuit een gezamenlijke visie: Wij willen een aantrekkelijke gemeente zijn waar inwoners, bedrijven en bezoekers zich thuis en veilig voelen. Wij vinden voorkomen beter dan genezen. Samenwerken is hierbij erg belangrijk; inwoners, bedrijven, organisaties en veiligheidspartners zijn actief en helpen mee. Er is vertrouwen in de lokale overheid en de gemeente staat dichtbij haar inwoners en ondernemers. Op het gebied van veiligheid opereren wij als een eenheid in de regio met aandacht voor (lokale) verschillen.

Hierbij zijn de volgende punten leidend:

- We werken aan veiligheid vanuit de eigen kracht van onze inwoners;
- We zorgen voor een overheid die snel, daadkrachtig en betrouwbaar handelt;
- We benutten de mogelijkheden van data gedreven werken;
- We zorgen voor een balans tussen preventie en repressie en zorg en veiligheid;
- We hebben een intensieve samenwerking op zorg en veiligheid;
- We hanteren een wijk- en persoonsgerichte aanpak.

Als gemeente hebben we zowel een regisserende, faciliterende als uitvoerende rol.

Bronnen

- Integraal Veiligheidsplan basisteam De Kempen 2023-2026
- Veiligheidsmonitor 2021 Veldhoven
- www.waarstaatjegemeente.nl dashboard openbare-orde-en-veiligheid
- Regionaal-veiligheidsbeleid Oost-Brabant 2023-2026

Doelstelling

1.01 Een verbetering van het veiligheidsgevoel

Inwoners en ondernemers van Veldhoven moeten met een veilig gevoel in hun wijk of buurt kunnen leven en ondernemen. Om dit veiligheidsgevoel te verbeteren, wordt ingezet op een aantal onderdelen:

- een verdere afname van de criminaliteit;
- een verdere afname van incidenten en verstoringen van de openbare orde;
- een verbeterde verankering van veiligheid in buurten en wijken;
- een goede samenwerking, waarin we met ketenpartners een gezamenlijke focus hebben.

Activiteit(en)

1.01.01 Uitvoering geven aan het Integrale Veiligheidsplan en Uitvoeringsplan Basisteam De Kempen 2023-2026

In 2022 heeft de gemeenteraad het Integraal Veiligheidsplan (IVP) vastgesteld. Deze vierjaarlijkse kadernota geeft sturing aan de lokale veiligheid. De projecten en activiteiten die hieruit voortvloeien staan in het tweejaarlijkse Uitvoeringsplan (UVP).

Komend jaar gaan we deze projecten en activiteiten uitvoeren. Jaarlijks evalueren we deze uitvoering met partners en gemeenteraad.

1.01.02 Doorontwikkeling, samen met onze (keten)partners, van de wijkgerichte aanpak.

Veldhoven is in 2022 gestart met wijkgericht werken met onder andere de partners Cordaad, Politie, Woningbouwstichtingen en zorgpartners (onder andere de GGD en Lumens). Bij een wijkgerichte aanpak wordt er samengewerkt om te voorkomen dat de leefbaarheid en veiligheid in een wijk of gebied (met multiproblematiek) verslechtert. Vanuit veiligheid sluiten we periodiek aan bij overleggen van onze bewoners, zoals o.a. wijkplatforms en buurtpreventie.

1.01.03 Meer ondersteuning bieden aan buurtpreventiegroepen.

Buurtpreventiegroepen zijn onze ogen en oren in de wijk. Om deze reden gaan we meer investeren in en samenwerken met de buurtpreventiegroepen. De buurtpreventiegroepen worden ook ingezet bij de informatievoorziening naar onze inwoners toe. Tot slot, organiseren we jaarlijks een gezamenlijke buurtpreventieavond.

1.01.04 We versterken de Keurmerken veilig ondernemen voor bedrijventerreinen, winkelgebieden, horeca, sportverenigingen en maatschappelijke organisaties

Als preventieve actie willen we bestaande Keurmerken Veilig ondernemen, bedrijventerreinen en winkelgebieden verder versterken en onze informatiebronnen (netwerkpartners) uitbreiden. Het is de bedoeling om hiermee zowel de objectieve als subjectieve veiligheid te verhogen. We gaan actief informatie bij de betrokken doelgroep ophalen en bespreken. Voor de horeca van Veldhoven gaan we een keurmerk Veilig Uitgaan opzetten om de samenwerking tussen overheid en horecaondernemers te versterken.

1.01.05 Invoeren van een "Branche-aanpak Veiligheid"

Jaarlijks selecteert Integrale Veiligheid een branche of thema, waarop intensief wordt ingezet dat jaar. Gedurende het jaargeven we deze branche of thema extra aandacht. Dit doen we o.a. door preventieve acties, trainingen, inzetten van controles en voorlichting.

Doelstelling

1.02 Gericht kwetsbare doelgroepen informeren over onderwerpen, zoals: woninginbraken, diefstallen en oplichting

Ter preventie besteden wij meer aandacht aan het goed informeren van onze inwoners/ ondernemers. Dit doen wij door inwoners en ondernemers bewuster te maken van de gevaren en tips te geven over hoe dit te voorkomen.

Activiteit(en)

1.02.01 Gericht kwetsbare doelgroepen informeren over onderwerpen, zoals woninginbraken, diefstallen en oplichting

Ter preventie besteden wij meer aandacht aan het goed informeren van onze inwoners/ ondernemers. Dit doen wij door inwoners en ondernemers bewuster te maken van de gevaren en tips te geven over hoe dit te voorkomen. Dit doen wij onder andere door gerichte campagnes (donkere dagen, oplichting aan de deur) en door voorlichting op locatie.

1.02.02 Bij strafrechtelijke overtredingen waar mogelijk ook bestuursrechtelijk optreden

Bij het aantreffen van drugs in een woning voert de gemeente een twee sporenbeleid. Dit wil zeggen dat justitie verantwoordelijk is voor de strafrechtelijke vervolging en de gemeente de impact voor de buurt probeert te verkleinen door bv de woning te sluiten.

Gezien het succes wordt dit beleid uitgebreid naar 12 andere thema's waarbij ook bestuursrechtelijk opgetreden kan worden. Het gaat hier om thema's die de leefbaarheid van de buurt kunnen aantasten zoals: jeugdoverlast, drugs op straat, woninginbraken, bijtincidenten of overlast gevende personen. Inmiddels zijn de werkprocessen gereed. In 2025 worden de opgestelde werkprocessen toegepast en na evaluatie waar nodig aangepast.

Doelstelling

1.03 Het voorkomen, verstoren en stoppen van ondermijnende criminaliteit

Ondermijnende criminaliteit zorgt voor een vermenging van de onderwereld (criminelen) met de bovenwereld (de samenleving). Daarmee is ondermijnende criminaliteit een minder zichtbare vorm van criminaliteit, maar kent daarentegen grote gevolgen en impact voor de samenleving in zijn geheel. Ondermijnende criminaliteit creëert gevaarlijke situaties, bijvoorbeeld brand- en explosiegevaar, afpersing, intimidatie met geweld of milieuschade. Ondermijning zorgt ook voor oneerlijke concurrentie ten opzichte van onze inwoners, ondernemers en organisaties. Door deze criminaliteit zichtbaar te maken, kunnen we effectief de genoemde facetten (voorkomen, verstoren en stoppen) aanpakken.

Activiteit(en)

1.03.01 In 2025 gaan we datagedreven werken ervaring door het analyseren van gegevens om de aanpak van ondermijning te verbeteren

De gemeente wil op een vernieuwende manier het werkproces van ondermijning verbeteren. Inmiddels beschikt de gemeente over een werkproces ondermijning en bijbehorende datasysteem, dit wordt in 2025 ingezet om meer regisserend, gestructureerd en efficiënter te gaan werken. Jaarlijks worden de bevindingen geëvalueerd.

1.03.02 In 2025 stellen we een actieplan op voor de aanpak van ondermijnende criminaliteit (2025-2026) en voeren deze uit

Het actieplan ondermijning omvat een groot aantal onderdelen. Het raakt de inwoners, organisaties en ondernemers in Veldhoven, maar ook de gemeentelijke organisatie. Het actieplan zet in op bewustwording en weerbaarheid, een verbeterde informatiepositie, actuele wet- en regelgeving en de inzet van (bestuurlijke) controles.

1.03.03 Aanpak van jonge aanwas en doorgroeiers

Veel jongeren komen in aanraking met de verleidingen van het 'snelle geld'. We investeren in het voorkomen van criminele carrières van onze jongeren. Dit doen we door o.a. vroegsignalering, specifieke coachingstrajecten, stevige regie bij zorg- en veiligheid en ouderbetrokkenheid.

1.03.04 Onderzoek naar inzet A.N.P.R. (automatische kentekenplaatherkenning)

In het kader van het versterken van onze informatiepositie wordt er onderzocht of Veldhoven kan worden aangesloten op het huidige A.N.P.R.-netwerk.

Doelstelling

1.04 Een afname van het aantal slachtoffers op het gebied van digitale criminaliteit (cybercrime)

Gedigitaliseerde criminaliteit is een verzamelterm geworden van alle criminaliteit die met een computer en op internet wordt gepleegd. Ook incidenten zoals sexting of digitaal

pesten vallen onder deze term. Dit thema is inmiddels het snelst groeiende thema in de veiligheidswereld en daarom zetten we in op een afname van het aantal slachtoffers.

Activiteit(en)

1.04.01 Gericht specifieke (kwetsbare) doelgroepen actief informeren over gedigitaliseerde criminaliteit

De games Hackshield en Cyber 24 worden specifiek ingezet voor de doelgroep jeugdigen. Voor onder andere de doelgroep (minder computervaardige) ouderen worden kennisartikelen in het Veldhovens Weekblad gepubliceerd en worden er kennismiddagen op locatie verzorgd. Ouderen die wel computervaardig zijn, worden geïnformeerd door de gebruikelijke informatiekanaal, zoals de gemeentelijke nieuwspagina en sociale media. Digitale fraude bij ouderen heeft de speciale aandacht.

1.04.02 Implementeren van het handboek voor online monitoring

De online wereld en de fysieke leefwereld raken steeds meer met elkaar vervlochten. In regionaal verband werkt de gemeente aan een handboek om de bevoegdheden van de digitale wijkagent, toezichthouder en jongerenwerker uit te werken. Daarnaast komen we met een aanbeveling hoe deze taken lokaal geïmplementeerd kunnen worden en welke lokale regels hiervoor nodig zijn.

Doelstelling

1.05 De impact van complexe zorg- en veiligheidsproblematieken zo beperkt mogelijk houden voor de samenleving

Onder complexe zorg- en veiligheidsproblematieken vallen meerdere onderwerpen: Jeugdzorg- en veiligheid, Jeugdproblematiek, Polarisatie en Radicalisering, Woonoverlast, Personen met onbegrepen gedrag, Nazorg ex-gedetineerden en criminele familienetwerken. In deze veiligheidsthema's zien we als trend, een toename in de complexiteit van de zaken en daarentegen minder mogelijkheden om deze zaken op te lossen. Veldhoven streeft naar een juiste balans tussen preventie, repressie en zorg. We kijken daarbij binnen alle domeinen en denken vanuit de bedoeling en de leefwereld van onze kwetsbare inwoners. Het is van belang om met elkaar voorwaarden te creëren, waardoor iemand "fijn" kan wonen, zonder dat de buurt overlast ervaart. We praten waar kan en pakken door waar moet!

Activiteit(en)

1.05.01 In 2025 zorgen we ervoor dat veiligheid nog beter aansluit bij zorg- en hulpverlening.

Dit doen we onder andere door het borgen van een goede structuur en werkwijze binnen het zorg- en veiligheidsdomein met de partners: de wijkagent, de Wijk-GGD'ers, de kwartiermaker GGzE met specifieke aandacht voor (overlast gevende) kwetsbare personen. We werken gestructureerd door het vastgestelde AVE-model uit te voeren, waarin iedereen elkaars rol, taak, bevoegdheden in het totale proces kent en toepast. Zie ook programma 6 Sociaal Domein.

1.05.02 Het doorontwikkelen van zorg- en veiligheidsnetwerken

Per genoemd veiligheidsthema wordt verder ingezet op netwerkversterkingen op basis van trends en ontwikkelingen. Per casus wordt inzichtelijk gemaakt met welke professionals we te maken kunnen hebben/krijgen en regulier overlegd hoe de stappen in het proces het beste kunnen lopen. Ook bespreken we regelmatig het inschalen van casussen en wie per casus de regie heeft.

1.05.03 We werken volgens de bedoeling en leveren waar mogelijk maatwerk.

We kiezen voor maatwerk en het werken volgens de bedoeling, zodat de aansluiting op de leefwereld van onze inwoner goed plaatsvindt. Zie ook programma 6 Sociaal Domein.

1.05.04 Versterken Aanpak Verward Gedrag (WvGGZ)

In 2025 ontwikkelen we samen met onze partners de aanpak Verward Gedrag door. Belangrijke aandachtspunten zijn het werken vanuit de bedoeling en de inzet van ervaringsdeskundigheid. Daarnaast wordt er een werkproces opgesteld en dragen we bij aan de doorontwikkeling van het Meldpunt Zorg en Veiligheid.

1.05.05 Vroegtijdige samenwerking met zorg- en veiligheidspartners op Nazorg (ex) gedetineerden en op de aanpak van de problematische jeugd

Samen met Zorg & Veiligheid pakken we casuïstiek op. We leggen vroegtijdig contact met de gedetineerde en de instelling waar hij/zij verblijft. Door inzet te plegen op vijf leefgebieden trachten we de kans op recidive te verminderen. Binnen de aanpak jeugd ligt voor 2025 de focus op het vroeg signaleren en het versterken van samenwerkingsverbanden, hiervoor is in 2024 een rapport ter ondersteuning ontvangen.

1.05.06 Uitvoeren van de visie op criminele familienetwerken

In 2024 zijn er interviews gehouden met betrokken organisaties en medewerkers. In 2025 wordt de verkregen informatie verwerkt in de werkwijze. Eventuele bijsturing vindt plaats na de evaluatie.

1.05.07 Opstellen en uitvoeren projectplan polarisatie en radicalisering

In 2025 wordt er een projectplan polarisatie en radicalisering opgesteld. Het actieplan polarisatie en radicalisering omvat een groot aantal onderdelen. Het raakt de inwoners van Veldhoven, maar ook de gemeentelijke organisatie. Het actieplan zet in op signalering, netwerkoprichting, bewustwording en voorlichting.

Doelstelling

1.06 Crisisorganisatie doorontwikkelen in samenwerking met de Veiligheidsregio Brabant-Zuidoost.

We zijn onderdeel van de regionale crisisbeheersingsorganisatie. Hierbij werken wij regionaal samen aan bestaande en veranderende fysieke veiligheidsvraagstukken. De veranderende vraagstukken (zoals vergrijzing, klimaatverandering, gezondheidscrisis, dreiging van terrorisme en extreem geweld) vragen om het up-do-date houden en het doorontwikkelen van onze crisisorganisatie.

Activiteit(en)

1.06.01 Crisisorganisatie door ontwikkelen in samenwerking met de Veiligheidsregio Brabant-Zuidoost

We zijn onderdeel van de regionale crisisbeheersingsorganisatie. Hierbij werken wij regionaal samen aan bestaande en veranderende fysieke veiligheidsvraagstukken. De veranderende vraagstukken (zoals vergrijzing, klimaatverandering, gezondheidscrisis, dreiging van terrorisme en extreem geweld) vragen om het up-do-date houden en een doorontwikkeling van onze crisisorganisatie. Dit doen we door medewerkers (interne rampen- en crisisorganisatie), het college en het managementteam structureel te blijven enthousiasmeren, informeren, trainen en betrekken in hun rol in de crisis- en rampenbestrijding. Ook worden de facilitaire randzaken regelmatig door de organisatie getest en goed voorbereid op een mogelijke crisis.

1.06.02 Uitvoering geven aan het nieuw integraal brandweezorgplan

De Veiligheidsregio Brabant-Zuidoost (VRBZO) gaat een integraal Brandweezorgplan opstellen. Activiteiten uit het plan worden gekoppeld aan gemeentelijk beleid en nieuwe ontwikkelingen. Samenwerking wordt gezocht met medewerkers op het gebied van gebouwenbeheer en vergunningen.

Meetindicatoren

Nr. Doel	Naam	Eenheid	Bron	Peiljaar	Realisatie peiljaar			Streefwaarden				
					NL	Verg.	Vhvn	2024	2025	2026	2027	2028
1.01	Sociale veiligheid, index overlast	Index (2014=100)	CBS Veiligheidsmonitor	2021	98	97	92	92,00	94,00	95,00	97,00	98,00
1.01	Winkeldiefstallen	Per 10.000 inwoners	Politie	2023	25,19	7,38	11,2	11,20	10,24	9,28	8,32	7,38
1.01	Brandstichting	Per 10.000 inwoners	Politie	2023	2,34	0,61	0,86	0,86	0,80	0,73	0,67	0,61
1.01	Vernielingen en misdrijven tegen openbare orde en gezag (BBV)	Per 1.000 inwoners	CBS	2023	4,7	4,2	5,8	5,50	5,20	4,90	4,60	4,20
1.01	Diefstal van brom-, snor-, fietsen	Per 10.000 inwoners	Politie	2023	54,38	38,31	37,27	37,27	37,27	37,27	37,27	37,27
1.01	Diefstal van motorvoertuigen	Per 10.000 inwoners	Politie	2023	5,22	5,33	4,96	4,96	4,96	4,96	4,96	4,96
1.01	Diefstal en inbraak bij bedrijven	Per 10.000 inwoners	Politie	2023	7,27	3,28	6,46	6,46	5,66	4,86	4,06	3,28
1.01	Verboden wapenbezit en -handel	Per 10.000 inwoners	Politie	2023	3,75	2,87	2,59	2,59	2,59	2,59	2,59	2,59
1.01	Geluidshinder	Per 10.000 inwoners	Politie	2023	60,77	41,79	42,87	42,87	42,60	42,33	42,06	41,79
1.01	Sociaal-preventief gedrag	Somscore (0 t/m 4)	CBS Veiligheidsmonitor	2021	2,1	2,2	2,4	2,40	2,40	2,40	2,40	2,40
1.01	Preventieve voorzieningen in en rond de woning	Somscore (0 t/m 6)	CBS Veiligheidsmonitor	2021	1,7	1,9	2	2,00	2,00	2,00	2,00	2,00
1.02	Diefstal en inbraak uit woning (BBV)	Per 1.000 inwoners	Politie	2023	1	0,9	1,3	1,30	1,20	1,10	1,00	0,90
1.02	Verwijzingen Halt (BBV)	Per 1.000 inwoners	Halt	2023	9	3	9	9,00	9,00	9,00	9,00	9,00
1.02	Gewelddsmisdrijven (BBV)	Per 1.000 inwoners	Politie	2023	4,3	3,1	2,9	2,90	2,90	2,90	2,90	2,90
1.02	Levensdelicten	per 10.000 inwoners	Politie	2023	1,43	1,23	0,65	0,65	0,65	0,65	0,65	0,65
1.02	Overval	Per 10.000 inwoners	Politie	2023	0,3	0,2	0,43	0,43	0,37	0,31	0,25	0,20
1.02	Straatroof	Per 10.000 inwoners	Politie	2023	1,37	5,12	0,22	0,22	0,22	0,22	0,22	0,22
1.02	Aantasting lichamelijke integriteit:	Per 10.000 inwoners	Politie	2023								
	- Bedreiging				13,14	8,4	9,48	9,48	9,21	8,94	8,67	8,40
	- Mishandeling				22,12	15,98	13,36	13,36	13,36	13,36	13,36	13,36
	- Openlijk geweld (persoon)				2,29	2,87	1,29	1,29	1,29	1,29	1,29	1,29
1.02	Zedenmisdrijven	Per 10.000 inwoners	Politie	2023	4,67	4,51	3,88	3,88	3,88	3,88	3,88	3,88
1.03	Drugsdelicten: drugsvervaardiging, -handel en -bezit	Per 10.000 inwoners	Politie	2023	7,58	3,07	3,23	3,23	3,20	3,17	3,11	3,07
1.03	Ondermijning:	Aantallen	Politie- en gemeentelijke cijfers	2023								
	- Damocles waarschuwingen				Onbekend	Onbekend	2	2,00	2,00	2,00	2,00	2,00
	- Sluitingen				Onbekend	Onbekend	5	5,00	5,00	5,00	5,00	5,00
	- Wet Bibob				Onbekend	Onbekend	21	21,00	21,00	21,00	21,00	21,00
1.04	Slachtoffers van online koop- en verkoopfraude	Percentages	Waarstaatjegemeente (basisteam)	2021	8,3	8,2	6,9	6,90	6,90	6,90	6,90	6,90
1.04	Slachtoffers van hacken	Cijfers percentages	CBS Veiligheidsmonitor	2021	6,9	6,7	6,3	6,30	6,30	6,30	6,30	6,30
1.05	Veilig Thuis-meldingen (ex)partnergeweld	Per 100.000 inwoners	Politie	2023	277	275	200	200,00	200,00	200,00	200,00	200,00
1.05	Veilig Thuis-meldingen kindermishandeling	Per 100.000 inwoners	Politie	2023	366	346	250	250,00	250,00	250,00	250,00	250,00
1.05	Politieregistraties overlast door verward persoon	Per 10.000 inwoners	Politie	2023	79,62	52,86	61,62	61,62	59,43	57,24	55,05	52,86
1.05	Jongeren met jeugdreclassering	% van alle jongeren 12 tot 23 jr	CBS	2023	0,3	0,1	0,3	0,30	0,25	0,20	0,15	0,10
1.05	Politieregistraties overlast jeugd	Per 10.000 inwoners	Politie	2023	47,02	68,22	52,57	52,57	51,19	49,81	48,46	47,02
1.06	Gemelde incidenten bij de brandweer	Per 10.000 inwoners	Waarstaatjegemeente	2023	77,7	75,8	49,1	49,10	49,10	49,10	49,10	49,10

Verbonden partijen

Bij dit programma zijn de volgende verbonden partijen betrokken:

- Veiligheidshuis;
- GGD ZuidOost-Brabant
- VeiligheidsRegio Brabant ZuidOost.

Wat gaat dat kosten?

Budget	Rekening 2023	Begroting 2024	Begroting			
			2025	2026	2027	2028
Lasten	4.423	4.194	4.247	4.328	4.412	4.501
Baten	332	199	91	91	91	92
Saldo (- = nadeel)	-4.091	-3.995	-4.156	-4.237	-4.321	-4.409

Programma 2 | Verkeer, vervoer en waterstaat

Inleiding

Mensen verplaatsen zich over allerlei afstanden, om verschillende redenen, op diverse tijdstippen en met verschillende vervoermiddelen. Mobiliteit stopt niet bij de gemeentegrens. We werken daarom structureel regionaal samen op ambtelijk en bestuurlijk niveau. Daarin komen strategische en tactische ontwikkelingen op het gebied van mobiliteit aan de orde, maar ook de relatie van bereikbaarheid met het verbeteren van ons leef-, woon- en vestigingsklimaat.

We investeren steeds meer in andere en duurzamere manieren van mobiliteit. Dit wordt de transitie duurzame mobiliteit genoemd. De geleidelijke overgang naar een duurzaam, integraal mobiliteitssysteem dat ook anticipeert op komende ontwikkelingen.

Plannen voor wonen, werken en bereikbaarheid worden in samenhang opgesteld. De hieruit voortkomende plaatselijke- en regionale maatregelen sluiten we op elkaar aan. Daarnaast richten we ons ook lokaal op de integrale verbinding met de onderwerpen als welzijn, gezonde groei en duurzame toekomst.

We gebruiken beschikbare data en moderne technieken, die ons helpen bij de opgaven waar we voor staan. Daarnaast helpen ze ons bij een objectieve monitoring en/of toetsing.

De komende jaren werken we aan het op peil houden en verbeteren van de bereikbaarheid van Veldhoven en het verbeteren van de verkeersveiligheid. Dit doen we binnen de kaders van de Bereikbaarheidsagenda, het actuele Gemeentelijk Verkeers- en Vervoersplan de Mobiliteitsvisie en het uit te werken Mobiliteitsprogramma. Ook de Omgevingsvisie en het Maatregelenpakket De Run zijn een belangrijke leidraad. Onze aanwezige infrastructuur onderhouden we goed. Hiermee is de veiligheid en het comfort van de weggebruiker geborgd. Handvat voor de uitvoering van dit onderhoud vormt het Integraal Maatschappelijk Beheerkader Openbare Ruimte en de beheerplannen.

Bronnen

- Integraal maatschappelijk beheerkader openbare ruimte
- Bereikbaarheidsagenda
- GVVP (Gemeentelijk Verkeers- en Vervoersplan)
- Omgevingsvisie
- Maatregelenpakket De Run

Doelstelling

2.01 Inwoners, werknemers en bezoekers verplaatsen zich vaker te voet, met de fiets of met het openbaar vervoer.

Doordat in Veldhoven meer mensen komen wonen en werken, wordt het ook drukker in de schaarse openbare ruimte. De auto neemt relatief veel ruimte in. Ook willen we naar een duurzamere samenleving. Daarom is het verstandig om duurzame mobiliteit te stimuleren: te voet, op de fiets, met het openbaar vervoer of kiezen voor deelmobiliteit. Daarnaast heeft dit een positief effect op de luchtkwaliteit/gezondheid.

Activiteit(en)

2.01.01 Opstarten van de aanleg van de fietsverbinding Veldhoven west

We realiseren een veilige en comfortabele fietsverbinding tussen Zilverackers en het centrum in de periode 2024-2026

2.01.02 Regionale fietsverbinding F67 uitwerken.

We starten met het aanleggen van snelle en aantrekkelijke regionale fietsverbindingen als volwaardig alternatief voor de auto. Het gaat om de fietsverbindingen Reusel-Eersel-Veldhoven en Bergeijk-Riethoven-Veldhoven.

2.01.03 We hebben een mobiliteitsprogramma en starten met het uitvoeren van de hierin opgenomen activiteiten.

Het mobiliteitsprogramma stellen we vast en we starten met het uitvoeren van de hierin opgenomen activiteiten.

2.01.04 We werken aan de HOV4 verbinding.

Economische groei blijven faciliteren op de Run en gelijktijdig meeliften met schaa sprong regio/ duurzame mobiliteitsvormen. Met de inpassingsfase van HOV4 is de start gemaakt.

2.01.05 We onderzoeken de mogelijkheden van de Burg. Van Hoofflaan en directe omgeving.

Onderzoek of een autoluwe toegang (Burg. van Hoofflaan) tot het centrum mogelijk is. Dit doen we in combinatie met het masterplan Citycentrum en het mobiliteitsprogramma.

Doelstelling

2.02 Het wegennetwerk sluit aan bij de fysieke leefomgeving.

Door het netwerk van voetpaden, fietspaden en wegen zorgen we ervoor dat inwoners, werknemers en bezoekers zich veilig en comfortabel kunnen verplaatsen.

Activiteit(en)

2.02.01 Monitoren van het fietsgebruik in Veldhoven.

We meten het fietsgebruik. Hiermee ontstaat een beeld over hoe bestaande structuren worden gebruikt en of nieuwe structuren effectief zijn.

2.02.02 We passen gereguleerd parkeren toe in en rondom het Citycentrum

Door optimaal gebruik te maken van de parkeervoorzieningen in het centrum reguleren we de parkeerstromen om de aantrekkelijkheid van het City Centrum te vergroten. Bij de ontwikkelingen in het Citycentrum wordt het parkeren meegenomen. In 2025 wordt de evaluatie rondom parkeren Citycentrum afgerond. Die resultaten worden verwerkt tot een vernieuwde regulering.

2.02.03 Invoer 30 km zone Zeelst

Met de aanpassing van de inrichting van de Peter Zuidlaan – Julianstraat en de bijbehorende verkeersstromen starten we met het invoeren van een 30km zone voor Zeelst.

Doelstelling

2.03 De gemeentelijke infrastructuur blijft op een voldoende kwaliteitsniveau.

We onderhouden de gemeentelijke infrastructuur (wegen, kunstwerken, openbare verlichting en verkeersregelininstallaties) op de afgesproken onderhoudsniveau's vanuit de verschillende beheerplannen.

Activiteit(en)

2.03.01 We voeren visuele wegininspecties uit.

Eén keer per 2 jaar voeren we een visuele wegininspectie uit volgens landelijke richtlijnen om een actueel kwaliteitsbeeld te krijgen. Deze gegevens helpen ons bij het maken van afwegingen.

2.03.02 We verminderen storingen in de openbare verlichting.

Door doelmatig onderhoud en verleden hebben we minder storingen aan lampen.

2.03.03 We voeren het onderhoud uit op het afgesproken kwaliteitsniveau.

Om het wegonderhoud in de openbare ruimte zo goed mogelijk uit te voeren, vinden onderhoud en beheer van wegen plaats op basis van het IMBK. Door het uitvoeren van klein- en groot onderhoud aan de verhardingen onderhouden wij de wegen. Hierbij wordt afgewogen of een reconstructie nodig is, door bijvoorbeeld een veranderende woonomgeving of door mee te liften met andere vakdisciplines.

Doelstelling

2.04 We streven naar een betere verkeersveiligheid.

Zowel de Provincie Noord-Brabant als de gemeente streven naar 0 verkeersslachtoffers. Dit doen we volgens het gemeentelijk en provinciaal verkeersbeleid.

Activiteit(en)

2.04.01 We monitoren de verkeersongevallen in Veldhoven.

We volgen en analyseren de ongevallenstatistieken. We streven naar 0 verkeersslachtoffers.

2.04.02 We voeren 5 bewustwordingsacties uit.

Op de inzet van mobiliteit en verkeersveiligheid in relatie tot andere werkvelden (onderwijs) en externe partners (scholen, Veldhoven Samen Verkeersveilig) voeren we 5 bewustwordingsacties uit.

Meetindicatoren

Nr. Doel	Naam	Eenheid	Bron	Peiljaar	Realisatie peiljaar			Streefwaarden				
					NL	Verg.	Vhvn	2024	2025	2026	2027	2028
2.01	Gebruik van deelmobiliteit	Aantal gebruikers	Gem.Veldh.	2023	-	-	1.745	0	3%	3%	3%	3%
2.02	Fietsgebruik	Aantal fietsers in Veldhoven (29 telpunten, gemiddeld per werkdag) (Realisatie 2024 : 1.687)	Gem.Veldh.	2023	-	-	1.595	0	5%	5%	5%	5%
2.03	Wegverharding dat voldoet aan de CROW-kwaliteitsnorm	%	Gem.Veldh.	2022	-	-	89	90	90	90	90	90
2.03	Storingen lampen Openbare Verlichting	Aantal meldingen storingen lampen	Nobralux	2023	-	-	584	1.500	1.500	1.500	1.500	1.500
2.04	Bewustwordingsacties	Aantal bewustwordingsacties	Gem.Veldh.	2023	-	-	5	5	5	5	5	5
2.04	Ongevallen met uitsluitende materiële schade	Aantal geregistreerde ongevallen met uitsluitend materiële schade	Gem.Veldh.	2022	98.837	272	231	-	0	0	0	0
2.04	Ongevallen met slachtoffers	Aantal geregistreerde ongevallen met slachtoffers	Gem.Veldh.	2022	22.270	56	32	-	0	0	0	0
2.04	Ongevallen met dodelijke slachtoffers	Aantal geregistreerde ongevallen met dodelijke slachtoffers	Gem.Veldh.	2022	615	1	1	-	0	0	0	0

Wat gaat dat kosten?

Budget	Rekening 2023	Begroting 2024	Begroting			
			2025	2026	2027	2028
Lasten	7.137	8.010	8.836	9.402	10.810	11.557
Baten	798	518	483	496	512	529
Saldo (- = nadeel)	-6.339	-7.492	-8.353	-8.906	-10.298	-11.028

Programma 3 | Economie

Inleiding

We wonen en werken samen in dé technologie- en maakregio van Nederland, Brainport Eindhoven. De regio is uitgegroeid tot een belangrijke mainport van Nederland. Dit brengt enorme economische groei met zich mee, maar schept ook een verantwoordelijkheid. Met de vestiging van ASML, als sleutelspeler van de Brainportregio, hebben we een belangrijke opgave om de economische groei en het bijbehorend ecosysteem op een zo gezond mogelijke manier te faciliteren. Dat betekent niet alleen aandacht voor bedrijfslocaties, maar ook inspelen op de grote behoefte aan talent. Samen met het bedrijfsleven richten we ons op het realiseren van betaalbare woningen, een goede bereikbaarheid, voldoende zorg en goed onderwijs.

Naast het (boven) regionale belang, moeten we het belang en de waarde van ons lokaal MKB niet uit het oog verliezen. Ook het lokaal MKB groeit en vormt door haar maatschappelijke lokale betrokkenheid de ruggengraat van onze Veldhovense economie.

Ons voorzieningenniveau moet meegroeien met de groei van onze gemeente en arbeidsplaatsen. Het Citycentrum is daarin een belangrijke spil. Met de uitvoering van het masterplan Citycentrum maken we een toekomstbestendig en kloppend hart voor alle Veldhovenaren.

De economische welvaart heeft ook een keerzijde. De brede welvaart komt steeds meer onder druk te staan en de sociale verschillen worden groter. Ook hier slaan bedrijfsleven, maatschappelijke en kennisinstellingen en overheden de handen in elkaar om iedereen goede kansen te geven op een fijne toekomst.

Bronnen

- Transitievisie Warmte 1.0
- Beleidskader hernieuwbare elektriciteit en besparing
- Samenwerkingsakkoord Metropoolregio Eindhoven 2023-2026
- Samenwerkingsagenda Stedelijk Gebied Eindhoven
- Strategische Agenda Brainport 2023
- Citycentrum Veldhoven, Masterplan en ontwikkelstrategie, januari 2024
- Detailhandels- en horecavisie gemeente Veldhoven (2024). Groei en transitie benutten voor leefbaarheid

Doelstelling

3.01 Faciliteren en versterken van een veerkrachtig economisch systeem

We versterken de economie in de Brainportregio door:

- het beschikbaar houden en maken van ruimte voor diverse economische sectoren (vraaggericht en regionaal) ;
- het zoveel mogelijk beschikbaar krijgen en houden van talent en;
- ervoor te zorgen dat de economische groei bijdraagt aan Brede Welvaart in onze regio.

Binnen de Strategische Agenda Brainport maken we als regio afspraken met de rijksoverheid en de provincie. Door deelname aan Brainport Eindhoven, maken we samen deze agenda en werken we aan de verdere doorontwikkeling van de mainportstatus.

Activiteit(en)

3.01.01 Samen met Brainport Eindhoven en onze partners uitvoeren van Strategische Agenda Brainport

In de Strategische Agenda Brainport staan de afspraken die de regio met provincie en Rijk hebben gemaakt. De agenda bestaat uit drie pijlers: de pijlers Innovatie, Talent en Leef-en vestigingsklimaat. De uitvoering van de pijlers 1 en 2 ligt vooral bij onze partners als Brainport Development. Pijler 3 daarentegen kent juist een sterke relatie met onze organisatie. We staan samen aan de lat voor de uitvoering van de afspraken die zijn vastgelegd in de Brainportdeal en Beethoven.

3.01.02 Het innovatieve vermogen van ons bedrijfsleven stimuleren en ondersteunen door een financiële bijdrage aan het Stimuleringsfonds

Prachtige ideeën een kans bieden en zo de economie in de regio versterken, dat doet het Stimuleringsfonds. Ondernemers, kennisinstellingen en overheden kunnen subsidie krijgen voor bijvoorbeeld een haalbaarheidsstudie, het uitwerken van een business case, het opzetten van een pilot of de ontwikkeling van een prototype. Als het maar gaat om samenwerken, innovatie en versterken van de regionale economie in Zuidoost-Brabant. Het Stimuleringsfonds geeft al jaren subsidie en zijn er zeer succesvolle ondernemingen uit voortgekomen. Het Stimuleringsfonds wordt beheerd en uitgevoerd door de organisatie van de Metropoolregio Eindhoven.

3.01.03 Samen met Brainport Eindhoven en onze partners talent beschikbaar krijgen en behouden voor onze regio

Veel (MKB) bedrijven ervaren dagelijks de schaarste aan talent. Binnen regio Brainport zijn verschillende non-profit dienstverleners en onderwijsinstellingen actief in het verbinden van werkzoekenden met bedrijven uit de regio. Brainport Development, overheden en opleiders zijn samen bezig met het om-, her- en bijscholen van werkzoekenden en uitkeringsgerechtigden. Ook helpt Brainport Development en het Holland Expat Center met het aantrekken en binden van internationals aan onze regio.

3.01.04 Inbedden Veldhovense belangen in diverse regionale overlegstructuren

We werken op veel thema's, schaalniveaus en concrete projecten samen. Deze ambities en projecten worden vastgelegd in de diverse samenwerkingsakkoorden en actieagenda's. Voorbeelden hiervan zijn het samenwerkingsakkoord Metropoolregio Eindhoven inclusief bijbehorende jaarplannen, en het meerjarenplan Brainport Development inclusief bijbehorende jaarplannen.

Doelstelling

3.02 Realiseren van een aantrekkelijk en toekomstbestendig vestigingsklimaat en zorgen dat er voldoende ruimte behouden blijft om te ondernemen

We ontwikkelen onze bestaande werklocaties De Run en Habraken verder door naar aantrekkelijke en toekomstbestendige werklocaties voor de high-tech (maak)industrie en ons lokaal MKB. Hierin komen de wensen en behoeften van ondernemers samen met onze (publieke) ambities en opgaven op het gebied van duurzame mobiliteit, energietransitie/-congestie, nieuwe vormen van stedelijke mixmilieus, groen/water en klimaatadaptatie. We werken samen met betrokken partijen aan de uitwerking van de gebiedsvisie De Run, met onder andere wonen en werken langs de HOV-as.

Activiteit(en)

3.02.01 Opstellen van een ontwikkelstrategie met uitvoeringsplan voor De Run

De gebiedsvisie De Run beschrijft het 'wat', maar nog niet 'hoe' deze visie gerealiseerd kan worden. Hiervoor is een ontwikkelstrategie met uitvoeringsplan nodig voor het hele gebied en de verschillende deelgebieden.

Deze ontwikkelstrategie moet op deze verschillende schaalniveaus antwoord geven op vragen als:

- Wat wordt het te realiseren programma voor wonen, werken, voorzieningen, mobiliteit, groen, energie enz. ?
- Wat zijn de juridisch-planologische spelregels: grondbeleid, ruimtelijke kaders?
- Wat is de financiële haalbaarheid en wat zijn de financiële spelregels?
- Hoe kunnen we samenwerken met betrokken partijen: bedrijven, ontwikkelaars, woningcorporaties enz.?
- Wat is een passende fasering voor de uitvoering?

3.02.02 Habraken in gereedheid brengen voor uitgifte

We willen het lokale verzorgende MKB ontwikkelingsruimte bieden om te blijven ondernemen. Tegelijkertijd is schuifruimte noodzakelijk voor verplaatsers op De Run ten behoeve groei van ASML en de woningbouwontwikkelingen vanuit de woningbouwversnelling. Om ruimte te realiseren wordt het totale bedrijventerrein Habraken in gereedheid gebracht voor uitgifte. Dat betekent concreet: het vaststellen van het omgevingsplan; het opstellen van uitgiftebeleid en het bouwrijp maken van de gronden. Voor het realiseren van een alternatief op het gebied van energie wordt integraal aangesloten op de ontwikkelingen en processen in de regio (zie activiteit 3.02.05 en 7.06.06).

3.02.03 Uitvoeren van de regionale visie Werklocaties en hierin een actieve rol pakken

In de regionale visie Werklocaties hebben we vastgesteld welke keuzes we gaan maken voor het behoud van onze economische toppositie.

Er zijn keuzes gemaakt over:

- welke bedrijven we wel en niet willen huisvesten;
- hoe we omgaan met bestaande bedrijventerreinen;
- hoe we in de toekomst nieuwe werklocaties gaan programmeren;
- en hoe we ervoor gaan zorgen dat het juiste bedrijf op de juiste plek kan groeien en/of doorgroeien (alloceren).

Dit alles vraagt een continue proces van monitoring en afstemming tussen gemeenten (o.a. herpositioneren 9 voor 1 loket), provincie, en partners in de regio.

3.02.04 In beeld brengen kansen voor intensief ruimtegebruik op onze werklocaties

Om ervoor te zorgen dat er voldoende ruimte blijft om te ondernemen hebben we in de regionale visie Werklocaties afgesproken prioriteit te geven aan het creëren van ruimte op bestaande terreinen. Meer ruimte om te ondernemen is echter niet de enige claim. Ook de energietransitie, klimaatadaptatie, mobiliteitstransitie en circulaire economie, doen een beroep op dezelfde schaarse ruimte. Om meer inzicht te krijgen in de mogelijkheden op onze bestaande werklocaties, gaan we de intensiveringskansen op De Run en Habraken onderzoeken.

3.02.05 Deelnemen aan regionale aanpak voor het opzetten van energiehubs op De Run en Habraken

Het economisch vestigingsklimaat staat onder druk door de energietransitie. Netbeheerders en overheden werken aan de uitbreiding en verzwaring van het netwerk, maar de verwachting blijft dat de komende 5 tot 10 jaar de wachtljsten blijven groeien. De consequenties voor bedrijven zijn enorm. Plannen voor nieuwvestiging, uitbreiding en verduurzaming moeten 'on hold' gezet worden. Om de economische ontwikkeling en de verduurzaming van bedrijven niet tot stilstand te laten komen, is inzetten op slimme

oplossingen en samenwerking essentieel. Vanuit het programma 3 Economie dragen we integraal bij aan de activiteit 7.06.06 Verduurzamen van bedrijventerreinen.

Doelstelling

3.03 Realiseren van compacte, complete en comfortabele (centrum)gebieden met goed bereikbare voorzieningen op het gebied detailhandel, horeca en vrijetijdseconomie
Veldhoven gaat de komende jaren flink groeien en dus komt er meer behoefte aan winkel- en horecameters. We hebben verschillende winkel- en horecagebieden met ieder een eigen functie en kwaliteit. De verschillende kenmerken van de gebieden willen we graag behouden. Het voorzieningenaanbod moet passen bij de groei en verandering van de bevolking. Belangrijke ontwikkeling is de realisatie van het Citycentrum als toekomstbestendig en kloppend hart voor alle Veldhovenaren (zowel bezoekers als inwoners)

Activiteit(en)

3.03.01 Realisatie van het Citycentrum als toekomstig en kloppend hart voor alle Veldhovenaren

Samen met onze partners buiten (ondernemers en vastgoedeigenaren) gaan we aan de slag met uitvoering van de ambities in het masterplan. Door actief te 'makelen en schakelen' pakken we samen de handschoen op om de realisatiekracht te verhogen. Voor de activiteit Uitvoering Masterplan Citycentrum verwijzen we naar Programma 8.3).

3.03.02 Voorbereiden verlenging Bedrijven Investeringszone (BIZ) Citycentrum

De BIZ maakt mogelijk dat alle ondernemers in het Citycentrum samen investeren in de aantrekkelijkheid en economische ontwikkeling van het winkelgebied. In 2026 loopt de huidige regeling af. Een verlenging van de BIZ vraagt om een gedegen voorbereiding in 2025, waarbij een eventuele verbreding met vastgoedeigenaren wordt onderzocht.

3.03.03 In beeld brengen ongewenste onbenutte plancapaciteit detailhandel

Om compacte, complete en comfortabele winkelgebieden te realiseren dienen ongewenste vestigingen van supermarkten en andere vormen van detailhandel voorkomen te worden. Het is daarom noodzakelijk ongewenste onbenutte plancapaciteit juridisch te saneren. Deze actie is vastgelegd in zowel de lokale als regionale detailhandelsvisie. Binnen Veldhoven is gekozen voor een stapsgewijze aanpak waarbij we beginnen met het in beeld brengen van de Veldhovense situatie.

3.03.04 Zoeken naar een alternatief om het toeristisch, recreatief en cultureel aanbod van Veldhoven in beeld te brengen

In 2024 is de samenwerking met Regioradar geëindigd. We gaan (al dan niet) samen met de regio op zoek naar een alternatief podium om het toeristisch, recreatief en cultureel aanbod van Veldhoven in beeld te brengen.

3.03.05 Actieve deelname in de regionale werkgroep voorzieningen

Op basis van onderzoek in 2024 naar de huidige voorzieningenstructuur, worden vervolgacties uitgezet om het voorzieningenniveau in de regio op peil te houden. Door een actieve rol in de regio te pakken sluiten we aan op kansen voor Veldhoven. Het gaat in dit programma over de voorzieningen met een commerciële functies en topvoorzieningen in de regio.

Doelstelling

3.04 Blijven inspelen op wensen en behoeftes van ondernemers

Het is belangrijk in contact te blijven met onze bedrijven en haar belangenorganisaties om hun wensen te vertalen naar de gemeentelijke opgaven voor de toekomst. We geloven in de kracht van gezamenlijke vooruitgang en zetten in op een sterk accountmanagement.

Activiteit(en)

3.04.01 Verbeteren digitale zichtbaarheid en bereikbaarheid voor ondernemers

We richten onze gemeentelijke website zo in dat ook ondernemers informatie op een eenvoudige manier vinden. Ook zetten we andere communicatiemiddelen in om onze zichtbaarheid te vergroten.

3.04.02 Actieve rol binnen parkmanagement- en centrummanagementorganisaties

We werken intensief samen met de bestaande parkmanagementorganisaties op Habraken en met onze centrummanagementorganisaties van het Citycentrum en de Kromstraat. Op De Run onderzoeken we de mogelijkheden om georganiseerd parkmanagement op te zetten.

3.04.03 Verder uitbouwen accountmanagement met ondernemers (- netwerken)

Veldhoven Verbindt, Koninklijke Horeca Veldhoven, Lokaal Toeristische Adviesraad en het VOC zijn voorbeelden van netwerkorganisaties waarmee we structurele contacten onderhouden. We informeren elkaar over belangrijke ontwikkelingen en initiatieven. Daarnaast vragen gebiedsontwikkelingen op De Run en in het Citycentrum om structurele inzet van accountmanagement.

3.04.05 Meten waardering ondernemersklimaat

Om de waardering van het ondernemersklimaat te meten, hebben we de afgelopen jaren deelgenomen aan het onderzoek MKB-vriendelijkste gemeente van Nederland. Het onderzoek biedt ons inzicht voor nieuw beleid of initiatieven om het lokale ondernemersklimaat te stimuleren. Het is de vraag of de peiling in 2025 door MKB wordt uitgevoerd. We bekijken alternatieve opties om de waardering van ons ondernemersklimaat in beeld te brengen.

Meetindicatoren

Nr.	Doel	Naam	Eenheid	Bron	Peiljaar	Realisatie peiljaar			Streefwaarden				
						NL	Verg.	Vhvn	2024	2025	2026	2027	2028
3.02		9 voor 1 loket	Aantal aanvragen van bedrijven dat per jaar een beroep heeft gedaan op het 9 voor 1 loket.	Registratie 9 voor 1 loket	2023			107	>75	>75	>75	>75	
3.01		Stimuleringsregeling Metropoolregio Eindhoven	Aantal toegekende aanvragen Stimuleringsregeling Metropoolregio Eindhoven.	Registratie Metropoolregio	2023			30	>15	>15	>15	>15	
3.02		Functiemenging (BBV)	Verhouding tussen banen en woningen. 0=Alleen wonen, 100=alleen werken.	waarstaatjegemeente.nl/	2022			64,8%	<70%	<70%	<70%	<70%	
				LISA									
3.02		Vestigingen (van bedrijven) (BBV)	Aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15 t/m 64 jaar	waarstaatjegemeente.nl/ LISA	2022			149	>125	>125	>125	>125	
3.02		Uitgifte bedrijfskavels	Aantal hectaren uitgegeven bedrijfsgrond per jaar	Registratie gemeente Veldhoven	2023			3	5	7	9	3	
3.04		Digitaal ondernemersloket	Aantal mailcontacten digitaal ondernemersloket per jaar	Registratie gemeente Veldhoven	2023			55	>50	>60	>70	>75	
3.04		Waardering ondernemersklimaat	Cijfer MKB vriendelijkste gemeente (indien onderzoek wordt uitgevoerd, eerstvolgende in 2024)	MKB Nederland	*				7,0	7,0	7,0	7,0	

* geen nieuw onderzoek plaatsgevonden in periode 2000-2024

Verbonden partijen

Binnen dit programma zijn de volgende verbonden partijen betrokken:

- Brainport Development NV;
- MRE;
- Stichting ROW.

Subsidies in dit programma

Conform de aanbeveling van de rekenkamercommissie wordt per programma zichtbaar gemaakt welke subsidies zijn opgenomen in het Welzijnsbudgetplan (WBP). In onderstaande tabel is voor 2025 voorsnog de bijstelling Subsidie-ophoging WBP niet verwerkt. Deze bijstelling moet binnen het WBP namelijk nog gealloceerd worden aan de subsidie-ontvangers.

Omschrijving	WBP bedrag
Volksfeesten	16

Wat gaat dat kosten?

Budget	Rekening 2023	Begroting 2024	Begroting			
			2025	2026	2027	2028
Lasten	3.521	9.409	13.612	5.134	4.947	3.605
Baten	3.381	5.570	14.094	4.450	4.059	1.313
Saldo (- = nadeel)	-140	-3.839	482	-684	-888	-2.292

Programma 4 | Onderwijs

Inleiding

We willen dat al onze Veldhovense jeugdigen goed voor zichzelf kunnen zorgen wanneer ze later volwassen zijn. Onderwijs helpt hen om dit te leren. School is een belangrijke plek waar kinderen talenten kunnen ontdekken en ontwikkelen. We vinden het daarom van belang dat jeugdigen - indien dit binnen hun mogelijkheden ligt - een opleiding volgen en een diploma halen. Als gemeente zijn wij verantwoordelijk voor voldoende onderwijshuisvesting, leerlingenvervoer, leerplicht, het aanbod van Voorschoolse Educatie (VE) en peuterwerk. Daarnaast zijn we (mede)verantwoordelijk voor de aansluiting tussen het onderwijs en preventief jeugdbeleid/jeugdhulp. De inhoud van het onderwijs ligt bij de schoolbesturen.

We zorgen ervoor dat kinderen - zoveel als mogelijk - dichtbij huis naar school kunnen en gebruik kunnen maken van een voorschoolse voorziening. De toename van het aantal inwoners en kinderen maakt uitbreiding van de onderwijscapaciteit en voorschoolse voorzieningen noodzakelijk. We geven uitvoering aan het geactualiseerde Integraal Huisvestingsplan Onderwijs. Ook het aantal nieuwkomers in de gemeente zal naar verwachting de komende jaren verder toenemen. Internationalisering van het onderwijs vinden wij daarom een belangrijke ontwikkeling. Alle jeugdigen moeten een passende plaats krijgen binnen het onderwijs en -indien van toepassing- VE en peuterwerk. Het tekort aan personeel op de arbeidsmarkt zorgt hierbij voor een uitdaging.

Wij willen dat iedereen naar eigen kunnen meedoet in Veldhoven. Dat kan lastig zijn als je de Nederlandse taal niet goed spreekt of niet zo digitaal vaardig bent. We willen zoveel mogelijk voorkomen dat iemand achterblijft door taalproblemen of ongelijke kansen, of het nu gaat om jeugdigen of volwassenen.

Bronnen

- Kadernota "Focus op alle jeugd"
- Uitvoeringsplan 2024-2025 Focus op alle jeugd
- Integraal Huisvestingsplan onderwijs Veldhoven
- Verordening voorzieningen huisvesting onderwijs Veldhoven 2022
- Verordening Sociaal Domein Veldhoven

Doelstelling

4.01 Leerlingen kunnen dicht bij huis onderwijs volgen

Jeugdigen krijgen de mogelijkheid om dicht bij huis naar school te gaan. Het liefst in de buurt waar zij opgroeien. De gemeente zorgt voor voldoende en kwalitatief goede onderwijshuisvesting. Daarnaast ondersteunen wij onze onderwijspartners in het streven naar inclusiever onderwijs. Dit houdt in dat jeugdigen - voor zover mogelijk - naar een reguliere school gaan. Als het niet mogelijk is om dichtbij huis onderwijs te volgen, hebben jeugdigen - onder bepaalde voorwaarden - recht op leerlingenvervoer.

Activiteit(en)

4.01.01 Uitvoeren van het Integraal Huisvestingsplan Onderwijs (IHP)

We voeren de voor 2025 vastgestelde projecten uit conform het in 2024 geactualiseerde IHP.

4.01.02 Beschikbaar stellen van adequaat leerlingenvervoer

We voeren de verordening leerlingenvervoer uit. Leerlingen die het nodig hebben en hier op basis van de verordening recht op hebben kunnen met behulp van leerlingenvervoer voor hen passend onderwijs volgen.

Doelstelling

4.02 Bevorderen van de ontwikkelkansen van alle jeugd

Jeugdigen krijgen de kans om zich te ontwikkelen tot burgers die zichzelf kunnen redden en zo een positieve bijdrage leveren aan de samenleving. Om dat te kunnen bereiken, moeten jeugdigen de gelegenheid krijgen om hun talenten te ontdekken en te ontwikkelen. We willen ook dat peuters die het basisonderwijs instromen, geen achterstand meer hebben in taal.

Activiteit(en)

4.02.01 We stimuleren de talentontwikkeling van de jeugd

Op basis van het uitvoeringsplan 2024-2025 'Focus op alle jeugd' en de visies op sport en cultuur wordt aandacht besteed aan talentontwikkeling van jeugdigen. Hiervoor wordt o.a. gebruik gemaakt van de inzet van onze combinatiefunctionarissen sport en cultuur.

4.02.02 Doorontwikkelen afspraken VVE-werkgroep (Voor- en voerschoolse educatie

We geven zoveel mogelijk kinderen in de leeftijd van 2,5 t/m 6 jaar met (een risico op) een taalachterstand de kans om gebruik te maken van vroeg- en voerschoolse educatie (VVE). In het uitvoeringsplan 2024-2025 'Focus op alle jeugd' zijn activiteiten opgenomen rondom het ontwikkelen van een ondersteuningsteam 4- en een evaluatie van de doelgroepdefinitie voor voerschoolse educatie.

4.02.03 Inzetten op voldoende onderwijscapaciteit voor nieuwkomers

De capaciteit van het nieuwkomersonderwijs staat zowel landelijk als regionaal onder grote druk. De schoolbesturen zijn verantwoordelijk voor dit aanbod. Wij vinden het van belang dat alle jongeren de mogelijkheid hebben om onderwijs te volgen. Zowel regionaal als binnen de gemeente Veldhoven ondersteunen wij onze onderwijspartners om voldoende onderwijscapaciteit te realiseren bijvoorbeeld door de aanwezigheid van voldoende onderwijshuisvesting.

Doelstelling

4.03 Vergroten van de basisvaardigheden van volwassenen

We ondersteunen volwassen inwoners - waar nodig - in hun basisvaardigheden op het gebied van taal en digitaal meedoen.

Activiteit(en)

4.03.01 Bewustzijn vergroten rondom laaggeletterdheid

Samen met de lokale partners vergroten we het bewustzijn en het creëren van begrip rondom het thema laaggeletterdheid en het gebrek aan digitale vaardigheden. Verder vergroten we de naamsbekendheid van het Digitaalhuis onder inwoners en organisaties. En wij stimuleren organisaties om inwoners waar nodig door te verwijzen naar het Digitaalhuis

Doelstelling

4.04 Voorkomen van ongeoorloofd schoolverzuim

We zorgen ervoor dat ongeoorloofd schoolverzuim en vroegtijdig schoolverlaten zoveel mogelijk wordt voorkomen door preventieve maatregelen. Als een leerling toch stopt met school of ongeoorloofd afwezig is, proberen we de leerling - zo mogelijk - terug te laten keren naar het onderwijs.

Activiteit(en)

4.04.01 Tegengaan van absoluut-, relatief- en overig schoolverzuim

De adviseur leerplicht controleert of alle jongeren die onder de Leerplichtwet vallen, op een school staan ingeschreven. Indien dit niet het geval is, onderneemt de adviseur leerplicht meteen actie. Door preventieve maatregelen ondernemen we acties om relatief en overig schoolverzuim tegen te gaan. Dit doen de adviseurs leerplicht onder andere door middel van goede contacten met scholen, het voeren van (preventieve) gesprekken met ouders en jongeren en samenwerking met het voorliggend veld en het generalisten- en specialistenteam.

4.04.02 Voorkomen van voortijdig schoolverlaten

RMC-regio's (Regionale Meld- Coördinatiefunctie Voortijdig schoolverlaters), scholen in het voortgezet onderwijs en MBO-instellingen proberen te voorkomen dat jongeren stoppen met school voordat zij een startkwalificatie hebben. Ook worden kwetsbare jongeren in het praktijkonderwijs en voortgezet speciaal onderwijs door meerdere partijen gemonitord. Hierdoor zijn en blijven zij in beeld binnen de arbeidsmarktregio Eindhoven de Kempen

Wat gaat dat kosten?

Budget	Rekening 2023	Begroting 2024	Begroting			
			2025	2026	2027	2028
Lasten	5.397	6.718	6.827	7.294	7.476	8.043
Baten	1.159	1.474	1.170	1.144	1.149	1.152
Saldo (- = nadeel)	-4.238	-5.244	-5.657	-6.150	-6.327	-6.891

Programma 5 | Sport, cultuur en recreatie

Inleiding

Vanuit sport, cultuur en (openlucht) recreatie dragen wij bij aan positieve gezondheid voor al onze (toekomstige) inwoners en bezoekers. Wij streven ernaar om de kwaliteit van leven te bevorderen. Op het gebied van sport en bewegen zetten we in op gezondheidsbevordering door alle Veldhovenaren (meer) in beweging te krijgen. Het visiedocument "Veldhoven Beweegt!" en het Lokaal Sportakkoord geven de richting aan voor de uitrol van activiteiten.

De centrale doelstelling van het GALA (Gezond en Actief Leven Akkoord) is een gezonde generatie in 2040, met weerbare gezonde mensen die kunnen opgroeien, leven, werken en wonen in een gezonde leefomgeving, en waarin sprake is van een sterke sociale basis. Dit akkoord sluit aan bij onze lokale ambities als het gaat over positieve gezondheid, waarbij we streven naar meer gelukkige en gezonde jaren voor iedereen en het verkleinen van gezondheidsverschillen.

Het aantal nieuwkomers in de gemeente zal naar verwachting de komende jaren verder toenemen. Internationalisering op het gebied van sport en cultuur vinden wij daarom een belangrijke ontwikkeling. Er is steeds meer (nieuwe) behoefte aan (sport- en/of cultuur) accommodaties waar inwoners uit verschillende culturen elkaar kunnen ontmoeten, waar ze kunnen ontspannen en samen kunnen meedoen aan activiteiten. Cultuur, sport en recreatie voegt waarde toe aan het leven van mensen. Het draagt bij aan een gevoel van eigenwaarde, talentontwikkeling en identiteit. Veldhoven erkent ook de belangrijke rol van economische groei en de bijdrage van nieuwkomers aan de gemeenschap. Het verenigingsleven en de ontwikkeling van culturele evenementen zijn er ook op gericht om nieuwkomers te betrekken en de diversiteit van de gemeenschap te vieren.

De bibliotheek voorziet in een grote behoefte als het gaat om een leven lang leren, elkaar inspireren en elkaar ontmoeten. Een toekomstbestendige volwaardige bibliotheekvoorziening anticipeert op maatschappelijke ontwikkelingen en wensen uit de samenleving. In 2025 zal uitwerking worden gegeven aan de visie op een volwaardige bibliotheek, waarbij het ontwikkelperspectief kennisknooppunt zal worden uitgewerkt.

Door slimme combinaties van groenbehoud en -ontwikkeling met de groeiende en veranderende behoeften van haar inwoners, heeft Veldhoven bewezen dat duurzaamheid, leefbaarheid en sociale inclusie hand in hand kunnen gaan. Ruimte voor groen en water speelt een belangrijke rol in de verdere ontwikkeling op het gebied van flora, fauna, klimaat en de algehele gezondheid van de inwoners. We willen zorgen voor behoud van groen met een betere biodiversiteit: steeds meer soorten insecten, wilde bloemen, vogels en dieren. We onderhouden al het groen zoveel mogelijk op een natuurvriendelijke manier. Hiermee borgen we ook de kwaliteit en de veiligheid van de groene omgeving. Groen fungeert als belangrijke schakel voor het bevorderen van een gezond leefklimaat, waarbij ruimte is recreatie en ongeorganiseerd sporten. Het integraal beheerkader openbare ruimte en het bijbehorende groenbeheerplan vormen hiervoor de basis. De grote opgave waar we voor staan om Veldhoven verder te verduurzamen en klimaat adaptief in te richten, vraagt nu en in de toekomst ook om een stevige, integrale lokale aanpak.

Bronnen

- Visiedocument Veldhoven Beweegt
- Lokaal Sportakkoord Veldhoven
- Lokaal Preventieakkoord Veldhoven
- Visiedocument Cultuur verbindt Veldhoven
- Integraal maatschappelijk beheerkader openbare ruimte

- Visie op Volwaardige Bibliotheek
- Uitvoeringsplan IZA/GALA

Doelstelling

5.01 Beschikbaar stellen van sport- en cultuuraanbod

Sport/beweeg- en cultuuraanbod dragen bij aan lichamelijke en geestelijke gezondheid. Wij faciliteren om die reden een toegankelijk, aantrekkelijk, betaalbaar, veilig en duurzaam aanbod van sport/beweeg- en culturele activiteiten.

Activiteit(en)

5.01.01 Versterking van het veilig sportklimaat.

We geven uitvoering aan de vier V's (gratis Verklaring Omtrent het Gedrag vrijwilligers, Verenigingsbrede gedragscode, Vertrouwenscontactpersoon op de club en Vakkundig geschoolde trainer/coaches) van NOC/NSF. Samen met onze verenigingsondersteuner zorgen we ervoor dat alle sportverenigingen de vier 'V' in hun beleid hebben opgenomen. We trekken dit breder dan enkel sport maar zullen hier ook de culturele instellingen en verenigingen bij betrekken.

5.01.02 We faciliteren en versterken het cultureel aanbod.

Met het oog op de schaalessprong hebben we specifieke aandacht voor de grote culturele instellingen (De Schalm, Art4You, Museum 't Oude Slot en de Bibliotheek). In 2025 doen wij onderzoek naar het muziekonderwijs.

Doelstelling

5.02 Stimuleren van deelname aan sport en cultuur

Deelname aan sport/bewegen en cultuur dragen bij aan een gezond lichaam en een gezonde geest. Hierin geven wij speciale aandacht aan beeldende kunst en het onderhoud daarvan. Wij stimuleren deelname aan sport/bewegen en cultuur voor alle Veldhovenaren.

Activiteit(en)

5.02.01 We voeren het uitvoeringsplan 'Cultuur Verbindt Veldhoven 2025-2026' uit.

Samen met onze partners geven we uitvoering aan het geactualiseerde uitvoeringsplan 'Cultuur verbindt Veldhoven 2025-2026'. We zetten er op in dat het cultuuraanbod meer inwoners bereikt. We hebben nadrukkelijk aandacht voor meer inclusief aanbod

5.02.02 We voeren het uitvoeringsprogramma 'Veldhoven Beweegt! 3.0' uit.

In het uitvoeringsprogramma 3.0 voor de periode 2025-2028 richten we ons nog meer op het beter inzicht krijgen in de sport- en beweegbehoeften van de verschillende doelgroepen. Dit vertalen we vervolgens in het realiseren van voldoende breed sport- en beweegaanbod. We richten ons daarbij op nieuw sport- en beweegaanbod voor o.a. ongeorganiseerd sporten (Urban sports, Calisthenics en beweegtuinen).

Doelstelling

5.03 Behouden van historisch erfgoed

Wij stimuleren het behoud van ons (historisch) erfgoed.

Activiteit(en)

5.03.01 Aanwijzen van 10 gemeentelijke monumenten.

Op basis van de eerder vastgestelde concept-lijst met gemeentelijke monumenten en de monumentenverordening wordt in 2025 de procedure gestart voor de aanwijzing van 10 gemeentelijke monumenten.

5.03.02 Vaststellen van het erfgoedbeleid.

Erfgoed speelt een belangrijke rol in de cultuur en het karakter van de gemeente Veldhoven. Op basis van onder meer de Omgevingswet zijn de cultuurhistorische en archeologische waardenkaarten geactualiseerd. We leggen de hieruit voorkomende aanbevelingen ter besluitvorming voor aan de Raad.

Doelstelling

5.04 Bevorderen van een duurzame en natuurvriendelijke leefomgeving.

We hebben een goed onderhouden en gereinigde openbare ruimte. We beperken de overlast van zwerfvuil, graffiti, onkruid en hondenpoep. We breiden de biodiversiteit uit. Bij het bestrijden van ziekten en plagen (zoals eikenprocessierupsen, ratten) gebruiken we biologische methoden.

Activiteit(en)

5.04.01 We voeren het onderhoud uit op afgesproken kwaliteitsniveau.

Om het groenonderhoud in de openbare ruimte goed uit te voeren, vinden onderhoud en beheer van het groen plaats op basis van het IMBK. 6 Keer per jaar controleren we de bestaande kwaliteitsafspraken voor het openbaar groen door de kwaliteitssteekproeven te analyseren.

5.04.02 We voeren acties uit om biodiversiteit in stand te houden en uit te breiden

Door het uitvoeren van acties dragen we bij aan het in stand houden en uitbreiden van de biodiversiteit in het openbaar gebied. Gedurende het jaar worden deze acties nader ingevuld.

5.04.03 We bestrijden explosief woekerende exotische planten, plagen en ziekten.

Zoveel als mogelijk met biologische methoden bestrijden we exoten (zoals de Japanse duizendknoop), ziekten en plagen zoals eikenprocessierupsen en ratten. We gaan door met informatieverstrekking en advisering aan particulieren die een rattenprobleem hebben.

5.04.04 We faciliteren een kinderboerderij die openbaar toegankelijk is voor het publiek.

We hebben een kinderboerderij die openbaar toegankelijk is voor het publiek. De maatschappelijke functie van de kinderboerderij is gericht op ontmoeting, recreatie en educatie. Hiermee hebben we een aangename en veilige plek voor mens en dier.

Doelstelling

5.05 Behouden en/of uitbreiden binnen- en buitensportaccommodaties

Wij zorgen dat voor alle Veldhovenaren er voldoende binnen- en buitensportaccommodaties zijn om georganiseerd en ongeorganiseerd te kunnen sporten en bewegen.

Activiteit(en)

5.05.01 Aanleg extra kunstgrasveld s.v. Marvilde.

Door de toename van het aantal leden worden de drie bestaande velden (1 kunst en 2 natuur) volledig bezet op wedstrijddagen. Door de hoge bezettingsgraad op trainings- en wedstrijddagen gaat de kwaliteit van de natuurgrasvelden steeds verder achteruit. De afwegingscriteria vormen het uitgangspunt voor hoe verzoeken om een financiële bijdrage vanuit de gemeente over aan te leggen kunstgrasvelden voor de voetbalsector worden getoetst. Uit toetsing blijkt dat sv Marvilde voldoet aan al de vastgestelde criteria en dus in aanmerking komt voor een extra kunstgrasveld.

Doelstelling

5.06 Volwaardige bibliotheekvoorziening

Wij zorgen dat er een volwaardige toekomstbestendige bibliotheekvoorziening is waar kennis en informatie te vinden zijn voor alle inwoners van Veldhoven in het kader van een leven lang leren, elkaar inspireren en elkaar ontmoeten.

Activiteit(en)

5.06.01 Uitwerken ontwikkelperspectief kennisknooppunt bibliotheek Veldhoven.

Op basis van de door de gemeenteraad in 2024 vastgestelde visie op een volwaardige bibliotheekvoorziening vindt nadere uitwerking plaats van het ontwikkelperspectief kennisknooppunt.

Meetindicatoren

Nr.	Doel	Naam	Eenheid	Bron	Peiljaar	Realisatie peiljaar			Streefwaarden				
						NL	Verg.	Vhvn	2024	2025	2026	2027	2028
5.01		Bibliotheekvoorziening	Openingstijden	Visie op Volwaardige Bibliotheek	2023				45	57			
5.01		Uitvoeringsplan Cultuur Verbindt Veldhoven	Onderhoud beeldende kunst	Visie Cultuur Verbindt Veldhoven	2023				0	5			
5.01		Convenant Veilig Sporten	Aantal verenigingen	Sportakkoord Veldhoven	2022				8	10	20	30	30
5.01		Rookvrije sportparken	Aantal sportparken	Sportakkoord Veldhoven	2022				8	9	11		
5.02		Niet-sporters (BBV)	o.a. Beweegnorm	Gezondheidsenquête (CBS, RIVM, GGD)	2022				41,5%			40,0%	
5.02		Beweegtuin	Aantal beweegtuinen	Visie Veldhoven Beweegt!	2022				1	1		1	
5.02		Kennismakingslessen	Aantal kennismakingen	Visie Veldhoven Beweegt!	2022				8	Minimaal 8	Minimaal 8	Minimaal 8	Minimaal 8
5.02		Fittesten	Aantal fittesten	Cordaad Welzijn en diverse andere organisaties + Veldhoven Beweegt	2023				2	2	2	2	2
5.03		Actualiseren cultuurhistorische en archeologische waardenkaarten	Beleidsdocument	Gemeente Veldhoven	Moet nog vastgesteld worden								
5.03		Aanwijzing gemeentelijke monumenten	Aantal panden	Gemeente Veldhoven	2024				10	10	10		
5.04		Toename aantal ha. groen met een hoger biodiversiteitsgehalte	Aantal ha	Gemeente Veldhoven	2023	2	-	-	2	2	2	2	2
5.05		Uitbreiden sportaccommodaties	Extra kunstgrasveld (voetbal)	Visie Veldhoven Beweegt!	2024					1			

Subsidies in dit programma

Conform de aanbeveling van de rekenkamercommissie wordt per programma zichtbaar gemaakt welke subsidies zijn opgenomen in het Welzijnsbudgetplan (WBP). In onderstaande tabel is voor 2025 vooralsnog de bijstelling Subsidie-ophoging WBP niet verwerkt. Deze bijstelling moet binnen het WBP namelijk nog gealloceerd worden aan de subsidie-ontvangers.

Omschrijving	WBP bedrag
Aangepast sporten	5
Jeugdsport	98
Zwemsport	464
Muziekschool	751
Theater	1.332
Evenementen	31
Amateurkunst	87
Emancipatie	17
Cultuurhistorie	258
Bibliotheek	1.154
Lokale Omroep	32
Natuur en milieueducatie	4

Wat gaat dat kosten?

Budget	Rekening 2023	Begroting 2024	Begroting			
			2025	2026	2027	2028
Lasten	12.648	13.075	14.519	14.957	15.415	15.869
Baten	2.382	2.074	2.043	2.033	2.037	2.043
Saldo (- = nadeel)	-10.266	-11.001	-12.476	-12.924	-13.378	-13.826

Bijstellingen bestand en nieuw beleid

Bijstelling bestand en nieuw beleid	Begroting			
	2025	2026	2027	2028
Volwaardige bibliotheek voorziening	-250	-250	-250	-250
Subsidie-ophoging WBP	-154	-158	-162	-166
Uitvoeringsprogramma Veldhoven Beweegt 3.0!	-84	-69	-69	-69
Onderhoud beeldende kunst in de openbare ruimte	-35	-35	-35	-35
Subsidiering gemeentelijke monumenten	-27	-27	-27	-27
Aanleg tweede kunstgrasveld voetbalvereniging sv Marvilde (Investering 2025: € 633)	0	-49	-48	-48
Vervangingsinvestering voertuigen wijkonderhoud (Investering 2028: € 95)	0	0	0	0
Vervangingsinvestering binnensport 2028 (Investering 2028: € 224)	0	0	0	0
Voorziening uitlaten honden (Investering 2025: € 100)	23	19	19	19
Saldo (- = nadeel)	-550	-588	-591	-595

Volwaardige bibliotheek voorziening

In maart 2024 is de gemeenteraad akkoord gegaan met de visie op de volwaardige bibliotheekvoorziening en ontwikkelperspectief bibliotheek. Er is gekozen voor de ontwikkeling van het zogenoemde kennisknooppunt. In het raadsvoorstel is aangegeven dat de financiële bandbreedte voor het kennisknooppunt zich beweegt tussen € 250 en € 350. Vanaf 2026 geldt in de bibliotheekwet een zorgplicht. De gemeente moet dan zorgen dat inwoners toegang hebben tot een volwaardige bibliotheekvoorziening. In het nieuwe beleidsplan 2025-2027 van de bibliotheek is alles erop gericht om het kennisknooppunt en de daarbij passende activiteiten te ontwikkelen. En in het beleidsplan is rekening gehouden met de activiteiten en kosten die volgen uit de wettelijk vastgestelde zorgplicht. De gemeente ontvangt vanuit diverse regelingen een bijdrage van het rijk om de meerkosten van de volwaardige bibliotheek te compenseren. Het gaat hier om de regeling IDO, Jeugdcontributievrijstelling en Herstelgelden Bibliotheek. Voorgesteld wordt om structureel € 250 op te nemen om dit te realiseren.

Subsidie-ophoging WBP

Via het WelzijnsBudgetPlan (WBP) subsidiëren we voorzieningen en activiteiten op het gebied van sport, kunst, cultuur, recreatie, zorg en welzijn. Naast particuliere en commerciële mogelijkheden is deze subsidiëring de lokale basisstructuur van Veldhoven. Deze structuur is een randvoorwaarde om Veldhoven verder te ontwikkelen naar een inclusieve samenleving waarin alle inwoners kunnen meedoen in een prettige leefomgeving. De gesubsidieerde instellingen vragen meer subsidie aan. Dit komt door gestegen loonkosten, huisvestingskosten en energiekosten. Daarnaast is de hulp- en ondersteuningsvraag groter, groeit Veldhoven in aantal inwoners en is er vergrijzing. Voor programma 5 betekent dit een verhoging van de subsidies van € 154

Uitvoeringsprogramma Veldhoven Beweegt 3.0!

Het visiedocument 'Veldhoven Beweegt!' is op 13 december 2016 door de gemeenteraad vastgesteld. Hoofddoel van het visiedocument is dat in het kader van gezondheidsbevordering in 2030 alle Veldhovenaren sporten of bewegen: jong en oud, ongeacht beperking, achtergrond en afkomst. Met de vaststelling zijn de kaders vastgelegd voor het toekomstig bestendig sport- en beweegbeleid. Deze kaders worden telkens vertaald in uitvoeringsplannen met een looptijd van 4 jaar. In het uitvoeringsprogramma 3.0 voor de periode 2025-2028 dat op basis van genoemd visiedocument en het lokaal Sportakkoord en lokaal Preventieakkoord is opgesteld, richten we ons nog meer op het beter inzicht krijgen in de sport- en beweegbehoeften van de verschillende doelgroepen. Dit vertalen we vervolgens in het realiseren van voldoende breed sport- en beweegaanbod. We richten ons daarbij op nieuw sport- en beweegaanbod voor o.a. ongeorganiseerd sporten (Urban sports, Calisthenics en beweegtuinen). De kosten zijn voor 2025 € 84 en daarna structureel € 69.

Onderhoud beeldende kunst in de openbare ruimte

In 2024 zijn er voorbereidingen getroffen voor een uitvoeringsprogramma cultuur 2025-2027 en daarin is beeldende kunst een belangrijk onderwerp. We hebben geïnventariseerd wat de stand van zaken is met de beelden, door firma Kunstwacht. Hierbij is het gecategoriseerd in een 'basis' groep en 'specifieke gevallen'. Het nu opgenomen bedrag betreft alleen voor de basis ingrepen. Na jaren incidenteel onderhoud willen we dit weer gestructureerd gaan aanpakken door tenminste dit minimale onderhoud te verzorgen. Denk hierbij aan activiteiten als het weghalen van mos, schimmels en onverhoopt ook graffiti bijvoorbeeld. Hoe langer we dit blijven uitstellen, des te erger de toestand zal worden van de desbetreffende kunstwerken. De structurele kosten hiervan zijn € 35.

Aanleg tweede kunstgrasveld voetbalvereniging sv Marvilde (Investering 2025: € 633)

Voetbalvereniging sv Marvilde heeft verzocht om de aanleg van een tweede kunstgrasveld op haar sportpark. Dit zal een ombouw worden van een veld van natuurgras naar kunstgras. Door de toename van het aantal leden worden de drie bestaande velden (1 kunst en 2 natuur) volledig bezet op wedstrijddagen. Door de hoge bezettingsgraad op trainings- en wedstrijddagen gaat de kwaliteit van de natuurgrasvelden steeds verder achteruit. Het verzoek van sv Marvilde is getoetst aan de door het college vastgestelde afwegingscriteria gemeentelijke investeringen in kunstgras. De afwegingscriteria vormen het uitgangspunt voor hoe verzoeken om een financiële bijdrage vanuit de gemeente over aan te leggen kunstgrasvelden voor de voetbalsector worden getoetst. Uit deze toetsing blijkt dat de aanvraag voldoet aan al de vastgestelde criteria en sv Marvilde in aanmerking komt voor een extra kunstgrasveld. De kosten van deze investering bedragen € 633.

Vervangingsinvestering voertuigen wijkonderhoud (Investering 2028: € 95)

In 2028 zijn de voertuigen van de groenploeg volledig afgeschreven. De huidige voertuigen zijn dan aan vervanging toe. Daarnaast willen we de voertuigen van wijkonderhoud verder verduurzamen. De kosten voor vervanging bedraagt € 95.

Vervangingsinvestering binnensport 2028 (Investering 2028: € 224)

Elk jaar wordt op basis van een beheerplan aangegeven wat de noodzakelijke kosten zijn voor vervanging sportmaterialen in de gemeentelijke binnensportaccommodaties. Jaarschijf 2028 wordt toegevoegd voor een bedrag van € 224.

Voorziening uitlaten honden (Investering 2025: € 100)

Door het afschaffen van de hondenroutes besparen we structureel € 23 op het onderhoud. Om dit te realiseren zijn eenmalige kosten nodig van € 100 voor diverse aanpassingen.

Programma 6 | Sociaal Domein

Inleiding

Met de vastgestelde visie op het sociaal domein werken we aan een gezonde toekomst voor al onze inwoners. We staan hierbij voor verschillende uitdagingen, zoals het oplopende tekort aan arbeidskrachten (vooral in de zorg en het onderwijs), groeiende kansenongelijkheid, meer gezondheidsrisico's, vergrijzing en de groeiende behoefte aan voorzieningen.

Het armoedevraagstuk wordt steeds urgenter en in 2025 zullen we een armoede-agenda opstellen om dit aan te pakken. Ook wordt het steeds moeilijker om noodzakelijke hulp te bieden op het gebied van zorg en ondersteuning. We zoeken daarom naar oplossingen om zoveel mogelijk hulp te kunnen blijven bieden.

Op het gebied van Jeugdhulp is de landelijke hervormingsagenda een belangrijke ontwikkeling in 2025. Het doel van deze agenda is om de knelpunten in de jeugdzorg structureel aan te pakken en het stelsel financieel houdbaar te maken voor de toekomst.

Om ervoor te zorgen dat iedereen kan meedoen, zijn we in 2024 gestart met de inclusie-agenda. In het jaar 2025 worden er vervolgvactiteiten ontwikkeld.

Ook de groei van Veldhoven, de vraag naar maatschappelijke voorzieningen en de veranderende samenleving door internationalisering vragen extra inzet. Uit de visie op Veldhoven blijkt dat inwoners zich zorgen maken over de 'saamhorigheid', vooral met het toenemende aantal internationals binnen de gemeente. De wil om met elkaar te verbinden is er. Er is steeds meer behoefte aan plekken waar inwoners uit verschillende culturen elkaar kunnen ontmoeten, waar ze kunnen ontspannen en samen kunnen meedoen aan activiteiten. Daar waar nieuwe initiatieven en oplossingen moeten komen, zullen we moeten investeren in meer ontwikkelcapaciteit. Ook kan het investeren in het strategisch denkvermogen binnen het sociaal domein er voor zorgen dat de diverse onderdelen beter op elkaar aansluiten en dat complexe vraagstukken beter opgepakt kunnen worden.

We voeren als gemeente actief regie op de concretisering van de doelstellingen en integraal samenwerken is daarbij onze focus.

Bronnen

- Kadernota "Focus op alle jeugd"
- Visie op maatschappelijke participatie 'Veldhoven Vooruit'
- Algemene subsidieverordening gemeente Veldhoven 2017
- Subsidieregeling Goed Woon- en Leefklimaat 2021
- Subsidieregeling Vitale Samenleving 2021
- Verordening Sociaal domein Veldhoven
- Goed wonen in een groeiend Veldhoven Woon(zorg)visie 2023-2027
- Besluit opvang en huisvesting vluchtelingen
- Schulden: Veldhoven aan zet
- Uitvoeringsplan 'Focus op alle Jeugd 2024 – 2025'

Doelstelling

6.01 Versterken van de sociale basisstructuur

We geven subsidie voor activiteiten van maatschappelijke- en culturele organisaties om onze doelen te bereiken. Door meer samenhang en verbinding tussen organisaties en activiteiten versterken we de sociale basisstructuur.

Activiteit(en)

6.01.01 Uitvoeren subsidieregelingen sociaal domein

Op basis van de subsidieregelingen Vitale Samenleving en Goed Woon- en Leefklimaat verlenen we subsidies voor activiteiten die op het gebied van sport, kunst, cultuur, recreatie, onderwijs, zorg en welzijn bijdragen aan een prettige samenleving waarin iedereen kan meedoen

Doelstelling

6.02 Versterken van de sociale samenhang in buurten en wijken

We helpen mee om een gevoel van saamhorigheid en verbondenheid te creëren en te versterken onder inwoners. Dit moet zorgen voor een veilige en fijne leefomgeving. Het kan ook helpen om eenzaamheid te verminderen, een groter sociaal netwerk op te bouwen en ervoor te zorgen dat er meer mensen meedoen en betrokken zijn in de wijk.

Activiteit(en)

06.02.01 Versterken van sociale netwerken in de wijken

Wijkmakelaars worden ingezet om buurtbewoners te ondersteunen en te verbinden, waardoor zij een belangrijke rol spelen in het vergroten van de sociale cohesie en het aanpakken van buurtproblemen. Daarnaast worden formele en informele netwerken in de wijken met elkaar in contact gebracht.

06.02.02 Stimuleren van buurtactiviteiten- en initiatieven

Wij bieden subsidies en ondersteuning aan bewonersinitiatieven en straat- en buurtactiviteiten die gericht zijn op het verbeteren van de leefbaarheid en het versterken van de sociale cohesie in de wijk.

06.02.03 Investeren in de kwaliteit van ontmoetingsplekken in de wijken

Wij verbeteren en onderhouden ontmoetingsplekken in zowel buitenruimten als fysieke accommodaties. Deze plekken fungeren als ontmoetingspunten waar buurtbewoners samenkomen, wat de sociale cohesie en betrokkenheid bevordert. Het draagt bij aan een positieve leefomgeving en vermindert gevoelens van onveiligheid. In dit kader wordt nauw samengewerkt binnen de Samenwerkingstafel Wonen en Zorg. In deze samenwerking staat het multifunctionele gebruik van deze plekken centraal, waarbij wordt gekeken naar een breder spectrum van ontmoetingsmogelijkheden, niet alleen binnen gemeentelijke panden, maar ook daarbuiten.

Doelstelling

6.03 Bevorderen van zelfredzaamheid en maatschappelijke deelname

We ondersteunen inwoners bij het zelfstandig wonen en leven, zodat zij zo lang als mogelijk in hun eigen leefomgeving kunnen blijven.

Activiteit(en)

6.03.01 We bieden maatwerkvoorzieningen in maatschappelijke ondersteuning

Zelfredzame mensen die (goed) deelnemen aan de maatschappij, hebben een beter welzijn en doen minder beroep op (zware) vormen van zorg. Om dit te bevorderen bieden we individuele voorzieningen op grond van de Wet maatschappelijke ondersteuning, zoals bijvoorbeeld hulp bij het huishouden, begeleiding of de toekenning

van een scootmobiel. De klantmanagers voeren hiertoe een keukentafelgesprek met de inwoner waarbij de behoefte aan ondersteuning integraal bekeken en beoordeeld wordt.

6.03.02 We treffen maatregelen om de maatschappelijke ondersteuning te kunnen blijven bieden

Continuïteit in de Wmo is niet vanzelfsprekend. Er zijn uitdagingen zoals vergrijzing, terugloop van beschikbaarheid mantelzorgers, tekort aan handjes in de zorg aanzuigende werking van maatregelen op de Wmo-aanvragen, lang(er) zelfstandig thuis wonen, afbouw intramuraal voorzieningen en decentralisatie van Beschermd Wonen en Maatschappelijke opvang. We onderzoeken en ontwikkelen diverse (nieuwe) vormen van ondersteuning in het kader van de Wmo.

Doelstelling

6.04 Bevorderen inclusieve samenleving

In Veldhoven kan iedereen zelfstandig mee doen. We staan voor kansengelijkheid. De activiteiten van o.a. de inclusie-agenda dragen hieraan bij.

Activiteit(en)

6.04.01 Het opstellen van een inclusieagenda

De lokale inclusie agenda is een plan waarin staat hoe wij als gemeente uitvoering geven aan het VN-verdrag. Dit verdrag heeft als doel om mensen met een beperking mee te kunnen laten doen in de samenleving. Na de vaststelling van de visie op het sociaal domein zal het onderwerp inclusie verder worden opgepakt.

Doelstelling

6.05 Bevorderen optimale opgroeikansen voor jeugdigen

We helpen ouders en jeugdigen bij het opvoeden en opgroeien, onder andere door de toegankelijke diensten van het Centrum voor Jeugd en Gezin aan te bieden. Als het nodig is, zetten we jeugdhulp in. Bij risicovolle situaties grijpen we snel en effectief in. Professionals in het jeugddomein zorgen ervoor dat de ondersteuning onderling goed wordt afgestemd.

Activiteit(en)

6.05.01 Uitvoering geven aan het Uitvoeringsplan Focus op alle Jeugd 2024 - 2025

Samen met de partners in het jeugddomein voeren we het uitvoeringsplan van de kadernota 'Focus op alle Jeugd' uit. Het Uitvoeringsplan heeft een looptijd van 2024 - 2025. Het uitvoeringsplan zal o.a. aandacht hebben voor de fysieke en mentale gezondheid van jeugdigen.

6.05.02 Implementeren landelijke Hervormingsagenda Jeugd

De landelijke hervormingsagenda jeugd bevat een groot pakket maatregelen om de jeugdzorg te verbeteren en financieel houdbaar te krijgen. Dit vraagt zowel regionaal als ook lokaal om een gedegen implementatietraject samen met alle betrokkenen. In 2025 zal gestart worden met de implementatie van deze hervormingsagenda.

Doelstelling

6.06 Vergroten van financiële redzaamheid

We helpen inwoners die financieel kwetsbaar zijn, zodat ze geen ernstige schulden krijgen. Dit doen we door te helpen met inkomen, de minimaregelingen en schulddienstverlening. De nadruk ligt op het vroeg zien aankomen van schulden die kunnen ontstaan, advies hoe je met je geld om kunt gaan en inwoners attenderen gebruik te maken van alle regelingen en voorzieningen waarvoor ze in aanmerking komen.

Activiteit(en)

6.06.01 Inwoners met beginnende betaalproblemen vinden en ondersteunen

Aanbieders van energie, woningbouwcorporaties en ziektekostenverzekeraars melden betalingsachterstanden van onze inwoners. Hiervoor zijn convenanten afgesproken waarmee de privacy is gewaarborgd. Het team schulddienstverlening zoekt contact met deze inwoners om te bespreken of ondersteuning gewenst is. Daarnaast staat team schulddienstverlening in verbinding met energiecoaches, zij verwijzen inwoners die naast een vraag naar energiebesparende maatregelen ook financiële vragen hebben door naar team schulddienstverlening.

6.06.02 Vergroten van het bereik van de minimaregelingen

De gemeente Veldhoven heeft diverse minimaregelingen zoals de meedoen voorziening, een collectieve ziektekosten verzekering en bijzondere bijstand. Niet alle minima van Veldhoven maken gebruik van deze regelingen. We gaan het gebruik hiervan extra stimuleren, onder andere door breed aandacht te vragen voor het doen van de 'potjescheck' van Geldfit. De 'potjescheck' geeft naast de lokale minimaregelingen ook aan op welke landelijke voorzieningen inwoners recht maken.

6.06.03 Doorontwikkelen armoedebeleid

Het armoedevraagstuk vraagt om een brede en integrale benadering. Gezien de huidige problematieken en groeiende urgentie op het onderwerp is het noodzakelijk om hier beleid in brede context op te ontwikkelen, bestaande uit een nieuw beleidsplan schulddienstverlening, een doorontwikkeling op het minimabeleid, de samenwerking tussen partners in het voorliggend veld en de regionale samenwerking binnen het financieel fit programma van Brainport voor Elkaar. Dit wordt vastgelegd in de Armoede agenda.

Doelstelling

6.07 Vergroten arbeidsparticipatie

We helpen inwoners met een uitkering om betaald werk te vinden. Als werk (nog) niet mogelijk is, wordt er geprobeerd om vrijwilligerswerk te vinden of deel te nemen aan sociale activiteiten, met als doel dat iedereen actief meedoet.

Activiteit(en)

6.07.01 We begeleiden inwoners met een uitkering naar betaald werk

We maken gebruik van een diagnosetool om de competenties van de inwoners in beeld te brengen. Deze input is de basis van de gesprekken om de inwoner te ondersteunen in zijn of haar weg naar werk. Ook maken we gebruik van de inzet van onze samenwerkingspartner 'Ergon' om de inwoners zo veel mogelijk arbeidsfit te maken.

6.07.02 We stimuleren bij werkgevers kansengelijkheid bij werving en selectie

We zetten in op bewustwording van kansen(on)gelijkheid op de huidige arbeidsmarkt en wat werkgevers kunnen bijdragen aan gelijke kansen. Daarnaast voeren we Social Return on Investment (SROI) uit, waarbij opdrachtnemers van overheidsopdrachten mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt inzetten bij het uitvoeren van de opdracht.

Doelstelling

6.08 Vergroten integratie nieuwkomers

We vinden internationalisering in het sociaal domein een belangrijke ontwikkeling omdat het aantal inwoners van niet-Nederlandse afkomst zal naar verwachting de komende jaren verder toenemen. We zoeken naar manieren waarop deze inwoners zo goed mogelijk kunnen deelnemen aan de samenleving.

Daarnaast helpen we vergunninghouders die moeten inburgeren met hun inburgeringstraject.

Activiteit(en)

6.08.01 We ondersteunen inburgeraars bij hun inburgeringstraject

Op basis van de Wet inburgering 2021 begeleiden we nieuwkomers bij hun inburgeringstraject zodat ze binnen de daarvoor gestelde termijn succesvol inburgeren. Naast het aanbieden van taallessen is maatschappelijke en economische participatie een belangrijk onderdeel van het inburgeringstraject.

Meetindicatoren

Nr. Doel	Naam	Eenheid	Bron	Peiljaar	Realisatie peiljaar			Streefwaarden				
					NL	Verg.	Vhvn	2024	2025	2026	2027	2028
6.05	Jongeren met jeugdreclassering (BBV)	% van alle jongeren van 12 tot 23 jaar	CBS		0	2023: 0,3%	< 0,3%	< 0,3%	< 0,3%	< 0,3%	< 0,3%	
6.05	Jongeren met jeugdbescherming (BBV)	% van alle jongeren tot 18 jaar	CBS		0	2023: 0,7%	< 0,7%	< 0,7%	< 0,7%	< 0,7%	< 0,7%	
6.03	Clënten met een maatwerkarrangement WMO (BBV)	Aantal per 10.000 inwoners	GMSD	2023	810	700	<700	<700	<700	<700	<700	
6.05	Jongeren met jeugdhulp (BBV)	% van alle jongeren tot 18 jaar	CBS		0	2023: 14,2%	< 14,2	< 14,2	< 14,2	< 14,2	< 14,2	
6.05	Jongeren met een delict voor de rechter (BBV)	% 12 t/m 21 jarigen			0	2022: 1%	< 1%	< 1%	< 1%	< 1%	< 1%	
6.06	Vroegsignalering	Aantal inwoners dat zich meldt voor schulddienstverlening naar aanleiding van vroegsignalering	klantvolgsysteem schulddienstverlening	2023	nvt	19,0	>2024	>2025	>2026	>2027		
6.06	Minimaregelingen	Aantal unieke inwoners dat gebruik maakt van een minimaregeling	suite	2023	nvt	2.323,0	>2024	>2025	>2026	>2027		
6.06	Kinderen in uitkeringsgezin (BBV)	% kinderen tot 18 jaar	CBS	2022	600,0%	300,0%	3	3	3	3	3	
6.07	Banen (BBV)	Aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd 15 – 64 jaar	LISA	2022	825	1.300	1.300	1.300	1.300	1.300	1.300	
6.07	Netto arbeidsparticipatie (BBV)	% van de werkzame beroepsbevolking ten opzichte van de beroepsbevolking	CBS	2023	7300,0%	7400,0%	74	74	74	74	74	
6.07	Werkloze jongeren (BBV)	% 16 t/m 22 jarigen	CBS	2023	100,0%	100,0%	1	1	1	1	1	
6.07	Personen met een bijstandsuitkering (BBV)	Aantal per 10.000 inwoners	CBS	2023	34400%	17400%	174	174	174	174	174	
6.07	Lopende re-integratievoorzieningen (BBV)	Aantal per 10.000 inwoners van 15 – 64 jaar	CBS	2023	191,0	192,0	192	192	192	192	192	
6.08	Asielinburgeraars	Percentage geslaagde inburgeringstrajecten binnen termijn	Suite/CBS	2022		nbn	nbn	75%	75%	75%	75%	

Verbonden partijen

Binnen dit programma zijn de volgende verbonden partijen betrokken:

- GRWRE / Ergon.

Subsidies in dit programma

Conform de aanbeveling van de rekenkamercommissie wordt per programma zichtbaar gemaakt welke subsidies zijn opgenomen in het Welzijnsbudgetplan (WBP). In onderstaande tabel is voor 2025 voorsnog de bijstelling Subsidie-ophoging WBP niet verwerkt. Deze bijstelling moet binnen het WBP namelijk nog gealloceerd worden aan de subsidie-ontvangers.

Omschrijving	WBP bedrag
Jeugdactiviteiten en scouting	175
Jeugdwerk algemeen	125
Vluchtelingen	71
Maatschappelijke participatie	1.438
Samenlevingsopbouw algemeen	836
Buurt- en wijkactiviteiten	32
Mantelzorg	39
Clientondersteuning	239
Minimabeleid	243
Indicatievrije inloop	150

Wat gaat dat kosten?

Budget	Rekening 2023	Begroting 2024	Begroting			
			2025	2026	2027	2028
Lasten	57.904	60.212	60.151	59.340	59.866	61.171
Baten	13.051	13.780	12.839	13.018	12.544	13.887
Saldo (- = nadeel)	-44.853	-46.432	-47.312	-46.322	-47.322	-47.284

Bijstellingen bestand en nieuw beleid

Bijstelling bestand en nieuw beleid	Begroting			
	2025	2026	2027	2028
Subsidie-ophoging WBP	-187	-192	-196	-201
Verruimen minimaregelingen	-150	-150	-150	-150
Formatie inburgering	-129	-131	-133	-135
Saldo (- = nadeel)	-466	-473	-479	-486

Subsidie-ophoging WBP

Via het WelzijnsBudgetPlan (WBP) subsidiëren we voorzieningen en activiteiten op het gebied van sport, kunst, cultuur, recreatie, zorg en welzijn. Naast particuliere en commerciële mogelijkheden is deze subsidiëring de lokale basisstructuur van Veldhoven. Deze structuur is een randvoorwaarde om Veldhoven verder te ontwikkelen naar een inclusieve samenleving waarin alle inwoners kunnen meedoen in een prettige leefomgeving.

De gesubsidieerde instellingen vragen meer subsidie aan. Dit komt door gestegen loonkosten, huisvestingskosten en energiekosten. Daarnaast is de hulp- en ondersteuningsvraag groter, groeit Veldhoven in aantal inwoners en is er vergrijzing.

Verruimen minimaregelingen

Door de minimaregelingen te verruimen vergroten we de financiële zelfredzaamheid en creëren we meer kansengelijkheid van inwoners met een laag inkomen. Dit is een maatschappelijke opgave uit het coalitieakkoord. De mogelijke verruiming worden vooraf besproken met de participatieraad van het sociaal domein Veldhoven aan Tafel. Binnen Veldhoven aan Tafel is een werkgroep bezig met een onderzoek naar armoede in Veldhoven. De resultaten van dit onderzoek worden meegenomen in de concrete uitwerking van de verruiming. Nadat de begroting is vastgesteld, beginnen we aan deze uitwerking.

Formatie Inburgering

We hebben een wettelijke taakstelling vanuit de inburgeringswet. Een inburgeringsperiode duurt minimaal 3 jaar. De taakstelling wordt jaarlijks groter. Om deze taak uit te kunnen voeren is structureel meer personele capaciteit nodig. Deze capaciteit komt voort uit de beschikbare vacatureruimte als gevolg van de organisatieontwikkeling.

Programma 7 | Volksgezondheid en milieu

Inleiding

De gevolgen van klimaatverandering, vervuiling en uitputting van de aarde worden steeds zichtbaarder. Door de sterke groei van onze regio neemt de druk op de leefomgeving nog verder toe. We willen daarom balans houden met de ruimtelijk-economische ontwikkelingen, zodat Veldhoven ook in de toekomst een gezonde, duurzame leefomgeving is voor haar inwoners en ondernemers, met zo min mogelijk (milieu)hinder. De duurzaamheidsagenda vormt het kader voor hoe we integraal aan deze opgave werken.

Wij willen dat iedereen mee kan doen in de verduurzamingsopgave. We bieden waar nodig gepaste ondersteuning en bouwen aan een netwerk van partijen die hier iets in kunnen betekenen. Als gemeente nemen we verschillende rollen in, zoals stimuleren, helpen en een voorbeeld zijn.

Het is daarbij belangrijk dat we actief communiceren en helder kunnen uitleggen wat de effecten zijn van de acties die worden uitgevoerd vanuit deze verduurzamingsopgave. We gaan hiervoor een andere vorm van monitoring ontwikkelen die gaat leiden tot aanvullende of andere meetindicatoren.

De druk op de gezondheidszorg wordt alsmaar groter. We leven steeds langer en willen actief en zelfstandig blijven én een ongezonde leefstijl zorgt voor veel gezondheidsproblemen. We streven ernaar dat elke inwoner van de gemeente Veldhoven een goed en gezond leven kan leiden en het vermogen heeft om regie te voeren op het eigen leven. Positieve gezondheid en de doelstelling vanuit het Gezond en Actief Leven Akkoord vormen de uitgangspunten, aangezien gezondheid veel meer betekent dan 'niet ziek zijn'. Met die brede benadering dragen we bij aan het vermogen van mensen om waardig en gezonder ouder te worden, langer zelfstandig te wonen en 'de gezondste generatie jeugd' die kansrijk opgroeit en floreert in een leefomgeving met een sterke sociale basis. De komende jaren treedt in Veldhoven een aanzienlijke vergrijzing van de bevolking op. Het aantal 65 plussers neemt naar verwachting in Veldhoven met 36 procent toe. Veel van deze oudere inwoners hebben op enig moment een zorg en ondersteuningsvraag. Zorg en ondersteuning die vooral in de wijk en buurt zijn beslag moet krijgen, ook voor de groeiende groep dementerenden.

Bronnen

- Integraal maatschappelijk beheerkader openbare ruimte
- rapport Opnieuw Verbonden Luchthaven Eindhoven
- Transitievisie Warmte
- Beleidskader-hernieuwbare-elektriciteit-en-besparing
- Omgevingsvisie
- Beleidsregels laadvoorzieningen voor elektrische auto's in de openbare ruimte
- Uitvoeringsprogramma afval 2021-2025
- Laadstrategie 2023-2025

Doelstelling

7.01 Gezond leven bevorderen en inzet van dure zorg voorkomen

Door een domeinoverstijgende, integrale en langjarige aanpak te stimuleren en verbreden, vergroten we voor inwoners de kans op een gezond leven. Daarnaast door in te zetten op vroegsignalering, preventie en normaliseren, willen we het beroep op duurdere zorg beperken.

Activiteit(en)

7.01.01 Uitvoering geven aan het Integraal Zorgakkoord en het Gezond en Actief Leven Akkoord

In 2023 is het Integraal Zorgakkoord en het Gezond en Actief Leven Akkoord vastgesteld. De hieruit voortvloeiende thema's zijn verwerkt in een plan van aanpak en worden uitgevoerd samen met de organisaties in het voorliggend veld.

Doelstelling

7.02 Sociaal-economische gezondheidsverschillen verkleinen

We zetten in op thema's waar de meeste gezondheidswinst te behalen is en verkleinen op die manier gezondheidsverschillen tussen inwoners. We denken en handelen vanuit de methodiek Positieve Gezondheid. Deze methodiek brengt samenhang aan tussen levensgebieden en draagt bij aan een integrale aanpak.

Activiteit(en)

7.02.01 Uitvoering geven aan het plan van aanpak Iza/Gala

Als eerste van de 5 ketenaanpakken is de ketenaanpak Valpreventie opgepakt. Gekozen is voor een wijkaanpak en te starten in de wijk D'Ekker vanwege het hoogste aantal 65+ in die wijk.

Doelstelling

7.03 De gemeentelijke riolering blijft op een voldoende kwaliteitsniveau.

Een goede riolering zorgt voor een schone, veilige en gezonde omgeving. Als het riool goed wordt onderhouden, worden de risico's op problemen kleiner.

Activiteit(en)

7.03.01 We voeren het onderhoud aan de gemeentelijke riolering uit op afgesproken kwaliteitsniveau.

Het beheer van de riolering is beschreven in het IMBK en het beheerplan. In het beheerplan staan alle noodzakelijke rioleringswerkzaamheden, wat betreft beleid, beheer en renovaties. Door periodieke inspectie krijgen we inzicht in de kwaliteitstoestand van het riool.

Doelstelling

7.04 Afname van de hoeveelheid restafval en het steeds opnieuw gebruiken van grondstoffen

In Veldhoven streven we ernaar afval beter te scheiden. Als je afval goed scheidt, wordt de hoeveelheid restafval minder en neemt de hoeveelheid gescheiden afval juist toe. Het gescheiden afval moet van goede kwaliteit zijn om het opnieuw te kunnen gebruiken als grondstof. We evalueren de andere manier van handhaven op zwerfafval. Deze aanpak moet voorkomen dat mensen afval naast containers plaatsen. We blijven handhaven op deze bijplaatsingen als dat nodig is.

Activiteit(en)

7.04.01 Aanbesteding afval

Het contract inzameling van diverse huishoudelijk afvalstoffen loopt tot 1-1-2026 en kan niet meer worden verlengd. In 2024 is gestart met de voorbereiding van de aanbesteding van deze inzameling. In 2025 zetten we de aanbesteding op de markt. Hierbij nemen we het besluit mee dat de raad in december 2024 neemt over de systeemkeuze bij de afvalinzameling.

7.04.02 Gescheiden invoeren GFT+E in alle hoogbouw

In 2023/ 2024 is een proef gescheiden inzameling GFT+E gehouden op vier locaties van hoogbouw. De resultaten hiervan zijn verwerkt tot een aanpak voor alle hoogbouw in Veldhoven. Deze uitvoering vindt plaats in 2024/2025.

7.04.03 We faciliteren de inzameling van huishoudelijk afval en de inzamelstructuur voor de overige afvalstromen (zoals glas, textiel, oud papier/karton en de milieustraatstromen)

Gemeenten zijn verantwoordelijk voor het zorgdragen dat huishoudelijk afval wordt ingezameld. We doen dit door huis-aan-huis inzameling (haalsysteem, vastgesteld aantal keer per jaar) en collectieve inzamelsystemen (brengsysteem). Om Veldhoven schoon te houden werken we onder andere samen met de stichting Go Clean (Zwerfafvalpakkers)

Doelstelling

7.05 Faciliteren en realiseren van een duurzame leefomgeving

Als gemeente vinden we dat iedereen moet kunnen wonen, werken of recreëren op een plek die gezond, betaalbaar en duurzaam is. Er zijn maatregelen nodig, om ervoor te zorgen dat Veldhoven ook in de toekomst een duurzame leefomgeving heeft. Denk hierbij aan klimaatadaptatie, het verminderen van overlast als gevolg van de luchthaven en andere duurzaamheidsvraagstukken.

Activiteit(en)

7.05.01 We implementeren Klimaatadaptatie bij nieuwe ontwikkelingen/ herinrichtingen

Bij elke nieuwe ontwikkeling/ herinrichting onderzoeken we welke klimaat adaptieve maatregelen er genomen kunnen worden om een toekomstbestendige omgeving te bouwen.

7.05.02 We geven invulling aan de Integrale Duurzaamheidsagenda

Er wordt een Integrale Duurzaamheidsagenda ontwikkeld. Op basis hiervan bepalen we in 2025 waar de opgaven voor de gemeente liggen met betrekking tot duurzaamheidsthema's.

7.05.03 We verminderen de milieubelasting van luchthaven Eindhoven

We stimuleren het gebruik van Eindhoven Airport als proeftuin voor technologische innovaties op gebied van duurzaamheid, zoals de inzet van duurzame brandstoffen realiseren, het stimuleren schone vliegtuigen door gedifferentieerde tarieven van havengelden en het beperken van korte afstand vluchten. Verder onderzoeken we in het LEO de mogelijkheden voor het oprichten van een klimaatfonds voor compensatierechten. Bestuurlijk zijn we trekker van de werkgroep klimaat van LEO.

7.05.04 We geven uitvoering aan het Schone Lucht Akkoord

We zijn voornemens om aan te sluiten bij het Schone Lucht Akkoord (SLA). We nemen deel aan een pilot waarin verder wordt onderzocht wat nodig is om als gemeente aan te kunnen sluiten bij dit akkoord. Het college wordt in 2024 hierover geadviseerd.

Doelstelling

7.06 Afname van de uitstoot van broeikasgassen

Broeikasgassen zijn de belangrijkste oorzaak van klimaatverandering. In Europa en Nederland willen we de uitstoot van broeikasgassen tegen 2030 met minstens 55% verminderen vergeleken met 1990. In Veldhoven is de uitstoot van CO₂, het belangrijkste broeikasgas, bijna verdubbeld sinds 1990. Als gemeente spelen we een belangrijke rol in het verminderen van de CO₂-uitstoot van gebouwen en verkeer. Denk hierbij aan opwek hernieuwbare elektriciteit, afname aardgasverbruik van alle gebouwen en het mogelijk maken van elektrisch rijden.

We werken samen met onze partners, inwoners en bedrijven om de juiste omstandigheden te creëren voor een eerlijke overgang naar duurzame energie.

Activiteit(en)

7.06.01 Uitvoeringsprogramma Energie transitie

We geven op een programmatische manier invulling aan het in 2022 vastgestelde uitvoeringsprogramma Energietransitie, waarvoor een bestemmingsreserve is ingesteld. De reden voor de bestemmingsreserve is dat de Energietransitie een nieuwe taak is voor gemeenten waarbij activiteiten en inkomsten zoals subsidies over de loop van het programma kunnen variëren niet vooraf te voorzien zijn. Voor de gebouwde omgeving focussen we ons vooral op het ondersteunen van inwoners bij het verduurzamen van hun woning, het faciliteren van de opwek van hernieuwbare energie, het verduurzamen van maatschappelijk vastgoed en op het verduurzamen van bedrijventerreinen. Netcongestie is een prangend probleem, dat aanvullende aandacht vraagt. Daarnaast is het van belang om de bescherming van (kwetsbare) diersoorten te borgen bij de uitvoering van de isolatieopgave. Verder hebben we speciale aandacht voor communicatie en monitoring van het programma.

7.06.02 Inwoners ondersteunen bij het verduurzamen van hun woning

We ondernemen verschillende activiteiten om inwoners te ondersteunen bij het verduurzamen van hun woning. Dit doen we gemeentebreed, gebiedsgericht en doelgroepgericht en in nauwe samenwerking met onze maatschappelijke partners, zoals welzijnsstichtingen Veldhoven Duurzaam, woningcorporaties en bewonersinitiatieven. Gemeentebreed voorzien we inwoners van informatie en ondersteuning, bijvoorbeeld via het (online) energieloket en breed toegankelijke activiteiten. Gebiedsgericht begeleiden en stimuleren we buurtinitiatieven rondom het verduurzamen van woningen. Tot slot hebben we bijzondere aandacht voor doelgroepen voor wie de drempel om te verduurzamen hoog is. Zo zorgen we ervoor dat iedereen mee kan doen met de Energietransitie. We zetten bijvoorbeeld de Veldhovense Kluskar in, in gebieden waar veel inwoners kampen met energiearmoede. Verder hebben we een aanpak om VVE's te ondersteunen, samen met de gemeenten Best, Geldrop-Mierlo en Eindhoven. Ook particuliere eigenaren van lage labelwoning bieden we aanvullende ondersteuning, onder andere via het regionale project De Groene Zone Isolatie.

7.06.03 Opstellen en uitvoeren van Wijkuitvoeringsprogramma's

In 2021 heeft de raad de Transitievisie Warmte (TVW) vastgesteld. Deze visie vertalen we in wijkuitvoeringsprogramma's (WUP), in nauw overleg met inwoners en andere belanghebbenden van de desbetreffende wijken. In een WUP staat op welke manier en in welke snelheid de wijk overgaat op duurzame energievoorzieningen.

In 2023 en 2024 is een wijkuitvoeringsprogramma voor 'T Look opgesteld. In 2025 worden de activiteiten die uit dit programma voortkomen uitgevoerd. Komende jaren worden wijkuitvoeringsprogramma's voor andere gebieden opgesteld.

7.06.04 Verduurzamen van het Maatschappelijk Vastgoed

In 2024 is een start gemaakt met het opstellen van de routekaart verduurzamen van het Maatschappelijk Vastgoed. Deze routekaart wordt eind 2024/begin 2025 afgerond. De routekaart dient uiteindelijk ook als praktisch instrument voor de afdeling Beheer en Realisatie, waarbij concrete maatregelen/richtlijnen worden geboden om aan de slag te gaan met daadwerkelijke verduurzamingsmaatregelen. In 2025 wordt gestart met de uitvoering van hiervan.

7.06.05 Faciliteren van hernieuwbare energie

Naast het besparen van energie, zetten we zoveel mogelijk in op het opwekken van zonne-energie op daken van woningen en bedrijven, grote parkeerterreinen en in wegbermen. Samen met de andere MRE gemeenten langs de A2 en A67 wordt in samenwerking met Rijkswaterstaat onderzocht welke mogelijkheden er zijn om energie op te wekken langs de A67 en A2 behorende bij de landelijke OER-projecten (Opwekking Energie op Rijksgronden). Dit sluit uit aan bij de doelstellingen uit de RES. Hierbij vormt het steeds drukker wordende elektriciteitsnetwerk een belangrijk aandachtspunt.

7.06.06 Verduurzamen van bedrijventerreinen

We werken samen met bedrijven en andere partijen om bedrijventerreinen te verduurzamen. Dit doen we aan de ene kant om de uitstoot van broeikasgassen terug te dringen en de kwaliteit van de leefomgeving te verbeteren, maar ook om de ruimtelijke en economische ontwikkeling van Veldhoven te kunnen waarborgen. Het energiesysteem in de MRE/Brainportregio staat namelijk sterk onder druk.

Als gemeente richten we ons op gezamenlijke oplossingen, zoals 'energiehubs', waarbij meerdere partijen in een gebied samenwerken en afspraken maken over het opwekken, opslaan, onderling verdelen en slim gebruiken van energie. Het realiseren van een dergelijke is maatwerk, waarbij het in eerste instantie vooral gaat om het organiseren van samenwerking tussen bedrijven, marktpartijen, overheden en netbeheerders.

De afgelopen jaren is hier een begin mee gemaakt met een koplopersgroep op De Run. In 2025 intensiveren we dit en sluiten we aan bij initiatieven op dit vlak vanuit de regio, zoals de inzet van een energiehubregisseur. Deze activiteit kent een integrale aanpak met programma 3 Economie.

7.06.07 Opstellen en uitvoeren soortenmanagementplan

Bij renovatie en na-isolatie van huizen en gebouwen moet er volgens de Wet natuurbescherming rekening gehouden worden met de aanwezigheid van beschermde diersoorten. Het is verboden deze dieren onnodig te verstoren of te doden. Inwoners en isolatiebedrijven hebben een zorgplicht, maar dit is in de praktijk kostbaar en moeilijk uitvoerbaar.

Om de natuurbescherming bij isolatie te verbeteren en particulieren te ontlasten, stellen we als gemeente een soortenmanagementplan (SMP) op. Hierin onderzoeken we welke beschermde soorten in de buurt leven en welke maatregelen we moeten nemen om aanwezige soorten te beschermen. Op basis van het SMP vragen we als gemeenten een gebiedsontheffing aan, waar alle inwoners gebruik van kunnen maken. In de jaren hierna moeten we de aanwezigheid van diersoorten monitoren, zodat we deze blijvend kunnen beschermen.

7.06.08 Mogelijk maken van het elektrisch rijden

Uitvoeren 'Laadstrategie gemeente Veldhoven 2023-2025'

Het aantal elektrische voertuigen neemt komende jaren toe. In de laadstrategie is aangegeven hoe we in Veldhoven omgaan met het voorzien in de laadbehoefte van deze voertuigen.

We voeren de acties van de laadstrategie uit en geven uitvoering aan de (landelijke en Europese) regelgeving.

Doelstelling

7.07 De begraafplaats onderhouden om kwaliteit en beschikbaarheid van rustplaatsen te waarborgen.

Door specifieke onderhoudsmaatregelen, zoals gras maaien en bomen snoeien, zorgen we voor een nette en respectvolle omgeving. Door dit onderhoud blijft onze begraafplaats een passende en eerbiedige laatste rustplaats bieden.

Activiteit(en)

7.07.01 We onderhouden de begraafplaats op afgesproken kwaliteitsniveau om de beschikbaarheid en kwaliteit van rustplaatsen te waarborgen.

We onderhouden de gemeentelijke begraafplaats en verzorgen de grafdelving. Daarbij ruimen we ook graven bij het verlopen van de grafrechten.

Meetindicatoren

Nr. Doel	Naam	Eenheid	Bron	Peiljaar	Realisatie peiljaar			Streefwaarden				
					NL	Verg.	Vhvn	2024	2025	2026	2027	2028
7.01	Aantal opgestarte thema's vanuit het IZA/Gezond en Actief Leven Akkoord.	Aantal	Integraal Zorgakkoord/Gezond en Actief Leven Akkoord					5				
7.02	Aantal activiteiten om gezondheidsverschillen te verkleinen	Aantal	Integraal Zorgakkoord/Gezond en Actief Leven Akkoord					15				
7.03.01	Rioolinspectie 15-20km per jaar	Aantal km	Gemeente Veldhoven	2023	14	-	-	15	15	15	15	
7.04	Omvang huishoudelijk restafval (BBV)*	Kg/inwoner	CBS	2023				121	100			
7.04			(nader voorlopig cijfer)	2022	183	172	137		100			
7.04	Vangvergelijker (Benchmark huishoudelijk afval)*	kg/inw	Restafval (incl grof)	2021	199	151.3	133		100			
7.05.03	Geluidhinder luchthaven Eindhoven: ambitie 7,21 km ² in 2030 = 30% t.o.v. 2019	Contouren	Luchthavenbesluit	2024				9	9	8,0	7,5	7,2
7.06	Hernieuwbare elektriciteit (BBV)	%	RWS	2019	37		11	12	13	14	15	16
7.06	Afname temperatuur gecorrigeerd aardgasverbruik (in 2030 359 TJ (=25%) minder ten opzichte van 2019) * correctie t.o.v. 1437 TJ Transitievisie Warmte	TJ	Nationale Klimaatmonitor	2022			974	950	925	900	875	850
7.06	Afname van de uitstoot van broeikasgassen met minimaal 40% in 2040 ten opzichte van 1990 (=176 kTon CO2)	kTon CO2	Nationale Klimaatmonitor	2022			219	215	210	205	200	195
7.06	Aantal wijkuitvoeringsprogramma's verduurzaming	Aantal	Gemeente Veldhoven				1	1	2	3	4	5
7.06	Aantal inwoners-/buurtinitiatieven gericht op verduurzaming	Aantal	Gemeente Veldhoven					5	5	5	5	
7.06.02	De Groene Zone Isolatie (doel is deelname van maximaal 1227 koopwoningen)	Aantal deelnemers per jaar	Gemeente Veldhoven					400	400	400		
7.06.02	Aanpak energiearmoede via Regionaal Energie Lokaal (maximaal 385 koopwoningen)	Aantal woningen met kleine energiebesparende maatregelen per jaar	Gemeente Veldhoven					50	50			5
7.06.02	De Kluskar	Aantal woningen met kleine energiebesparende maatregelen per jaar	Gemeente Veldhoven					150	150	150	150	
7.06.02	VvE's (maximaal 100 VvE's)	Aantal VvE's geholpen met cursus en globaal advies per jaar	Gemeente Veldhoven					10	10	10	10	
7.06.08	Aantal (semi) publieke laadpunten voor elektrische auto's	Aantal	Klimaatmonitor	2023	140.864	488	267		680	800	950	1.100

* De omvang huishoudelijk restafval op basis van de CBS-gegevens is een verplichte indicator (BBV). De CBS-gegevens en de gegevens in de vangvergelijker lopen echter achter.

Verbonden partijen

Binnen dit programma zijn de volgende verbonden partijen betrokken:

- GGD;
- ODZOB.

Subsidies in programma

Conform de aanbeveling van de rekenkamercommissie wordt per programma zichtbaar gemaakt welke subsidies zijn opgenomen in het Welzijnsbudgetplan (WBP). In onderstaande tabel is voor 2025 vooralsnog de bijstelling Subsidie-ophoging WBP niet verwerkt. Deze bijstelling moet binnen het WBP namelijk nog gealloceerd worden aan de subsidie-ontvangers.

Omschrijving	WBP bedrag
Verslavingszorg en slachtofferhulp	98
Jeugdgezondheidszorg	448

Wat gaat dat kosten?

Budget	Rekening 2023	Begroting 2024	Begroting			
			2025	2026	2027	2028
Lasten	14.026	15.522	17.095	17.410	17.880	18.967
Baten	12.174	12.971	14.496	14.935	15.490	16.521
Saldo (- = nadeel)	-1.852	-2.551	-2.599	-2.475	-2.390	-2.446

Bijstellingen bestaand en nieuw beleid

Bijstelling bestaand en nieuw beleid	Begroting			
	2025	2026	2027	2028
Subsidie-ophoging WBP	5	5	5	5
Soortenmanagementplan	-375	0	0	0
Soortenmanagementplan (dekking reserve energietransitie)	375	0	0	0
Medewerker afval	-97	-98	-100	-102
Verhogen tarief medewerker afval	97	98	100	102
Invoering GFT+E in hoogbouw (investering in 2025 van € 350)	0	-31	-31	-31
Verhogen tarief afvalstoffenheffing invoering GFT+E in hoogbouw	0	31	31	31
Vervangingsinvestering ondergrondse containers (investering in 2028 van € 200)	0	0	0	0
Saldo (- = nadeel)	5	5	5	5

Subsidie-ophoging WBP

Via het WelzijnsBudgetPlan (WBP) subsidiëren we voorzieningen en activiteiten op het gebied van sport, kunst, cultuur, recreatie, zorg en welzijn. Naast particuliere en commerciële mogelijkheden is deze subsidiëring de lokale basisstructuur van Veldhoven. En deze structuur is een randvoorwaarde om Veldhoven verder te ontwikkelen naar een inclusieve samenleving waarin alle inwoners kunnen meedoen in een prettige

leefomgeving.

De gesubsidieerde instellingen vragen meer subsidie aan. Dit komt door gestegen loonkosten, huisvestingskosten en energiekosten. Daarnaast is de hulp- en ondersteuningsvraag groter, groeit Veldhoven in aantal inwoners en is er vergrijzing.

Soortenmanagementplan (SMP)

Bij renovatie en na-isolatie van huizen en gebouwen moet er volgens de Wet natuurbescherming rekening gehouden worden met de aanwezigheid van beschermde diersoorten. Het is verboden deze dieren onnodig te verstoren of te doden. Inwoners en isolatiebedrijven hebben een zorgplicht, maar dit is in de praktijk kostbaar en moeilijk uitvoerbaar.

Om de natuurbescherming bij isolatie te verbeteren en particulieren te ontlasten, stellen we als gemeente een soortenmanagementplan (SMP) op. Hierin onderzoeken we welke beschermde soorten in de buurt leven en welke maatregelen we moeten nemen om aanwezige soorten te beschermen. Op basis van het SMP vragen we als gemeenten een gebiedsontheffing aan, waar alle inwoners gebruik van kunnen maken. In de jaren hierna moeten we de aanwezigheid van diersoorten monitoren, zodat we deze blijvend kunnen beschermen. De kosten kunnen worden gedekt uit de reserve energietransitie.

Medewerker afval

We geven 4,5 miljoen euro per jaar uit aan afvalinzameling en overige afvalstromen in Veldhoven. Op dit moment zijn de werkzaamheden versplintert binnen de organisatie. In de huidige organisatie werkt 1 afvalcoach, die mensen coacht/bewust maakt van het scheiden van afval en hebben we 1 beleidsmedewerker die parttime aan afval werkt. De overige werkzaamheden zoals aanbesteden, contractbeheer, planning & control, toezicht, ruimen stortingen, zwerfafval en andere praktische werkzaamheden worden nu door verschillende functies uitgevoerd waarbij het geen onderdeel is van het functieprofiel. Verder spelen er veel ontwikkelingen rondom de aanbesteding. Op dit moment hebben we 1 aanbesteding voor verschillende afvalstromen. In de toekomst zullen verschillende onderdelen apart moeten worden aanbesteed. Dit vraagt ook meer coördinatie in de toekomst. De kosten van deze functie worden verhaald via de afvalstoffenheffing.

Invoering GFT+E in hoogbouw

Vanaf 1-1-2024 is het wettelijk verplicht om bij alle huishoudens gescheiden GFT+E in te zamelen. In Veldhoven halen we geen GFT+E op in de hoogbouw. Na een proef op vier locaties rollen we GFT+E in alle hoogbouw in Veldhoven uit. Hiervoor moeten verzamelcontainers worden aangeschaft en geplaatst met bijbehorende communicatie richting bewoners. De kosten worden verhaald via de afvalstoffenheffing.

Vervangingsinvestering ondergrondse containers

In 2028 worden 20 ondergrondse restafval en/of glascontainers vervangen. De kosten worden verhaald via de afvalstoffenheffing.

Programma 8 | Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing

Inleiding

Vanuit het programma volkshuisvesting, ruimtelijke ontwikkeling en stedelijke vernieuwing dragen we bij aan behoud en versterking van de kwaliteit van onze fysieke leefomgeving en het Veldhovense DNA. We willen dat Veldhoven voor iedereen ook in de toekomst minstens zo'n fijne gemeente is om in te wonen, te werken en te verblijven als dat het nu is. Om dat te bereiken hebben we in de Veldhovense Omgevingsvisie samen met de inwoners van Veldhoven beschreven hoe de gewenste toekomst van de fysieke leefomgeving van Veldhoven eruit ziet.

De groei en verdere internationalisering van Veldhoven brengt zowel kansen als uitdagingen met zich mee. De aanhoudende economische groei van de Brainportregio zorgt dat er ook de komende jaren nog een grote vraag naar ruimte om te wonen en werken in Veldhoven blijft. We willen een gezonde economische groei. Dat betekent dat de groei niet ten koste mag gaan van het woon- en leefklimaat in Veldhoven. Daarom kiezen we vooral voor ontwikkelingen die Veldhoven op meerdere manieren verrijken. Bijvoorbeeld doordat bouwen, vergroenen en verduurzamen van de omgeving samengaan met inclusiviteit, betrokkenheid en thuis voelen bij de samenleving. Dit draagt bij aan de ambitie om ook in 2025 die fijne woon-, leef- en werkgemeente te zijn en blijven!

De ruimte om te groeien zoeken we vooral binnen het al verstedelijkte gebied, waar we inzetten op nieuwe woon- en werkmilieus. Dat doen we de komende jaren onder meer op De Run, waar we een stedelijk werkmilieu met werken, wonen, voorzieningen en groen realiseren. In het Citycentrum voegen we woningen, groen en voorzieningen toe, waardoor dit in de toekomst een aantrekkelijk en levendig centrum voor heel Veldhoven is. Langs de burgemeester van Hoofflaan moet een verdere verdichting met vooral woningbouw mogelijk worden.

Zoals beschreven in het wetsvoorstel Versterking Regie Volkshuisvesting heeft de gemeente een belangrijke taak in de volkshuisvesting. Om goed wonen in een groeiend Veldhoven te kunnen faciliteren is in 2023 in aanvulling op de Omgevingsvisie de Woon(zorg)visie vastgesteld. Op basis daarvan werken we aan een toekomstbestendige, flexibele, passende en betaalbare woningvoorraad voor diverse doelgroepen en mensen met en zonder zorgvraag of begeleiding in een aantrekkelijke en inclusieve omgeving.

Voor de ontwikkelingen en doelen van dit programma werken we intensief samen met o.a. het Rijk, de provincie en in de regio (o.a. Metropoolregio Eindhoven en Stedelijk Gebied Eindhoven).

Bronnen

- Omgevingsvisie Veldhoven
- Goed wonen in een Groeiend Veldhoven, Woon(zorg)visie Veldhoven 2023-2027
- Bouwen aan de toekomst, afsprakenkader Wonen SGE 2022
- Woondeal Zuidoost Brabant 2023
- Verstedelijkingsakkoord SGE
- Ontwikkelstrategie Zuidoost Brabant

Doelstelling

8.01 Werken aan een beter passende woningvoorraad

Vanuit de Woon(zorg)visie sturen we op het toekomstbestendig maken van de bestaande woningvoorraad. Dit vraagt meer beschikbare en betaalbare woningen in een grotere diversiteit aan woningtypen. Daarom sturen we hierop bij het beoordelen van nieuwe initiatieven. Aanpassingen in de bestaande woningvoorraad zouden moeten leiden tot meer aanbod voor kleine huishoudens, jongeren, ouderen en mensen met fysieke beperkingen. We voegen woningen toe door transformatie van gebouwen tot wonen of mogelijk maken van woningsplitsing en kamerbewoning. We informeren, faciliteren en stimuleren inwoners om hun woning te verduurzamen en levensloopbestendig te maken. Door het aanbod te verrijken kunnen mensen makkelijker doorstromen naar een beter passende woning. Indien nodig zetten we juridisch of ruimtelijk instrumentarium in om beschikbaarheid, betaalbaarheid en passendheid te waarborgen.

Activiteit(en)

8.01.01 Opstellen actieplan bewustwording en doorstroming

We leveren in 2025 een uitvoeringsgericht actieplan op voor het bevorderen van bewustwording en doorstroming, in het kader van passend wonen in elke levensfase. Specifieke aandacht voor senioren. Daarbij richten wij ons op zowel koop als (sociale en vrije sector) huur. Denk bijvoorbeeld aan Seniorenpunt, woonmakelaar, ontzorgen met verhuizen, etc.). We stimuleren daarin ook dat onze inwoners eigen verantwoordelijkheid nemen voor toekomstbestendig wonen. We leggen verbinding met lopende projecten vanuit duurzaamheid: o.a. ontzorging verduurzaming koopwoningen, onderzoek benutten natuurlijke momenten. Ook de rol van de SNV-stimuleringslening (ten behoeve van aanpassingen voor verduurzaming of om langer thuis te wonen) wordt hierin betrokken.

8.01.02 Verkenning pilot voorrangregeling

In Q4 van 2024 wordt gestart met een onderzoek naar de mogelijkheid van een pilotproject met een voorrangregeling voor mensen die (binnen hun eigen wijk of sociale omgeving) willen doorstromen. We willen op die manier ruimte bieden aan zowel jong als oud, waarvoor het sociaal netwerk in de nabijheid belangrijk is. Het onderzoek moet in 2025 gereed zijn.

8.01.03 Verkenning en planvorming herstructurering

We ontwikkelen een visie op kansen voor (grootschalige) herstructurering van bestaande woonwijken, in nauwe samenspraak met de corporaties en overige stakeholders. Daarbij onderzoeken we actief de koppelkansen met andere ontwikkelingen in die gebieden, bv. rondom wonen en zorg, veiligheid, openbare ruimte, mobiliteit, klimaatbestendigheid en energietransitie. Eind 2024 is dit gestart. Eind 2025 moet de visie gereed zijn.

8.01.04 Actualiseren prestatieafspraken woningcorporaties

We actualiseren de meerjarige prestatieafspraken met de corporaties en de huurdersorganisatie om de doelen uit de Woon(zorg)visie te bereiken. Eind 2025 worden de nieuwe afspraken ondertekend.

8.01.05 Regionale samenwerking thema wonen (en zorg)

We werken in de regio samen op het thema Wonen binnen het Stedelijk Gebied Eindhoven en de Metropoolregio Eindhoven. Op basis van het Samenwerkingsakkoord MRE werken we met provincie en Rijk aan de actualisatie en uitvoering van de Woondeal en de Beethovendeal. De samenwerkingsagenda en het jaarprogramma SGE vormen de kaders voor afstemming over het woningbouwprogramma en de versnelling en daarbij behorend instrumentarium. Ook voeren we de gezamenlijke urgentieregeling uit. Op het

thema wonen voor senioren werken we samen in 'Het Juiste Thuis'. De Woningwet en de Wet (in voorbereiding) Versterking Regie Volkshuisvesting, biedt wettelijke kaders voor de regionale samenwerking op deze thema's. Binnen deze samenwerkingen werken we in lijn met de doelen uit de Woon(zorg)visie.

8.01.06 Actualisatie Starters en Stimuleringsleningen

In 2024 heeft een informele evaluatie van de leningen plaatsgevonden. In 2025 vindt hierover besluitvorming plaats. Hierin wordt onder meer de motie over de mogelijkheid van het ophogen van de maximale hoogte van de starterslening meegenomen.

8.01.07 Verkenning mogelijkheden wonen met zorg in de bestaande (woning)voorraad

We onderzoeken of we in de bestaande voorraad (kleinschalige) woonzorgconcepten (zoals begeleide kamerbewoning, groepswoningen, gezinshuizen, kleinschalig beschermd thuis) makkelijker mogelijk kunnen maken en welke voorwaarden er dan gelden. We passen indien nodig de regels in het omgevingsplan hierop aan, binnen de daarvoor ingerichte fasering.

Doelstelling

8.02 Verbinden van de opgaven voor wonen en zorg

Wonen en zorg zijn geen gescheiden werelden. We streven ernaar dat inwoners met een zorg- of begeleidingsvraag zo lang mogelijk op een prettige manier zelfstandig kunnen (blijven) wonen in een geschikte woning in hun eigen omgeving of sociale netwerk. Ook de woonomgeving moet hiervoor geschikt zijn, met aandacht voor leefbaarheid, inclusie, voorzieningen en ontmoetingsplekken. We werken aan bewustwording onder inwoners van de mogelijkheden en noodzaak van tijdig aanpassen van de eigen woning of doorstromen naar een meer geschikte woning. Om een breed en passend aanbod van wonen met zorg voor verschillende doelgroepen te kunnen faciliteren, organiseren we structurele samenwerking op dit vlak met externe wonen-, zorg- en welzijnspartners en in de regio.

Activiteit(en)

8.02.01 Organiseren Samenwerkingstafel Wonen en Zorg

We zetten de Samenwerkingstafel Wonen en Zorg voort. We zetten daarbij in op een goede ketensamenwerking tussen onder andere zorginstellingen, zorgkantoor en woningcorporaties. Daarin stemmen we gewenste ontwikkelingen af en bespreken we kansen, knelpunten, voorwaarden en financieringsmogelijkheden. We streven ernaar de benodigde afspraken op bestuurlijk niveau vast te leggen. In 2025 wordt verdere uitwerking gegeven aan de opgaven die we met elkaar zien. Dit betreft o.a. de thema's bewustwording en doorstroming, ontmoeting en het delen van kennis en expertise over het omgaan met bijzondere aandachtsgroepen. Op basis van een verdieping op de woonzorganalyse voor Veldhoven, wordt besproken welke kansen we zien om de juiste projecten te realiseren. Dit kan als input worden ingebracht voor de nog op te stellen regionale woonzorganalyse.

8.02.02 Integratie bouwprogramma woonzorg-initiatieven in woningbouwprogramma

Op basis van de in 2024 uitgevoerde nadere woonzorganalyse, werken we een breed toetsingskader uit en integreren we dit in 2025 in het woningbouwprogramma. Op basis hiervan kunnen we nieuwe projecten en initiatieven goed afgewogen beoordelen. Er wordt onder meer getoetst of deze wel voorzien in een lokale of regionale behoefte en hoe dit gespreid is over de gemeente of regio en of de betaalbaarheid aansluit op de doelgroep.

8.02.03 Verkenning en borging kwaliteitseisen wonen en zorg

In aanvulling op de definities rond wonen en zorg willen we graag randvoorwaarden stellen aan de bouw, bijvoorbeeld om te voorkomen dat er direct na oplevering wmo-voorzieningen moeten worden aangebracht in een nieuwbouwproject voor wonen en zorg. Er zijn veel verschillende keurmerken die toegepast kunnen worden op de bouw van woonzorgconcepten en woningbouw in het algemeen. Er zijn echter ook belemmeringen (vooral financieel) om deze generiek toe te passen. Daarom wordt in 2025 een document opgesteld met de kwaliteitseisen die we voor Veldhoven het meest belangrijk vinden. Deze passen we toe met maatwerk, rekening houdend met de doelgroep van het desbetreffende project.

Doelstelling

8.03 Woningbouwprogramma: de juiste toevoegingen

We werken aan gezonde groei door vanaf 2020 tot en met 2030 4.200 woningen toe te voegen aan de voorraad (ca. 5.000 tot en met 2032). Dat doen we onder andere in uitbreidingswijk Zilverackers en in nieuwe aantrekkelijke, meer stedelijke woonmilieus, passend binnen de ruimtelijke structuur van de Omgevingsvisie. In nieuwbouwprojecten voegen we aanvullende en innovatieve woonvormen toe voor meer differentiatie binnen de woningvoorraad. Gemeentebreed gaan we uit van 30% sociale huur, 10% sociale koop, 15% middeldure huur, 20% middeldure koop en 25% duur segment. Op projectniveau passen we maatwerk toe, zodat de ontwikkelingen op wijk of buurtniveau een goede aanvulling vormen in woningtypen of doelgroepen. We faciliteren bewonersinitiatieven en CPO-ontwikkelingen daar waar mogelijk. Door te sturen op de typologie en andere kwaliteiten van de toe te voegen woningen, vergroten we zoveel mogelijk de kansen op passende huisvesting voor specifieke doelgroepen, zoals lage en middeninkomens, starters, ouderen en kwetsbaren, internationale werknemers, vluchtelingen en woonwagenbewoners. We stimuleren daarvoor ook innovatie in het planvormingsproces, de bouw en realisatie en de woonvormen.

Activiteit(en)

8.03.01 Uitvoeren woningbouwversnelling

In 2025 is de vervolgaanpak van de woningbouwversnelling vastgesteld. Naar verwachting zal eind 2025 de 2000e woning sinds de start van de woningbouwversnelling worden opgeleverd. Het doel is om tussen 2020 en 2032 5.000 woningen in Veldhoven toe te voegen.

8.03.02 Communicatie woningbouwprojecten

In 2025 wordt informatie over de in voorbereiding zijnde woningbouwprojecten in Veldhoven via digitale weg ontsloten voor inwoners en woningzoekenden.

8.03.03 Stimuleren realisatie sociale huurwoningen

De bouw van sociale huurwoningen zet de haalbaarheid van woningbouwprojecten onder druk. Om de bouw van sociale huurwoningen met een goede spreiding over de gemeente mogelijk te maken, zijn de mogelijke instrumenten om te verevenen of egaliseren in 2024 onderzocht. Deze worden in 2025 ingevoerd.

8.03.04 Vervolgaanpak n.a.v. behoefteonderzoek woonwagenlocaties

Eind 2025 wordt het gestart met de vervolgaanpak op het behoefteonderzoek woonwagenlocaties.

8.03.05 Vaststellen kwaliteitseisen voor tijdelijke huisvesting van (internationale) werknemers

We stellen in 2025 kwaliteitseisen vast t.a.v. tijdelijke huisvesting van (internationale) werknemers in aanvulling op het SGE Afsprakenkader huisvesting arbeidsmigranten en de (nog te ontwikkelen) MRE-uitgangspunten.

8.03.06 Onderzoeken mogelijkheden meer data-gedreven werken

Om vraag en aanbod voor wonen beter op elkaar te laten aansluiten en ook wijk- en buurtgericht te kunnen werken willen we graag meer data-gedreven werken. Wat hiervoor nodig is wordt vanaf Q3 2025 onderzocht.

8.03.07 Onderzoeken mogelijkheden stimuleren innovatieve woningbouwprojecten

Om echt innovatieve projecten te kunnen realiseren op Veldhovense locaties onderzoeken vanaf Q4 we welke aanpak en middelen hiervoor nodig zijn.

8.03.08 Uitvoering geven aan Masterplan Citycentrum

Het vastgestelde Masterplan Citycentrum is een visiedocument met ruimtelijke - en programmatische kaders. De volgende stap in de gebiedsontwikkeling Citycentrum is om deze kaders, samen met de eigenaren/marktpartijen verder uit te werken, en voor een aantal locaties tot een concrete planuitwerking te komen. De integrale uitwerking van het programma met betrekking tot wonen, werken en voorzieningen is daarbij uitgangspunt.

Doelstelling

8.04 Verbeteren van onze dienstverlening bij vragen over de fysieke leefomgeving

De eerste ervaringen van het werken met de Omgevingswet hebben duidelijk gemaakt dat het motto 'Eenvoudig beter' in de praktijk landelijk niet geldt. Dit heeft effect op onze dienstverlening voor onze klanten. De ervaringen staan zelfs haaks op onze Visie Dienstverlening. Om onze klant centraal te stellen, passen we onze werkwijze en organisatie aan.

Ook is het landelijke digitale portaal, Omgevingsloket online (DSO), verre van klantgericht. De komende jaren zal dit digitale platform nog vaak aangepast worden. Wij gaan voor vakkundig contact, waarbij wij via meerdere kanalen bereikbaar zijn (we verstoppen ons niet achter een scherm). Eén van deze kanalen is het Omgevingsloket online. Wij bieden echter altijd alternatieven.

Aan de hand van de uitvoeringsagenda van de Visie Dienstverlening gaan we uit van de inwoner en het doel en niet van het proces en de regel.

Activiteit(en)

8.04.01 We investeren in een robuust omgevingsloket

We organiseren voor klanten een compleet ingericht en toegankelijk Veldhovens loket. Eenvoudige vragen kunnen hier snel en deskundig afgehandeld worden. Deze organisatie geeft ook direct ruimte en focus voor de specialisten buiten dit loket voor zaakgerichte of complexe vraagstukken. Hierbij wordt aangesloten bij de beloftes van de Visie Dienstverlening.

Doelstelling

8.05 Op 1 januari 2032 is er één omgevingsplan voor het gehele grondgebied

In de Omgevingswet is bepaald dat voor 1 januari 2032 een omgevingsplan voor het gehele grondgebied moet zijn vastgesteld. Om te komen tot een omgevingsplan is een strategische planning opgesteld, waarbij ingezet wordt op een gebiedsgerichte aanpak.

Per gebied (woonwijk, bedrijventerrein, centrum, etc) wordt het omgevingsplan stap voor stap gevuld waarbij de ambities uit de omgevingsvisie voor die gebieden vertaald worden. Bij het opstellen van omgevingsplannen streven we er naar om de kansen uit de Omgevingswet te benutten, waardoor initiatieven in de toekomst sneller en makkelijker geregeld kunnen worden. Parallel hieraan faciliteren we nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen en gebruiken we de kansen die zich voordoen om het omgevingsplan verder te vullen.

Op dit moment doen we de eerste ervaringen op met de pilot voor een omgevingsplan voor de woonwijk Zonderwijk. Door deze eerste pilot leren we om te werken met en in de geest van de Omgevingswet.

Activiteit(en)

8.05.01 We streven naar een begrijpelijk en goed digitaal ontsloten omgevingsplan

Een goede dienstverlening start met goede uitvoerbare en begrijpelijke regels. Om de inhoudelijke complexiteit van de Omgevingswet voor de klant eenduidig en daardoor toepasbaar te maken is een nieuwe integrale ketenaanpak noodzakelijk. Deze begint met het opstellen van een helder en eenduidig omgevingsplan en een eenvoudige en begrijpelijke digitale dienstverlening hierop.

8.05.02 Na de wijk Zonderwijk vullen we het omgevingsplan met andere woonwijken

Voor Zonderwijk is een eerste invulling gegeven voor het gebiedstype woonwijk in het omgevingsplan. Op basis van deze eerste aanzet gaan we het omgevingsplan voor de overige woonwijken binnen Veldhoven vullen. Stapsgewijs en gebiedsgericht gaan we op deze manier elke woonwijk in Veldhoven in het omgevingsplan opnemen.

8.05.03 We breiden het omgevingsplan gebiedsgericht uit door ook nieuwe gebiedstypen in het omgevingsplan op te nemen

Naast de woonwijken zijn er nog andere gebiedstypen waar invulling aan gegeven moet worden, zoals het bedrijventerrein, het buitengebied en het centrumgebied. In 2025 starten we met een nieuw gebiedstype. Hierbij maken we gebruik van de opgedane ervaringen over het proces vanuit de pilot Zonderwijk.

8.05.04 Naast gebiedsgericht vullen we het omgevingsplan ook themagericht.

Naast gebiedsgerichte invulling van het omgevingsplan vindt er ook een thematische invulling van het omgevingsplan plaats. Zo worden bijvoorbeeld de gemeentelijke verordeningen stapsgewijs vertaald in het omgevingsplan.

Doelstelling

8.06 Zorgen voor samenhang in ruimtelijke ontwikkelingen

We zorgen voor meer samenhang in de ruimtelijke ingrepen in Veldhoven, zodat functies (woningen, bedrijven, groen, infrastructuur) elkaar versterken en we waar mogelijk werk met werk kunnen maken. Om die samenhang aan te brengen, werken we de Omgevingsvisie verder uit. Dat kan onder meer via een masterplan (zoals voor het Citycentrum) een gebiedsvisie (zoals voor De Run) of in een omgevingsprogramma. We krijgen zo steeds een beter beeld van de verdere ontwikkeling van Veldhoven - ook in de tijd - en kunnen ook onze investeringen in bijvoorbeeld groen en infrastructuur daar goed op afstemmen.

Activiteit(en)

8.06.01 De verschillende gebiedstypes in de omgevingsvisie worden uitgewerkt.

Om te zorgen voor meer samenhang in ruimtelijke ontwikkelingen en een goede doorvertaling van de omgevingsvisie in het omgevingsplan te bewerkstelligen, is het noodzakelijk om de omgevingsvisie nader uit te werken. Zo dient er onder andere nader invulling gegeven te worden aan bijvoorbeeld de stadse woonstraten en de sterk stedelijke structuur. Dit zal worden uitgewerkt in gebiedsvisies welke vervolgens de basis vormen voor (ruimtelijke) ontwikkelingen. Door hier nu op te investeren geeft dit duidelijkheid voor betrokkenen en is er een gedegen basis voor een verdere doorvertaling.

8.06.02 Onderzoeken welk instrumentarium we kunnen inzetten om de doelen uit de omgevingsvisie te bereiken.

In de omgevingswet zijn nieuwe instrumenten opgenomen voor de fysieke leefomgeving, zoals het omgevingsprogramma en het omgevingsplan. Om de ambities uit de omgevingsvisie te kunnen bereiken wordt onderzocht welke onderwerpen het beste via welk instrument uitgewerkt dienen te worden.

Doelstelling

8.07 De groei van de stad wordt op een aantrekkelijke en groene manier ingericht. Door de sterke groei van het aantal arbeidsplaatsen en woningen krijgt een deel van Veldhoven een meer stedelijk karakter. Om de kwaliteit van de leefomgeving hoog te houden werken we bovendien aan het versterken van het groen en de openbare ruimte. Ook houden we rekening met voldoende ruimte voor extra voorzieningen. Zo zorgen we ervoor dat inwoners de meer stedelijke omgeving en dynamiek kunnen omarmen. Daarnaast behouden we het dorpse karakter van de oude kernen en linten.

Activiteit(en)

8.07.01 De groennorm van 8 m² per nieuwe woning wordt uitgewerkt om als kader te dienen voor toekomstige ruimtelijke ontwikkelingen.

In het verstedelijkingsakkoord van het SGE, waar de gemeente Veldhoven zich aan heeft verbonden, zijn ontwikkelprincipes vastgesteld en is de zogenaamde groennorm ingesteld. Deze groennorm betekent dat er 8 m² groen per extra nieuwe woning moet worden gerealiseerd. Deze norm dient nog nader uitgewerkt te worden om zo duidelijkheid over de toepassing hiervan goed vorm te geven.

8.07.02 De Maatschappelijke Structuurvisie wordt geactualiseerd.

Er is behoefte om de huidige Maatschappelijke structuurvisie uit 2012 te actualiseren. De huidige visie doet uitspraken over de aanwezigheid en spreiding van fysieke voorzieningen op het terrein van welzijn, cultuur, onderwijs, jeugd, zorg, sport en vrije tijd. Het betreffen fysieke voorzieningen waar de bevolking naar toe kan gaan of gebruik van kan maken om een activiteit te ontplooiën of omdat ze behoefte hebben aan een bepaalde dienst of vorm van dienstverlening. Er is behoefte aan een geactualiseerde versie waarmee door middel van referentienormen getoetst kan worden welke aanwezigheid en spreiding van voorzieningen wenselijk of noodzakelijk is. Deze actualisatie is ook van groot belang om te zorgen dat ons voorzieningenniveau in voldoende mate mee-ontwikkeld met de groei van Veldhoven. De voorbereidingen zijn hiervoor al gestart in 2024.

Meetindicatoren

Nr. Doel	Naam	Eenheid	Bron	Peiljaar	Realisatie peiljaar			Streefwaarden					
					NL	Verg.	Vhvn	2024	2025	2026	2027	2028	
	Leefbaarometer.nl *	9 categorieën van 'Ze onvoldoende' tot 'Uitstekend'	Ministerie van Binnenlandse Zaken	2022	nvt	Goed/Ruim voldoende /Goed	Goed Zeer Goed		Ze er Goed	Ze er Goed	Ze er goed		
	Gemiddelde WOZ waarde (BBV)	Duizend euro	CBS	2023	368	420	442						
8.01	Demografische druk (BBV)	%	CBS	2024	70,4	73,8	75,3						
8.01	Gemeentelijke woonlasten eenpersoonshuishouden (BBV)	In Euro's	COELO										
8.01	Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden (BBV)	In Euro's	COELO										
8.01	Startersleningen	Aantal uitgegeven leningen	SVN	2024	-	-	11	14	14	14	14	nbn	
8.01	Stimuleringsleningen	Aantal uitgegeven leningen	SVN	2024	-	-	10	nbn	nbn	nbn	nbn	nbn	
8.03	Nieuw gebouwde woningen (BBV)	Aantal per 1.000 woningen	Basisregistratie adressen en gebouwen	2023	9	5	19,2	-	-	-	-	-	
8.03	In aanbouw genomen woningen	Aantal		2023	-	-	506	400	400	400	400	400	
8.03	Opgeleverde woningen	Aantal	Gemeente	2023	-	-	336	400	400	400	400	400	
8.03	Aandeel sociale huur (22/30%)**	Aandeel van opgeleverde woningen	Gemeente	2023	-	-	25%	120	120	120	120	120	
8.05	Percentage gemeentelijk grondgebied waarvoor het omgevingsplan na 1-1-2024 is geactualiseerd	percentage	Gemeente Veldhoven	2024	nvt	nvt	0%	nvt	3				

* Met behulp van de Leefbaarometer kan de leefbaarheid in alle bewoonde wijken, buurten en straten in Nederland gemonitord worden. De Leefbaarometer laat zien hoe de situatie van de leefbaarheid er is en hoe die zich in de afgelopen jaren heeft ontwikkeld. Hiermee biedt de Leefbaarometer informatie voor beleidsvoorbereiding, -bijsturing en -evaluatie voor verschillende partijen die betrokken zijn bij de leefbaarheid van wijken en buurten. De leefbaarometer wordt elke 2 jaar geactualiseerd.

** In het voorjaar van 2025 zal bepaald worden of en hoe de stimuleringsleningen worden voortgezet en of op basis van aanvullend budget streefwaarden kunnen worden bepaald.

Wat gaat dat kosten?

Budget	Rekening 2023	Begroting 2024	Begroting			
			2025	2026	2027	2028
Lasten	19.106	24.765	20.156	16.784	16.614	15.332
Baten	16.281	27.929	17.552	17.287	16.058	14.286
Saldo (- = nadeel)	-2.825	3.164	-2.604	503	-556	-1.046

Bijstellingen bestaand en nieuw beleid

Bijstelling bestaand en nieuw beleid	Begroting			
	2025	2026	2027	2028
Vorbereiding gebiedsontwikkeling City centrum	-500			
Realisatie omgevingsplan voor het hele grondgebied	-200			
Projectleider omgevingsplan	-117	-119	-121	-123
Nadere uitwerking omgevingsvisie	-35			
Woningbouwversnelling lasten (WBV II)				-1.118
Woningbouwversnelling baten (WBV II)				1.118
Formatie/ruimte/projecten nieuw voor oud	111	113	115	117
Saldo (- = nadeel)	-741	-6	-6	-6

Vorbereiding gebiedsontwikkeling City centrum

Om uitvoering te geven aan het Masterplan City centrum is er budget nodig (externe expertise en inhuur) om te komen tot de volgende stappen:

- juridisch planologisch kader (i.v.m. de omgevingswet);
- gebiedsexploitatie;
- uitwerking van het programma wonen, werken en voorzieningen (integraal, maar per locatie in proces woningbouwversnelling);
- eerste schetsuitwerking van de openbare ruimte incl. de mobiliteitsopgave.

Realisatie omgevingsplan voor het hele grondgebied

Om tot één omgevingsplan voor het gehele grondgebied van Veldhoven te komen is een strategische planning opgesteld. In deze planning wordt uitgegaan van 3 sporen.

Spoor 1: verder leren door nieuwe gebiedstypen in het omgevingsplan te vullen;

Spoor 2: op basis van de opgedane ervaringen uit spoor 1 het omgevingsplan gebiedsgericht verder uitwerken;

Spoor 3: thematische onderwerpen (verordeningen, nieuw beleid) omzetten in het omgevingsplan.

In 2024 bereiden we de projecten uit deze sporen voor die in 2025 van start gaan. Het idee van de strategische planning is dat de sporen continu door blijven lopen tot we voor het gehele grondgebied van Veldhoven een omgevingsplan hebben. Uit de ervaringen over het opstellen van een omgevingsplan voor Zonderwijk volgt dat er extra inzet en middelen nodig is om de wettelijke einddatum van 2032 te kunnen halen. Om ervoor te zorgen dat we binnen de gestelde wettelijke termijn (voor 2032) een omgevingsplan hebben voor het gehele grondgebied is het noodzakelijk om meerdere projecten naast elkaar te starten. In het omgevingsplan willen we zoveel mogelijk gebruik maken van de kansen die de Omgevingswet biedt. Door het opnemen van uitnodigingsplanologie in het omgevingsplan, kunnen we inspelen op ruimtelijke ontwikkelingen en toekomstige initiatieven, waardoor we in de toekomst sneller medewerking kunnen verlenen. Daarnaast streven we naar minder en begrijpelijker regels. Deze werkzaamheden

komen naast het reguliere werk, zoals de (lopende) gemeentelijke woningbouwversnellingsprojecten en reguliere ontwikkelingen.

Omdat we niet de specifieke juridische deskundigheid in huis hebben om een omgevingsplan op te stellen, zijn we afhankelijk van een adviesbureau die ons daarbij ondersteunt. Omdat meerdere gemeenten tegen hoge kosten en lange procedures aanlopen voor het opstellen van een omgevingsplan, wordt nu onderzocht of er via gemeentelijke samenwerkingen efficiëntie bereikt kan worden en de kosten mogelijk verminderd kunnen worden.

Projectleider omgevingsplan

In 2024 is bij het team Ruimtelijke Ontwikkeling projectleiding ingehuurd om te komen tot een omgevingsplan voor het gehele grondgebied van de gemeente Veldhoven. Zo zijn we in 2022 gestart om te komen tot een omgevingsplan voor een eerste gebied, de woonwijk Zonderwijk. Het streven is om dit gedeelte van het omgevingsplan in 2025 vast te laten stellen. Het opstellen van een omgevingsplan is complex gebleken en vraagt om extra inzet en capaciteit. Omdat we met deze opgave nog zeker de komende 7 jaar bezig zijn, wordt voorgesteld de projectleiding hiervan niet meer in te huren, maar hier structurele formatie voor open te stellen.

Nadere uitwerking omgevingsvisie

Om te zorgen voor meer samenhang in ruimtelijke ontwikkelingen en een goede doorvertaling van de omgevingsvisie in het omgevingsplan te bewerkstelligen, is het noodzakelijk om de omgevingsvisie nader uit te werken. Zo dient er onder andere nader invulling gegeven te worden aan bijvoorbeeld de stadse woonstraten en de sterk stedelijke structuur. Dit zal worden uitgewerkt in gebiedsvisies welke vervolgens de basis vormen voor (ruimtelijke) ontwikkelingen. Door hier nu op te investeren geeft dit duidelijkheid voor betrokkenen en is er een gedegen basis voor een verdere doorvertaling. Dit is ook in lijn met hetgeen de gemeenteraad wenst: de ruimte en kansen die de Omgevingswet pakken en door vertalen in het omgevingsplan.

Woningbouwversnelling II (lasten en baten)

We zetten de al ingezette woningbouwversnellingsaanpak voort. We voegen in de periode 2020 tot en met 2030 minimaal 4.200 woningen toe aan de woningvoorraad en 5.000 woningen in de periode 2020 tot en met 2032. Mede gebaseerd op de ervaringen uit de uitgevoerde evaluatie WBV-I en de uitgangspunten van de woon(zorg)visie 2023.

Uitruil formatie clusters ruimte/projecten/vergunning, ondersteuning nieuw voor oud

De vacatureruimte (door de organisatieontwikkeling) biedt ruimte om € 63 budget af te ramen bij projecten derden, € 30 bij de invoering omgevingswet, € 14 bij omgevingsvergunningen en € 4 bij het welstandsbeleidsplan. Deze ruimte komt gedeeltelijk ten gunste van programma 0, 1 en 6 voor de behandeling van bezwaarschriften WOZ, maatwerkoplossingen dienstverlening, een preventiemedewerker en medewerkers inburgering.

Paragrafen

Lokale heffingen

Inleiding

Deze paragraaf gaat in op de onderdelen die betrekking hebben op de lokale heffingen van de gemeente Veldhoven. Dat zijn de volgende:

1. onroerende zaakbelasting;
2. afvalstoffenheffing;
3. rioolheffing;
4. hondenbelasting;
5. begraafrechten;
6. marktgeden;
7. toeristenbelasting;
8. tarieven dienstverlening aan derden;
9. reclamebelasting Kromstraat;
10. bedrijven investeringszone City Centrum
11. leges;
12. parkeerbelasting;
13. kwijtscheldingsbeleid;
14. woonlasten (voor een eigenaar/gebruiker).

1. Onroerende zaakbelasting

WOZ-waarde is de basis voor de bepaling van de hoogte van de OZB. De waardepeildatum ligt wettelijk een jaar vóór het begin van de periode waarvoor deze wordt gebruikt. Voor 2025 is de wettelijke waardepeildatum dus 1 januari 2024. Alle WOZ-objecten worden getaxeerd naar de waarde op de waardepeildatum.

In Veldhoven zijn de WOZ-waarden van woningen 3% gestegen. De gemiddelde woningwaarde komt daarmee op € 474.000 (2024 was € 461.000). De waarden van de niet-woningen zijn ongeveer 1,2% gestegen. In de media is een aantal keren aangegeven dat er sprake is van daling van huizenprijzen. Zoals bij een groot aantal andere gemeente is daarvan in Veldhoven rondom peildatum 1 januari 2024 geen sprake. Overigens wint of verliest de gemeente niet aan de waardeontwikkeling. De waardeontwikkeling wordt jaarlijks gecorrigeerd op de tarieven van de OZB.

Opbrengst voor 2025

Rekening houdend met de uitbreiding van het aantal onroerende zaken (areaaluitbreiding) bedraagt de verwachte opbrengst voor 2025, met toepassing van het inflatiepercentage van 2,8% over 2025 plus de inflatiecorrectie over 2024, € 16.590.694.

OZB-tarieven 2025

De tarieven voor 2025 worden:

- eigenarendeel woningen : 0,0928% (tarief 2024: 0,0911%)
- eigenarendeel niet-woningen : 0,1926% (tarief 2024: 0,2375%)
- gebruikersdeel niet-woningen : 0,1011% (tarief 2024: 0,1251%)

2. Afvalstoffenheffing

De kosten die de gemeente maakt voor het beheer van de huishoudelijke afvalstoffen worden omgezet in tarieven die de kosten moeten dekken.

Het tarief voor éénpersoonshuishoudens bedraagt 70% van het tarief voor meerpersoonshuishoudens.

Voor het jaar 2025 verwachten we dat de totale kosten van het beheer van de afvalstromen € 6.109.750 bedragen. Deze kosten worden over de daarvoor in aanmerking komende huishoudens omgeslagen.

Tabel 1: Ontwikkeling afvalstoffenheffing

	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Eenpersoonshuishoudens	166,17	169,39	192,87	207,69	217,67	229,89
Basistarief						
tarief minicontainer						
tarief ondergronds						
meerpersoonshuishoudens	237,39	241,98	275,53	296,70	310,96	328,42
Basistarief						
tarief minicontainer						
tarief ondergronds						

Bij de afvalstoffenheffing is het goed gebruik om het overschot op rekening van het voorgaande jaar terug te geven aan de inwoners. Het overschot op de rekening van 2023 is dermate gering (€ 0,08 per huishouden, totaal € 1.549) dat het opnemen van de teruggaaf niet opweegt tegen de kosten die het verwerken van de teruggaaf op het aanslagbiljet met zich meebrengt.

Berekening kostendekkendheid afvalstoffenheffing

Kosten taakveld(en), incl. (omslag)rente	€ 5.824.487,00
Inkomsten taakveld(en), excl. heffingen	€ 1.064.216,00
Netto kosten taakveld	€ 4.760.271,00
Toe te rekenen kosten:	
Overhead incl. (omslag)rente	€ 229.492,55
BTW	€ 1.119.987,12
Totale kosten	€ 6.109.750,67
Opbrengst heffingen	€ 6.109.751,00
Dekkingspercentage	100,00%

3. Rioolheffing

Gemeenten hebben vanuit de Wet gemeentelijke watertaken de zorg voor het transport voor afval- en hemelwater en ook de zorg om structureel nadelige gevolgen van de grondwaterstand tegen te gaan. De rioolheffing is het instrument om deze taken te bekostigen.

Om de kosten volledig te kunnen betalen wordt het tarief voor 2025 verhoogd naar € 272,87. Sinds 2024 geldt een nieuwe klassenindeling. De doelstellingen waren:

- het eerlijker verdelen van de lasten door grootverbruikers meer te belasten;
- een beperkter aantal klassen waardoor de uitvoering overzichtelijker en eenvoudiger is.

De introductie de vereenvoudigde klassenindeling is succesvol gebleken en deze wordt daarom in 2025 voortgezet.

Tabel 2 toont het tarievenverloop. Vanwege extra inkomsten over voorafgaande jaren wordt, conform besluit gemeenteraad, een bedrag van € 22,21 aan de inwoners teruggegeven middels een korting op het aanslagbiljet "Gemeentebelastingen 2025".

Tabel 2: Tarievenverloop rioolheffing

	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Rioolheffing	151,55	158,16	186,32	183,43	186,69	201,05	272,87

Berekening kostendekkendheid rioolheffing

Kosten taakveld(en), incl. (omslag)rente	€ 4.752.360,00
Inkomsten taakveld(en), excl. heffingen	€ 520.184,00
Netto kosten taakveld	€ 4.232.176,00
Toe te rekenen kosten:	
Overhead incl. (omslag)rente	€ 250.776,73
BTW	€ 922.490,51
Totale kosten	€ 5.405.443,24
Opbrengst heffingen	€ 5.405.443,00
Dekkingspercentage	100%

4. Hondenbelasting

De Tweede Kamer heeft op 10 juni 2021 een motie aangenomen waarin het kabinet de opdracht wordt gegeven 'op termijn' de hondenbelasting af te schaffen. Daarbij is aangegeven dat gemeenten om diverse redenen in financieel zwaar weer zitten en dat directe afschaffing van hondenbelasting gemeenten daarbij niet helpt. Afschaffing van de hondenbelasting betekent namelijk niet dat de kosten worden verminderd. Ook in Veldhoven geldt dat afschaffing van de hondenbelasting betekent dat kosten niet langer worden gedekt.

Hoewel de hondenbelasting een algemene belasting is, waarvan de inkomsten van een dergelijke belasting ten gunste komen van de algemene middelen, is bij de invoering van de hondenbelasting in Veldhoven door de raad aangegeven dat het bedrag van de belasting in principe de kosten moet dekken. Daarvan wordt per 2025 afgestapt. Bij de Programmabegroting 2024 heeft de raad het college de opdracht gegeven om kritisch te kijken naar de hoogte van de hondenbelasting in de Programmabegroting 2025-2028. Het college heeft die opdracht uitgelegd als opdracht om het tarief te verlagen, mede in relatie tot de tarieven van omliggende gemeenten. Veldhoven zat daarbij aan de hoge kant. Dat past overigens ook in de lijn zoals die door de Tweede kamer is aangegeven. Het college stelt voor om het tarief per hond te verlagen naar € 50,00. De inkomsten op de hondenbelasting zijn in de begroting daarop verlaagd van € 408.000 naar € 198.000. Daar staat nauwelijks verlaging van de kosten tegenover, omdat het tegengaan van overlast van honden een gemeentelijke taak blijft, bijvoorbeeld via het groenonderhoud. De totale kosten blijven, inclusief overhead etc. rond de vier ton. De verlaging van de inkomsten wordt voor 2025 opgevangen binnen de bestaande exploitatie. Het bedrag voor het houden van een hond voor het jaar 2025 bedraagt € 50,00. Voor kennels wordt het tarief verlaagd naar € 150,00.

De onderstaande tabel toont het tarievenverloop.

Tabel 3: Tarievenverloop hondenbelasting

	2020	2021	2022	2023	2024	2025
tarief per hond	89,12	79,81	83,24	90,25	95,94	50,00
kenneltarief	267,36	239,43	249,72	270,75	287,82	150,00

5. Begraafrechten

Voor het jaar 2025 worden de bestaande tarieven verhoogd met het inflatiepercentage van 2,8%.

6. Marktgeden

De marktgeden worden geheven van standhouders op de weekmarkt op het Meiveld. De gemeente heeft het Meiveld aangewezen als marktplaats voor de verkoop van goederen waarvoor de markt bestemd is. Zij betalen deze vergoeding voor het innemen van een standplaats op de marktplaats.

Voor het jaar 2025 worden de marktgeden verhoogd met het inflatiepercentage van 2,8%.

De onderstaande tabel toont het tarievenverloop.

Tabel 4: Tarievenverloop marktgeden

	2020	2021	2022	2023	2024	2025
losse standplaats, per dag per meter	1,84	1,87	1,90	1,95	2,01	2,07
vaste standplaats, per kwartaal per meter	20,35	20,68	20,97	21,47	22,14	22,76
standwerkersplaats, per dag	1,84	1,87	1,90	1,95	2,01	2,07

7. Toeristenbelasting

Mensen die binnen de gemeente verblijven door overnachting tegen vergoeding moeten deze belasting betalen. Toeristen maken namelijk wel gebruik van gemeentelijke voorzieningen, maar betalen geen belastingen binnen Veldhoven.

De tarieven voor 2025 worden niet gewijzigd ten opzichte van 2024. De tarieven zijn per persoon per overnachting:

in hotels	: € 2,70
in groepsaccommodaties	: € 1,60
op kampeerterrinen	: € 1,60

8. Tarieven dienstverlening aan derden

Voor 2025 worden de tarieven ten opzichte van 2024 met het inflatiepercentage van 2,8% verhoogd. Daarbij moet worden opgemerkt dat deze tarieven niet als belastingen gelden, maar als privaatrechtelijke bedragen.

9. Reclamebelasting Veldhoven-Dorp

In Veldhoven-Dorp (Kromstraat) is een Centrummanagement in het leven geroepen. Om ervoor te zorgen dat alle ondernemers meebetalen om de kwaliteit van deze winkelstraat te verbeteren is vanaf 2011 reclamebelasting ingevoerd. De jaarlijkse opbrengst is zo'n € 45.000. De ondernemers hebben de gemeente gevraagd de inkomsten per 2025 met € 10.000 te verhogen, vanwege gestegen kosten. Daarop heeft de gemeente de stichting die de gelden ontvangt gevraagd bij de ondernemers in het gebied het draagvlak daarvoor te peilen. Van de 74 ondernemers hebben er 60 (met handtekening) aangegeven akkoord te zijn met de verhoging, 8 waren tegen en 6 hebben zich onthouden of hebben niet gereageerd. De verhoging van de opbrengst moet leiden tot een tariefstijging van 20%, die wordt doorgevoerd op alle facetten van de heffing. Dat wil zeggen dat het minimumtarief, het maximumtarief en het tarief per € 1.000 WOZ-waarde met 20% worden verhoogd. De belasting bestaat dan enerzijds uit een minimum te betalen bedrag van € 240 per belastingplichtige. Anderzijds wordt voor het jaar 2025 een bedrag van € 3,55 per € 1.000 aan WOZ-waarde in rekening gebracht zodra de

WOZ-waarde € 68.000 overstijgt. Het maximum te betalen bedrag is € 840. De opbrengsten worden rechtstreeks, met uitzondering van de kosten die de gemeente maakt, in een ondernemersfonds gestort. Uit dit fonds worden activiteiten betaald die de kwaliteit van het winkelgebied moet stimuleren en het winkelklimaat aantrekkelijk maken.

Tabel 5: Tarievenverloop reclamebelasting Veldhoven-Dorp

	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
tarief per € 1.000,- WOZ-waarde	3,00	2,77	3,49	3,56	3,20	3,00	3,55

10. Bedrijveninvesteringszone Citycentrum

De ondernemers in het Citycentrum hebben in samenwerking met de gemeente voor het parkeren blauwe zones in het leven geroepen. Binnen deze blauwe zones kan dan 2 uur gratis worden geparkeerd. Op sommige terreinen geldt na verloop van die tijd het normale parkeertarief.

Om dit te realiseren is op 15 december 2020 door de raad de verordening vastgesteld en geldt voor de jaren 2021 tot en met 2025. Het tarief bedraagt 0,55% van de WOZ-waarde zoals deze voor belastingjaar 2019 is vastgesteld met een minimum van € 800,- en een maximum bijdrage van € 8.000,-. 2025 is dus het laatste jaar. Voor daarna zal een nieuwe traject moeten worden ingezet. Volgens de wetgeving maakt een draagvlakmeting daarvan onderdeel uit. Of en op welke wijze aan een ondernemersfonds invulling wordt gegeven vanaf 2026 zal begin 2025 met de ondernemers worden besproken.

11. Leges

De gemeente probeert een goede balans te vinden tussen de kosten en de opbrengsten van de leges. De wettelijk voorgeschreven tarieven vormen hierop een uitzondering. Bij de vaststelling van de tarieven wordt rekening gehouden met de uitgangspunten die voor de leges zijn vastgesteld.

Sinds 1 januari 2024 zijn zowel de Omgevingswet als de Wet kwaliteitsborging voor het bouwen (Wkb) van kracht. Voor Veldhoven is voor 2024 ook een geheel nieuwe legesverordening opgesteld voor de nieuwe taken en producten die deze nieuwe wetten met zich mee brengen. Mede naar aanleiding van de aanbeveling van de rekenkamer hebben we de 'cijfermatige resultaten' van onder andere de toegepaste legesartikelen bijgehouden. De belangrijkste bevinding: de termijn waarop we nu kunnen terugkijken is nog te kort om conclusies te kunnen trekken. Uiteraard wordt de monitoring doorgezet. Naar verwachting is een meer getrouw beeld van de werkelijke impact pas te zien in het eerste kwartaal van 2025. Pas dan is de invloed van het oude stelsel gedurende een looptijd van een jaar voldoende verminderd om een goed beeld van het nieuwe stelsel te krijgen. Overigens blijkt uit de landelijke gremia dat het Veldhovense beeld aansluit bij het landelijke beeld. In het raadsvoorstel waarin de legesverordening 2025 wordt gepresenteerd zal nader op de gevolgen van de Omgevingswet/Wkb worden ingegaan. Aan het einde van deze paragraaf zijn de dekkingpercentages van de verschillende hoofdstukken en paragrafen van de legesverordening duidelijker weergegeven. Het betreft de tabellen 'oude stijl'. In het raadsvoorstel ter vaststelling van de verordeningen zullen u de definitieve tabellen ten aanzien van de kostendekkendheid 'nieuwe stijl' worden gepresenteerd. Van de indeling 'titel/hoofdstuk' wordt volgens de modelverordening van de VNG de indeling omgezet naar 'Hoofdstuk/paragraaf'. Op de financieel inhoudelijke kant van de leges heeft dat geen effect.

Tabel 6: kostendekendheid leges

Titel I	Taakveld (A)	Overhead (B)	BTW BCF (C)	Kosten (A+B+C)	Leges	Kstdek %
hoofdstuk 1 Burgerlijke stand	47	8	5	60	100	165%
hoofdstuk 2 Reisdocumenten	147	58	7	212	183	86%
hoofdstuk 3 Rijbewijzen	152	52	6	210	199	95%
hoofdstuk 4 Verstrekkingen GBA persoonsgegevens	16	8	2	26	22	84%
hoofdstuk 9 Overige publiekszaken	28	7	1	36	42	116%
hoofdstuk 10 Gemeentearchief	0	0	0	0	1	0%
hoofdstuk 12 Leegstandswet	0	0	0	0	0	0%
hoofdstuk 15 Kansspelen	3	2	0	5	1	11%
hoofdstuk 16 Kinderopvang	0	0	0	0	7	0%
hoofdstuk 17 Telecommunicatie	13	7	1	21	46	217%
hoofdstuk 18 Verkeer en vervoer	0	0	0	0	10	0%
hoofdstuk 19 Diversen (niet in titel I genoemd)	41	20	4	65	1	2%
Totaal titel I	447	162	26	606	606	100%

Titel II	Taakveld (A)	Overhead (B)	BTW BCF (C)	Kosten (A+B+C)	Leges	Kstdek %
Omgevingsvergunningen algemeen	19	3	0	22	44	251%
hoofdstuk 3.1 Bouwactiviteiten	764	51	69	884	1.226	139%
hoofdstuk 3.2 Aanlegactiviteiten	11	1	0	12	2	11%
hoofdstuk 3.3 Planologisch strijdig gebruik	404	33	2	439	169	31%
hoofdstuk 3.5 Gebruik bouwwerken irt brandveiligheid	16	1	0	17	9	44%
hoofdstuk 3.6 Monumenten of beschermd stads- of dorpsgezichten	10	1	0	11	0	2%
hoofdstuk 3.10 Kappen	16	1	0	17	1	3%
hoofdstuk 3.13 Flora- en Faunawet	0	0	0	0	1	0%
hoofdstuk 4 Vermindering	0	0	0	0	-116	0%
hoofdstuk 8 Bestemmingswijziging zonder activiteit	8	1	0	9	0	0%
Totaal titel II	1.248	91	72	1.411	1.336	100%

Titel III	Taakveld (A)	Overhead (B)	BTW BCF (C)	Kosten (A+B+C)	Leges	Kstdek %
hoofdstuk 1 Horeca	6	4	1	11	11	107%
hoofdstuk 2 Organiseren evenementen of markten	58	38	4	100	5	5%
Totaal titel III	64	42	5	111	16	15%

Totaal legesverordening	1.317	549	121	1.987	1.875	94%
--------------------------------	--------------	------------	------------	--------------	--------------	------------

Kostendekendheid %: Leges/Kosten

Hoofdstukken waar geen kosten en leges te verwachten zijn, zijn niet gepresenteerd.

12. Parkeerbelasting

De gemeente heft op daartoe aangewezen gebieden parkeerbelasting. Als uit een controle blijkt dat de parkeerder geen of te weinig parkeerbelasting heeft voldaan, volgt een naheffing. Dit geldt op de parkeerterreinen Repel en Bree. Hier kan men lang parkeren. De eerste 2 uur zijn gratis. Daarna betaal je het uurtarief van € 1,30 met een maximum van € 4,00 per dag. In de parkeergarage Geer (onder het Minneveld/Meiveld), geldt na 2 uur gratis parkeren een uurtarief van € 1,30 zonder maximum. Je moet daar betalen bij het verlaten van de garage.

Om het Citycentrum aantrekkelijker te maken zijn blauwe zones van 2 uur ingevoerd op parkeerterreinen Braak Noord en Zuid, Geer, Lei, Meent Noord en Zuid en Meiveld en is het betaald parkeren hier afgeschaft. Je kan hier maximaal 2 uur gratis parkeren. De tarieven wijzigen in 2025 niet.

Wel heeft een herberekening plaatsgevonden ten aanzien van de kosten voor naheffingsaanslagen. Naheffingsaanslagen worden opgelegd als een parkeerder geen of te weinig parkeerbelasting heeft betaald. De kosten daarvoor mogen in rekening worden gebracht en waren in Veldhoven al jaren niet gewijzigd. In de verordening zijn de kostenposten opgenomen die op grond van het landelijke Besluit gemeentelijke parkeerbelastingen mogen worden opgevoerd. Daarnaast geeft de Gemeentewet aan dat bovenop de naheffingsaanslag één uur parkeren moet worden gerekend. De uitwerking van de kosten voor de naheffing maken verplicht onderdeel uit van de Verordening parkeerbelasting 2025 en worden in het raadsvoorstel daartoe nader uitgewerkt.

Tabel 7: Tarievenverloop parkeerbelasting

	2020	2021	2022	2023	2024	2025
parkeertarief per uur	1,30	1,30	1,30	1,30	1,30	1,30

13. Kwijtscheldingsbeleid

Als je de belastingen niet kunt betalen, kun je in aanmerking komen voor (volledige) kwijtschelding. Dit geldt voor de onroerende zaakbelasting (onder voorwaarden), de hondenbelasting (alleen voor één hond) en de riool- en afvalstoffenheffing. Voor leges, marktgeden en begraafrechten krijg je geen kwijtschelding omdat het hier gaat om diensten die de gemeente op aanvraag van de mensen verleent.

Onder bepaalde voorwaarden kan men in aanmerking komen voor geautomatiseerde toetsing van hun kwijtscheldingsverzoek.

Ondernemers kunnen voor hun privé-belastingsschulden ook in aanmerking komen voor kwijtschelding.

14. Woonlasten gemiddeld gezin

Voor een gemiddeld gezin stijgen de lasten in 2025 gemiddeld met €105,80 ten opzichte van 2024. Uitgaande van een gemiddelde waardeverhoging van de woningen van 3% bedraagt de te verwachte WOZ-waarde voor een gemiddelde woning voor het jaar 2025 ongeveer € 474.000. Voor de berekening van de gemiddelde onroerende zaakbelasting is van deze waarde uitgegaan.

Tabel 8: Verloop woonlasten

	2020	2021	2022	2023	2024	2025
OZB eigenaren	312,01	333,20	357,59	397,82	425,44	439,87
afvalstoffenheffing	237,39	241,98	275,53	296,70	310,96	328,42
rioolrechten	158,16	186,32	183,43	186,69	201,05	272,87
	707,56	761,50	816,55	881,21	937,45	1.041,16
lastenvermindering:						
afvalstoffenheffing	-0,24	-0,21	0,00	-0,93	-0,36	0,00
rioolheffing	-6,93	-10,73	11,85	-16,75	-23,94	-22,21
totale woonlasten	700,39	750,56	804,70	863,53	913,15	1.018,95

Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheden, kortweg COELO genaamd, doet jaarlijks onderzoek naar de economische en financiële kanten van decentrale overheden zoals gemeenten, waterschappen en provincies. In 2024 staat de gemeente Veldhoven op plaats 159 van de goedkoopste gemeenten van Nederland. Het gaat daarbij om eigenaren/bewoners.

Tabel 9: Begrote opbrengsten belastingen en heffingen (x € 1.000,-)

	begr. 2022	rek. 2022	begr. 2023	rek. 2023	begr. 2024	begr. 2025
OZB	13.115	13.618	15.053	15.016	17.206	16.591
parkeerbelasting	819	681	704	692	704	704
toeristenbelasting	335	183	299	378	443	456
hondenbelasting *	362	350	394	368	403	198
marktgeldten *	20	22	20	22	20	20
(bouw)leges	1.270	2.151	1.407	1.400	1.149	1.161
begraafrechten *	132	119	132	126	132	132
afvalstoffenheffing *	4.953	5.038	5.410	5.439	5.667	6.109
rioolheffing *	3.632	3.758	3.753	3.734	3.802	5.405
reclamebelasting Dorp	48	49	51	49	52	54
Bedrijveninvesteringszone	300	294	314	300	319	325
totaal	24.986	26.263	27.537	27.524	29.897	31.155

* Deze belastingen en heffingen worden geheven met kostendekkendheid als uitgangspunt

Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Inleiding

In deze paragraaf gaan we in op de vraag hoe de gemeente Veldhoven haar financiële risico's opvangt. Hiervoor geven we inzicht in de omvang van de aanwezige risico's, de mogelijkheden om de risico's financieel af te dekken (weerstandscapaciteit), en de relatie daartussen: het weerstandsvermogen.

Verder maken kengetallen inzichtelijk hoeveel (financiële) ruimte de gemeente heeft om incidentele en structurele lasten te kunnen dekken of opvangen. Ze geven inzicht in de financiële weer- en wendbaarheid.

De paragraaf is als volgt opgebouwd:

- aanwezige risico's;
- beschikbare weerstandscapaciteit;
- weerstandsvermogen;
- ontwikkelingen;
- kengetallen.

Het beleid over risicomangement en weerstandsvermogen is vastgelegd in de nota 'Risicomangement en weerstandsvermogen gemeente Veldhoven 2023'.

Risico's

Inventariseren en kwantificeren

Voor deze begroting zijn de risico's geïnventariseerd, samen met de kans dat ze optreden en de verwachte negatieve financiële gevolgen. Op basis van de inventarisatie hebben we een risicokaart samengesteld voor onze gemeente. Aan elk risico is een zogeheten risicoscore verbonden. Dit hebben we gedaan door de kansklasse te koppelen aan de gevolgklasse. Hierdoor kunnen we de risico's onderling rangschikken op grootte. De risico's met het grootste risicogetal moeten de hoogste prioriteit krijgen en dus als zodanig 'gemanaged' worden. De risicokaart is weergegeven in figuur 1. Het cijfer in de cel geeft het aantal risico's weer met dezelfde risicoscore. De kaart telt op dit moment 46 risico's.

Figuur 1: Risicokaart

Financieel gevolg (x)

$x > € 1.000$

$€ 500 < x < € 1.000$

$€ 200 < x < € 500$

$€ 50 < x < € 200$

$x < € 50$

2					
	1			2	
4	5	1			
11	4	3	1	2	
5	2	3			
	10%	30%	50%	70%	90%
	Kans				

In de tabel hieronder worden 10 risico's aangegeven die de grootste invloed hebben op het risicoprofiel van de gemeente.

Tabel 1: 10 risico's met de meeste invloed

Belangrijkste risico's	Kans (%)	Gevolg (max. in € 1.000)	Invloed (%)
1 Risico's BGE Zilverackers: afzetrisico (10%), realisatie-planologisch (50%) en realisatie stikstofrisico (70%)	99	716	27,4
2 Claim ontwikkeling Heibloem	90	600	20,8
3 Gesubsidieerde instellingen kunnen niet voldoen aan hun verplichtingen (financieel en/of beleidsmatig)	50	300	5,8
4 Heffing vennootschapsbelasting op reclame en parkeren	70	170	4,6
5 Ongeautoriseerde toegang ICT infrastructuur/ Cyber crime	20	500	3,9
6 Derving huuropbrengsten door brandschade aan verhuurd vastgoed	30	300	3,5
7 Negatief aanbestedingsresultaat	30	300	3,4
8 Uitkering verstrekken aan teruggekomen SIB (Social Impact Bond) deelnemers	20	364	2,8
9 Bosbrand (herplantplicht na brand)	30	200	2,3
10 Claims door ontoereikende planschadeanalyse	30	200	2,2
Totaal maximaal geldgevolg top 10 risico's		€ 3.650	
Maximaal geldgevolg overige risico's (36)		€ 6.480	
Totaal maximaal geldgevolg alle risico's		€ 10.130	

Beheersen

We vinden het belangrijk om beheersmaatregelen te treffen bij risico's. Met deze beheersmaatregelen wordt de kans en/ of gevolg van het risico kleiner. Als we het weerstandsvermogen bepalen, houden we rekening met de beheersmaatregelen. Voor zes van de 10 grootste risico's is een beheersmaatregel actief. In totaal zijn voor 29 van de 46 risico's maatregelen getroffen. Dit betekent niet dat wij voor 17 risico's geen maatregelen treffen. Een risico kan worden geïdentificeerd vóór en ná het toepassen van maatregelen. Er worden ook risico's meteen geïdentificeerd op het niveau ná maatregelen. Dan is het niet zinvol om alsnog maatregelen te formuleren.

Weerstandscapaciteit

De weerstandscapaciteit omvat de financiële middelen en mogelijkheden van de gemeente Veldhoven om financiële tegenvallers als gevolg van risico's op te vangen, zonder het bestaande beleid te hoeven aanpassen.

Op basis van de beleidsnota wordt de beschikbare weerstandscapaciteit als volgt opgebouwd:

Reserve benoemde risico's	4.134
Begrotingspost onvoorzien	160
Beschikbare weerstandscapaciteit	4.294

Weerstandsvermogen

Het weerstandsvermogen is een getal dat aangeeft of de gemeente risico's financieel kan opvangen zonder beleid te hoeven aanpassen. Als dit getal 100% is of hoger, kunnen de risico's worden opgevangen. Wij streven altijd naar 100%. Het weerstandsvermogen is de verhouding tussen de beschikbare weerstandscapaciteit en de gekwantificeerde risico's (benodigde weerstandscapaciteit). Om te garanderen dat ons weerstandsvermogen toereikend is, streven we naar een norm van 100%. Dit percentage is gekwalificeerd als 'ruim voldoende'. Om ongewenste schommelingen te voorkomen, hanteren we een minimum van 82% en een maximum van 141%. Buiten deze marges vullen we de risicoreserve benoemde risico's aan of romen we die af.

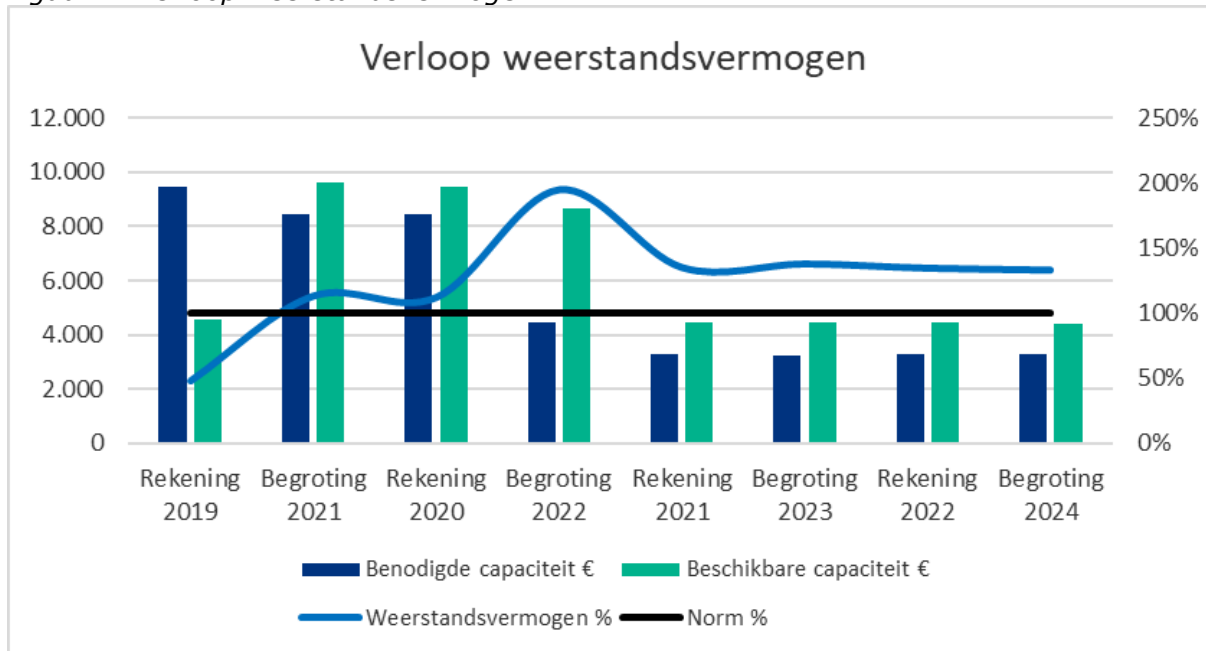
De benodigde weerstandscapaciteit bepalen we door van alle risico's de kans te vermenigvuldigen met het maximale schadegevolg. Daarna vermenigvuldigen we dit met

1,25. Deze berekening levert een benodigde weerstandscapaciteit op van € 3.240. Bij dit bedrag is het weerstandsvermogen 100%
 Zoals aangegeven is de beschikbare weerstandscapaciteit nu € 4.294. Het weerstandsvermogen is dan $\frac{€ 4.294}{€ 3.240} = 133\%$.
 Dit percentage valt binnen de bovengrens van 141%.

Hieronder een grafiek met het verloop van het weerstandsvermogen de afgelopen jaren

Figuur 2: verloop weerstandsvermogen

Ontwikkelingen

Vergeleken met het vorige actualisatiemoment – de Jaarstukken 2023 – is:

- het risico op planschadevergoeding van project Aansluiting A67 vervallen. De termijn waarbinnen planschade kan worden geclaimd is voorbij. Dit risico had een kans van 50% en een maximaal schadegevolg van € 50.
- het risico vervallen voor de behandeling en afhandeling van bezwaar en beroep op de WOZ waardering van onroerend goed. Inmiddels hebben de aantallen bezwaar en beroep een gangbaar niveau bereikt. En wordt de personele capaciteit uitgebreid. Dit risico had een kans van 50% en een maximaal schadegevolg van € 75.
- het risico van een te lage weerstandscapaciteit bij de ODZOB vervallen. De ODZOB heeft de algemene reserve aangevuld en hierdoor is de weerstandscapaciteit voldoende. Dit risico had een kans van 10% en een maximaal schadegevolg van € 20.
- een nieuw risico benoemd voor het onbewust meewerken aan criminaliteit en ondermijning. Dit risico heeft een kans van 10% en een maximaal schadegevolg van € 50. Een maatregel bij dit risico is bewustwording via training en opleiding van medewerkers.

Kengetallen

Hieronder de kengetallen.

De kengetallen die het BBV voorschrijft, gaan in op totale financiële componenten zoals het totale eigen vermogen, totale baten etc. De bepaling van het weerstandsvermogen bevat één component van het eigen vermogen, namelijk de reserve benoemde risico's. Er

is geen verband tussen het weerstandsvermogen en de kengetallen. De kengetallen geven een aanvullend inzicht in de financiële weerbaarheid (kunnen we financieel tegen een stootje) en wendbaarheid (kunnen we ons financieel aanpassen aan veranderende omstandigheden) bovenop het weerstandsvermogen.

Kengetallen	Verloop van de kengetallen					
	Rekening 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
Netto schuldquote	85%	77%	82%	87%	115%	121%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor verstrekte leningen	82%	74%	79%	84%	112%	118%
Solvabiliteitsratio	30%	36%	37%	37%	31%	30%
Structurele exploitatieruimte	5%	2%	2%	1%	1%	2%
Grondexploitatie	37%	10%	10%	-9%	-6%	-1%
Belastingcapaciteit	91%	97%	103%	105%	105%	105%

Toelichting kengetallen

- **Netto schuldquote:** Dit kengetal geeft de schulden van de gemeente aan, in een percentage van de totale baten. Op de schulden zijn de financiële vorderingen in mindering gebracht, behalve de langlopend verstrekte leningen, zoals startersleningen.
- **Netto schuldquote gecorrigeerd voor verstrekte leningen:** Hier wordt hetzelfde aangegeven als bij bovenstaande netto schuldquote waarbij de langlopend verstrekte leningen in mindering worden gebracht op de schuldpositie.
- **Solvabiliteitsratio:** Deze ratio geeft inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is om aan de financiële verplichtingen te voldoen. Het eigen vermogen is uitgedrukt in een percentage van het balanstotaal.
- **Structurele exploitatieruimte:** Dit getal geeft aan in hoeverre de structurele lasten kunnen worden gedekt met structurele baten.
- **Grondexploitatie:** Dit kengetal geeft de boekwaarde van de bouwgrondexploitatie weer in verhouding tot de totale baten.
- **Belastingcapaciteit:** Bij dit getal worden de OZB, afvalstoffenheffing en rioolheffing voor een gemiddeld gezin opgeteld en afgezet tegen een landelijk gemiddelde. Dit percentage kan geïnterpreteerd worden als de benutte belastingcapaciteit.

Beoordeling kengetallen

Ten eerste wordt opgemerkt dat de Begroting 2024 eerder is opgesteld dan de Rekening 2023. Verder zijn de kengetallen van de Begroting 2024 overgenomen uit de primitieve begroting.

De schuldquoten ontwikkelen zich negatief in deze begroting. Door de hoge investeringsuitgaven in 2026 en 2027 lopen de schuldquoten op. Zowel als bedrag als uitgedrukt in een percentage van de totale baten. Het kengetal grondexploitatie loopt sterk terug vanwege de ontvangsten uit de bouwgrondexploitatie. De daling van de solvabiliteit wordt ook veroorzaakt door de grote investeringen, want om de investeringen te betalen lenen we geld. De belastingcapaciteit komt uit boven het landelijk gemiddelde. Dit is vooral een gevolg van de doorwerking van het IMBK in het tarief voor de rioolheffing.

Bronnen

Nota Risicomanagement en weerstandsvermogen.

Onderhoud kapitaalgoederen

Algemeen

Het beheer van de openbare ruimte is een belangrijke taak van de gemeente. Om dit beheer te ondersteunen, heeft de gemeente een allesomvattend Integraal Maatschappelijk Beheerkader openbare ruimte (IMBK). Dit beheerkader beschrijft het doel van het beheer van wegen, openbaar groen, bomen, speelvoorzieningen, openbare verlichting, riolering, verkeersregelininstallaties en gebouwen. Deze doelen zijn vertaald naar beheerplannen (assetsheets). De reden hiervan is om duidelijk de kaders voor het beheer van de openbare ruimte vast te leggen. Hierbij wordt uitgegaan van de kaders dat door de gemeenteraad is vastgesteld. De beheerplannen hebben een looptijd van 4 jaar. Voor de uitvoering stelt de gemeente plannen op in de vorm van projecten en (onderhouds-)bestekken. In 2024 zijn de beheerplannen OV, VRI, Riool, Groen Bomen, Spelen en Wegen vernieuwd. In 2021 is het beheerplan voor gebouwen vernieuwd. Dit betekent dat de gemeente op dit moment nog altijd beschikt over actuele beheerplannen voor deze vakgebieden.

De beheeractiviteiten vinden plaats op verschillende momenten door het jaar heen. Onder beheer op korte termijn vallen het jaarlijks terugkerende onderhoud, de (kleine) noodzakelijke reparaties en het groot onderhoud dat in het eerste planjaar in het beheerplan is opgenomen. Deze werkzaamheden zijn bekend op de ongeplande reparaties na. Tot de beheeractiviteiten op middellange termijn rekenen we het onderhoud dat in het tweede tot het vierde planjaar van het beheerplan uitgevoerd moet worden. Deze werkzaamheden zijn op hoofdlijnen bekend. Onder de beheeractiviteiten op lange termijn valt het onderhoud dat na het vierde planjaar van het beheerplan uitgevoerd moet worden. Deze werkzaamheden zijn slechts in grote lijnen bekend.

Wegen

Kader

Het groot onderhoud van wegen vindt plaats volgens de "Systematiek van het rationele wegbeheer" van het CROW. Hierdoor wordt op een logische manier kennis verkregen over waar, wanneer, welke maatregelen moeten worden getroffen om volgens de vooraf gestelde CROW-norm het afgesproken onderhoudsniveau te bereiken. Deze systematiek geeft aan welke middelen hiervoor vereist zijn.

Prestaties en kwaliteit

De gemeente gaat uit van het "basiskwaliteit onderhoudsniveau", waarbij wegen veilig worden gehouden, om ongevallen en aansprakelijkheidstellingen tot een minimum te beperken.

Om inzicht te krijgen in de kwaliteit van het totale wegennet laat de gemeente Veldhoven geregeld inspecties uitvoeren. Deze inspecties worden uitgevoerd volgens de door het CROW opgestelde en landelijk geaccepteerde "Methodiek voor de globale visuele inspectie". Deze methode is toepasbaar voor alle verharde wegen. Onverharde zandwegen worden daarom in het kwaliteitsonderzoek niet meegenomen.

Financiën

Voor groot onderhoud van wegen zijn de onderstaande stortingen in de voorziening nodig.

Wegen	2025	2026	2027	2028
Groot onderhoud	€ 1.562	€ 1.562	€ 1.562	€ 1.562

De verschillende producten, projecten en voorzieningen maken deel uit van programma 2 (Verkeer, vervoer en waterstaat).

Openbaar groen

Kader

Om het groenonderhoud in de openbare ruimte zo doeltreffend mogelijk uit te voeren, vinden onderhoud en beheer van het groen plaats op basis van het IMBK, groenbeheerplan, de waardevolle bomenlijst, het beheersysteem en vastgestelde beeldkwaliteitsnormen.

Prestaties en kwaliteit

Bij het onderhoud onderscheiden we de kwaliteitsniveaus A, B en C. Deze sluiten aan op de landelijke kwaliteitsniveaus van CROW en geven achtereenvolgens een hoogst verzorgd niveau, een normaal niveau (basiskwaliteit) en een natuurgericht niveau weer. De verdeling van het openbaar groen in Veldhoven over deze drie niveaus is in onderstaande tabel weergegeven.

Groen	Niveau A (optimaal)	Niveau B (basis)	Niveau C (natuurlijk)
% van totale oppervlakte	3 %	40 %	57 %

In 2021 is het dagelijks groenonderhoud voor 4 jaar, met een mogelijke verlenging van 1 keer 2 jaar, aanbesteed via een onderhandse aanbesteding.

Financiën

Voor vervanging van groen zijn de onderstaande stortingen in de vervangingsreserve nodig.

Groen	2025	2026	2027	2028
Vervanging	€ 3.013	€ 907	€ 927	€ 935

Het bijbehorende product, de projecten en de (toekomstige) voorziening maken deel uit van programma 5 (Sport, cultuur en recreatie).

Openbare verlichting

Kader

Het IMBK en het actuele beheerplan beschrijft de uitgangspunten voor vervanging en de onderhoudsaanpak aan de openbare verlichting.

Prestaties en kwaliteit

Er zijn voor openbare verlichting geen inspectie- of meetgegevens beschikbaar. Voor het berekenen van de verschillende kostenposten worden daarom landelijke ervaringscijfers gehanteerd. Een onderhoudsaannemer is verantwoordelijk voor het dagelijks onderhoud, het verhelpen van storingen en herstellen van schades aan de openbare verlichting.

Financiën

Voor vervanging van openbare verlichting zijn de onderstaande stortingen in de vervangingsreserve nodig.

Openbare verlichting	2025	2026	2027	2028
Vervanging	€ 327	€ 335	€ 342	€ 350

Het bijbehorende product, de projecten en de (toekomstige) voorziening maken deel uit van programma 2 (Verkeer, vervoer en waterstaat).

Riolering

Kader

Het beheer van de riolering is beschreven in het IMBK en het beheerplan. In het beheerplan staan alle noodzakelijke rioleringswerkzaamheden, wat betreft beleid, beheer en renovaties.

Prestaties en kwaliteit

Met regelmaat wordt de kwaliteit van het rioolstelsel in beeld gebracht. Schades zijn volgens de norm EN 13508-2 ingedeeld in 5 klassen naar mate van ernst. Als schades in de categorie 'ingrijpmaatstaaf' vallen, heeft dit invloed op de restlevensduur (die korter wordt).

Financiën

Voor groot onderhoud en vervanging van riolering zijn de onderstaande stortingen in de voorziening nodig.

Riolering	2025	2026	2027	2028
Voorziening	€ 1.673	€ 1.844	€ 1.874	€ 1.904

De kosten worden gedekt uit de rioolheffing waarbij wordt uitgegaan van 100% kostendekking binnen de planperiode.

De onderhoudslasten van het beheerplan zijn gelijk aan de opgenomen bedragen in de begroting. De investeringen in deze begroting zijn gelijk aan de vervangingsinvesteringen uit het beheerplan, op wat verschuivingen in tijd na. Verschuivingen in tijd kunnen ontstaan door aangepaste planningen bijvoorbeeld door wijziging in prioriteit.

Het bijbehorende product, de projecten en de voorzieningen maken deel uit van programma 7 (Volksgezondheid en milieu).

Verkeersregelininstallaties (VRI's)

Kader

Het IMBK en het actuele beheerplan beschrijft de uitgangspunten voor vervanging en de onderhoudsaanpak aan de openbare verlichting.

Prestaties en kwaliteit

Er zijn voor de VRI's geen inspectie- of meetgegevens beschikbaar. Voor het berekenen van de verschillende kostenposten worden daarom landelijke ervaringscijfers gehanteerd. Een onderhoudsaannemer is verantwoordelijk voor het dagelijks onderhoud, het verhelpen van storingen en herstellen van schades aan de VRI's.

Financiën

Voor vervanging van VRI's zijn de onderstaande stortingen in de vervangingsreserve nodig.

Verkeersregelininstallaties	2025	2026	2027	2028
Vervanging	€ 68	€ 70	€ 72	€ 72

Het bijbehorende product, de projecten en de (toekomstige) voorziening maken deel uit van programma 2 (Verkeer, vervoer en waterstaat).

Gebouwen

Kader

De basis voor het gebouwenbeheer vormt de door het college vastgestelde "Leidraad vastgoed Veldhoven". Deze leidraad is een bundeling van de beschikbare informatie over

het gemeentelijk vastgoedbeleid. Door het benoemen van spelregels is het gemeentelijk vastgoedbeleid weergegeven.

Prestaties en kwaliteit

Het beheer en onderhoud van de gebouwen wordt voorbereid en ingepland volgens meerjaren-onderhoudsplannen. De basis voor deze plannen is het gewenste/vereiste conditieniveau (niveau 3: redelijk, het verouderingsproces is overal duidelijk aanwezig). Voor het bereiken en handhaven van het gewenste conditieniveau is het noodzakelijk plannen en begrotingen actueel te houden. Dit gebeurt door gebruik te maken van het beheerpakket Axxerion. Voor alle gebouwen wordt via dit beheersysteem een meerjaren-onderhoudsplanning opgesteld.

Financiën

Voor onderhoud van gebouwen zijn de onderstaande stortingen in de vervangingsreserve nodig.

Gebouwen	2025	2026	2027	2028
Voorziening	€ 1.851	€ 1.851	€ 1.851	€ 1.851

Het bijbehorende product, de projecten en de voorziening maken deel uit van programma's 0 (Bestuur en ondersteuning), 4 (Onderwijs), 5 (Sport cultuur recreatie) en 7 (Volkshuisvesting RO en stedelijke vernieuwing).

Financiering

Uitgangspunten treasurybeleid

Treasury gaat om de financiering van het gemeentelijke beleid tegen zo gunstig mogelijke voorwaarden. Dit omvat het zorgen voor voldoende liquide middelen, het beleggen van een tijdelijk overschot tegen een zo hoog mogelijk rendement en het daarbij afdekken van de risico's, met name op het gebied van rente en krediet. En dat alles op de meest doelmatige wijze en volgens de wettelijke voorschriften.

Het begrip treasury is als volgt te definiëren: het sturen en beheersen, het verantwoorden over en het toezicht houden op de financiële geldstromen, de financiële posities en de hieraan verbonden risico's.

Ten aanzien van het risicobeheer van de financieringsportefeuille is op dit gebied het nodige wettelijk verankerd, met name in de Wet Fido en de Ruddo (regeling uitzettingen en derivaten decentrale overheden. In het treasury statuut zijn uitgangspunten met betrekking tot risicobeheer (rente, koers, krediet en liquiditeit) opgenomen. Met inachtneming van wet- en regelgeving is het beleid van de gemeente Veldhoven gericht op minimalisatie van de kosten en optimalisatie van de opbrengsten.

Vermogenspositie

Wie de vermogenspositie van een organisatie beoordeelt, kijkt naar de creditzijde van de balans. Het eigen vermogen wordt daar uitgedrukt in termen van reserves. Reserves zijn echter feitelijk niets anders dan een boekhoudkundige sluitpost om aan het eind van een boekjaar het verschil tussen baten en lasten uit te drukken. De onderstaande tabel laat zien hoe de vermogenspositie van de gemeente Veldhoven zich in de begrotingsperiode ontwikkelt.

Tabel 1: Ontwikkeling vermogenspositie gemeente Veldhoven (bedragen x € 1.000,-)

	Ultimo 2023	Ultimo 2024	Ultimo 2025	Ultimo 2026	Ultimo 2027	Ultimo 2028
Eigen vermogen	80.127	91.671	92.225	94.030	94.569	95.090
Algemene reserve	56.572	67.341	69.813	72.547	73.327	73.711
Bestemmingsreserves	23.555	24.330	22.412	21.483	21.242	21.379
Vreemd vermogen	185.634	167.610	158.830	157.873	206.286	219.870
Voorzieningen *	19.486	13.122	8.003	7.238	7.938	8.656
Vaste schulden met een rentetypische looptijd van 1 jaar of langer	129.808	144.056	149.275	147.495	169.214	205.286
Vlottende schulden	36.340	10.432	1.552	3.140	29.133	5.929
Totaal vermogen	265.761	259.281	251.056	251.903	300.854	314.961
Solvabiliteitsratio (eigen vermogen/ totaal vermogen)	30,2%	35,4%	36,7%	37,3%	31,4%	30,2%
Vreemd vermogen/ totaal vermogen	69,8%	64,6%	63,3%	62,7%	68,6%	69,8%

* exclusief verliesvoorziening bouwgrondexploitatie

De solvabiliteit is een graadmeter voor de financiële onafhankelijkheid van onze gemeente, het geeft inzicht in de mate waarin onze gemeente in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Hoe hoger dit percentage, hoe gunstiger dit is voor de financiële weerbaarheid van de gemeente. Dit cijfer geeft dus een soort toekomstvisie

weer. De solvabiliteit wordt vaak uitgedrukt in een ratio.

De solvabiliteitsratio laat vanaf 2023 een stijgende trend zien. Dit komt met name door een daling van het vreemd vermogen en een stijging van het eigen vermogen. Vooral de verwachte resultaten uit de bouwgrondexploitatie zorgen hiervoor. De gemiddelde solvabiliteitsratio van alle Nederlandse gemeenten ultimo 2022 (bron waar staat je gemeente) is 39,7%. Door met name grote investeringen in de openbare ruimte als gevolg van het Integraal Maatschappelijk Beheerkader (IMBK) loopt ons vreemd vermogen vanaf 2027 sterk op. Dit heeft een daling van de solvabiliteit tot gevolg. Bij de invoering van het IMBK is uiteraard ook getoetst of we financieel nog gezond blijven. Het solvabiliteitspercentage komt met deze grote investering niet onder de 30%. Het blijft belangrijk om onze schulden te reduceren en het eigen vermogen op peil te houden c.q. te versterken. Een belangrijke voorwaarde hiervoor is een sluitende begroting en het daadwerkelijke realiseren van resultaten uit de bouwgrondexploitatie.

Treasury acties 2025

De uitvoering op het gebied van treasury maakt deel uit van het reguliere instrumentarium van de planning & control cyclus.

Liquiditeitenplanning en financiering

Bij de financiering van de gemeentelijke activiteiten wordt de gemeente als één geheel beschouwd. Dat houdt in dat bij het bepalen van de financieringsbehoefte alle inkomsten en uitgaven worden betrokken. Door deze "totaal financiering" worden de rentekosten geminimaliseerd. Leningen worden op de meest optimale momenten aangetrokken, rekening houdend met de gemeentelijke rentevisie, de Wet Fido, de kasgeldlimiet en de renterisiconorm. De ECB heeft zichzelf de ruimte gegeven de inflatie langzamer terug te brengen dan nu het geval is en alvast renteverlagingen door te voeren. Uitgesloten is niet dat er nog een renteverlaging wordt doorgevoerd in 2024. De verwachting is dat we de komende jaren (2025 tot en met 2028) ca. € 127,5 miljoen financiering aan moeten trekken.

Schatkistbankieren

Sinds 2014 zijn lagere overheden verplicht om te "schatkistbankieren". Tegoeden (boven het drempelbedrag) worden dagelijks 'afgeroomd' naar een rekening-courant bij het rijk (de schatkist). Debetsaldi (rood staan) wordt nog steeds op de gebruikelijke wijze afgedekt door kasgeldleningen. Het drempelbedrag wordt bepaald op 2% van het begrotingstotaal boven de € 500 miljoen. Voor 2025 komt het drempelbedrag op € 3,4 miljoen uit. In 2025 monitoren we of het drempelbedrag niet wordt overschreden.

Leningenportefeuille

De onderstaande tabel toont de leningenportefeuille (o/g) van de gemeente.

Tabel 2: Leningenportefeuille per 31 december 2024

Leningnummer	Afsluitdatum/ herzieningsdatum	Soort lening/ aflossing	Oorspr. bedrag	Oorspr. looptijd	Rente %	Rente herziening	Restschuld herziening
Nwb I-27963	29-05-2013	Ineens (einde looptijd)	15.000.000	25	3,404	-	-
Nwb I-27965	29-05-2013	Ineens (einde looptijd)	20.000.000	30	3,473	-	-
Nwb I-27964	29-05-2013	Ineens (einde looptijd)	15.000.000	30	3,594	-	-
BNG 40.111202	01-06-2017	Lineair	10.000.000	10	0,538	-	-
BNG 40.111296	17-07-2017	Lineair	48.519.898	10	2,065	-	-
BNG 40.111882	02-05-2018	Lineair	10.000.000	10	0,667	-	-
BNG 40.114397	02-12-2020	Lineair	10.000.000	10	-0,155	-	-

NWB 1-31001	08-06-2021	Lineair	25.000.000	10	-0,150	-	-
BNG 40.115229	25-11-2021	Lineair	10.000.000	10	0,000		
Prov. Gelderland	29-11-2023	Lineair	14.000.000	7	3,180		
Prov. Gelderland	06-03-2024	Lineair	10.000.000	7	3,000	-	-
Prov. Gelderland	22-05-2024	Ineens (einde looptijd)	10.000.000	7	2,98%	-	-
Nwb I-40362	22-05-2024	Ineens (einde looptijd)	10.000.000	10	3,156%	-	-
						-	-

Op basis van de huidige leningenportefeuille zal het saldo van de opgenomen geldleningen op 31 december 2024 ca. € 144 miljoen bedragen. Voor de periode 2025-2028 gaan we uit van € 127,5 miljoen: € 20 miljoen in 2025, € 15 miljoen in 2026, € 40 miljoen in 2027 en 52,5 miljoen in 2028.

Taakveld treasury

Tabel 3: Taakveld treasury begroting 2025-2028 (bedragen x € 1.000,-)

	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
Externe rentelasten	3.726	4.011	5.100	6.147
Externe rentebaten	172	164	127	222
Saldo rentelasten en rentebaten	3.554	3.847	4.972	5.925
Aan taakvelden toe te rekenen externe rente	3.554	3.847	4.972	5.925
Aan taakvelden toegerekende rente (renteomslag)	3.554	3.666	3.773	4.545
Renteresultaat op het taakveld Treasury	0	182	1.199	1.381

Algemeen

De rentelasten en -baten en de toerekening aan de taakvelden zijn in de begroting opgenomen conform de richtlijnen van de commissie BBV. Het aantrekken en verstrekken van een lening betreft een treasury activiteit. De rentelasten en -baten hiervan worden verantwoord op het taakveld treasury.

Externe rentelasten over korte en lange financiering

De rente van de langlopende geldleningen is voor 2025 begroot op € 3.673 . Hierbij is uitgegaan van een leningenportefeuille van € 144 miljoen per 1 januari 2025. Voor wat betreft korte financiering is voor de verwachte rente in 2025 een bedrag begroot van € 53 opgenomen.

Externe rentebaten

De geraamde rentebaten bestaan uit rente tijdelijk financieringsoverschot € 75 (schatkist), rente op verstrekte starters- en stimuleringsleningen € 64 en rente van twee opgenomen langlopende geldleningen € 33.

Aan taakvelden toe te rekenen rente

De aan taakvelden toe te rekenen rente wordt bepaald als het saldo van de externe rentelasten en -baten. Voor 2025 is dit € 3.554.

Aan taakvelden toegerekende rente via renteomslag

De omslagrente wordt berekend door de aan de taakvelden toe te rekenen rente te delen door de boekwaarde per 1 januari van de vaste activa en bouwgrondexploitatie die

integraal zijn gefinancierd. De omslagrente is berekend op 1,6 %. De doorberekende rente voor 2025 naar de taakvelden is 1,6 % van de boekwaarde per 1 januari 2025 en bedraagt € 3.554. Zoals al in de kadernota is aangekondigd hanteren we vanaf het boekjaar 2025 eenzelfde rentepercentage (de omslagrente) voor toerekening van rente aan de bouwgrondexploitatie.

Saldo rente taakveld treasury

Het rentesaldo van het taakveld treasury ontstaat door het verschil tussen de rente die aan taakvelden moet worden doorberekend en de werkelijke doorberekende rente via de renteomslag. Er resulteert een saldo van € 0 op het taakveld treasury. Bij de jaarrekening zal een nacalculatie plaatsvinden als de afwijking groter is dan 25% van de gerealiseerde aan taakvelden toe te rekenen rente.

Kasgeldlimiet

Het gaat bij de kasgeldlimiet om het beperken van renterisico's op de korte schuld. Korte schuld is bedoeld voor het financieren van lopende uitgaven. Daarom wordt de kasgeldlimiet gekoppeld aan het begrotingstotaal; dat wil zeggen de totale lasten van de begroting, inclusief tegelijkertijd met de begroting vastgestelde begrotingswijzigingen. De kasgeldlimiet bedraagt 8,5% van het begrotingstotaal. Voor 2025 komt dit neer op € 14,5 miljoen. Volgens de Wet Fido is het toegestaan om de kasgeldlimiet twee kwartalen achter elkaar te overschrijden. We monitoren de kasgeldlimiet per kwartaal en stellen de liquiditeitsplanning periodiek bij.

Renterisiconorm

De renterisiconorm bedraagt 20% van het begrotingstotaal. Voor 2025 komt dit neer op ca € 34,1 miljoen. Dit wil zeggen dat de jaarlijks verplichte aflossingen en renteherzieningen dit bedrag niet mogen overschrijden. De gemeente loopt een renterisico over de zo nodig te herfinancieren aflossingen. De te betalen aflossingen en renteherzieningen overschrijden deze norm niet.

Overige financieringsrisico's

Er zijn verschillende financieringsrisico's te definiëren:

- Renterisico. Als het gaat om uitstaande geldleningen neemt de gemeente door het vertrekken van startersleningen een bescheiden positie in. Daardoor lopen we een gering renterisico. Dit wordt overigens meegenomen in de berekening van de renterisiconorm.
- Liquiditeitsrisico. Dit hangt nauw samen met de wijze waarop de gemeente in het liquiditeitsbeheer stuurt op de handhaving van de kasgeldlimiet. De gemeente Veldhoven loopt dankzij haar aanpak geen liquiditeitsrisico.
- Koersrisico. De gemeente houdt geen vorderingen, liquiditeiten en beleggingen aan in vreemde valuta en loopt daardoor geen koersrisico.
- Kredietrisico. Voor het risico van oninbare debiteuren heeft de gemeente Veldhoven een voorziening gevormd. Het kredietrisico is daardoor afgedekt.

Bedrijfsvoering

Inleiding

De bedrijfsvoering gaat in essentie over het organiseren, sturen en beheersen van de bedrijfsprocessen, gericht op het uitvoeren van onze taken en het behalen van onze doelen. De juiste strategie zal bijdrage aan het vinden van de balans tussen de gewenste resultaten en de bestaande interne mogelijkheden van onze gemeente. De randvoorwaarden van onze bedrijfsvoering zijn:

- Onze missie, visie & kernwaarden, aangevuld met het coalitieprogramma en bestuursagenda zijn vertaald in een strategie en SMART doelstellingen;
- Ons resultaat / maatschappelijk effect wordt gemeten, geëvalueerd en gedeeld met onze stakeholders;
- Onze organisatie- en processtructuur flexibel en efficiënt zijn opgezet, waarin taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden voor iedereen helder zijn;
- De competenties van onze mensen zijn toereikend en ze blijven zich continue ontwikkelen;
- De ervaren cultuur sluit aan op de kernwaarden van onze organisatie en draagt bij aan het behalen van resultaten;
- Er zijn voldoende middelen (o.a. Fte's, €'s, faciliteiten en systemen) beschikbaar zodat we het werk goed kunnen uitvoeren.

Zoals duidelijk wordt in de randvoorwaarden zijn er globaal gezien zes aandachtsgebieden te benoemen die beschouwd worden als belangrijke fundamenten van iedere organisatie/bedrijfsvoering. Dit zijn: strategie, structuur, cultuur, mensen, middelen en resultaten. We benaderen de zes aandachtsgebieden in samenhang en zorgen dat de bedrijfsvoering in balans is en blijft.

In het vervolg van deze paragraaf gaan we in op de strategische bedrijfsvoeringsthema's en de bedrijfsvoeringsdoelstellingen.

Strategische bedrijfsvoeringsthema's

In de fase waarin de organisatie zich nu bevindt worden een zestal strategische bedrijfsvoeringsthema's onderkend waar de komende jaren planmatig aan gewerkt wordt. De thema's richten zich op bredere lange termijn gebieden die van belang zijn voor onze organisatie.

1. Besturingsprocessen zijn op orde

Het is belangrijk dat onze besturingsprocessen goed zijn ingericht en duidelijk zijn voor iedereen voor wie dit relevant is. Dat geldt voor het college- en raadsproces, de planning- en control (P&C) cyclus, de planning van de werkzaamheden van de teams, en de onderlinge relaties daartussen. Er zal uitvoering worden gegeven aan de sturingsinstrumenten die in 2024 zijn geïntroduceerd, de teamplannen en het concernplan, zullen in 2025 geëvalueerd worden.

2. Helderheid in rollen, taken en verantwoordelijkheden

Het is wenselijk dat er meer duidelijkheid komt over de rollen, taken en verantwoordelijkheden binnen onze organisatie. Hier zal in 2025 verdere duidelijkheid in komen, zodat er een uniforme werkwijze ontstaat.

3. Ontwikkeling van medewerkers

Onze medewerkers zijn het belangrijkste kapitaal van onze organisatie. Om te kunnen binden, boeien en borgen dat iedereen op het juiste moment op de juiste plek zit, is het belangrijk om over een goede strategische personeelsplanning (SPP) te beschikken. In 2025 leveren we een SPP op die zowel kwalitatief als kwantitatief van aard is. Daarnaast is opleiden van onze medewerkers cruciaal. Naast de organisatiebrede opleidingen, die we via de Veldhoven Academy aanbieden, volgen medewerkers individueel opleidingen. We inventariseren de behoeften jaarlijks en nemen de planning en capaciteit voor alle opleidingen door het team op in de teamplannen. Ook zullen alle leidinggevenden een meerjarig opleidingstraject volgen.

4. Integraal werken aan maatschappelijke opgaven

In 2025 gaan we verder investeren in het integraal werken in onze organisatie.

Projectmatig en programmatisch werken zullen zijn intrede doen in onze organisatie. Ook zal uitvoering gegeven worden aan de Visie op dienstverlening en Maatschappelijk verantwoord ondernemen en inkopen (MVOI).

5. leiderschap

Om de ontwikkeling van het gewenste leiderschap en cultuur te borgen zal het MT in 2025 de stand van zaken van de gewenste cultuurontwikkeling, en de invulling van leiderschap, bespreken en bepalen of/welke aanvullende acties nodig zijn.

6. Focus

Voor de organisatie is het van belang om steeds in verbinding te zijn met het gemeentebestuur, zodat wensen en mogelijkheden goed en tijdig op elkaar zijn afgestemd. Focus krijgt een prominente rol, om onze doelstellingen te bereiken.

Om de hiervoor genoemde thema's op een goede manier inhoud te kunnen geven is een evenwichtige verdeling van de formatie over de organisatieonderdelen een voorwaarde. Dit wordt in 2025 integraal onderzocht door een op te stellen formatieplan. Hiervoor zijn mogelijkwijs aanvullende middelen noodzakelijk. Zo nodig zullen deze via de reguliere P&C-producten aan de raad worden voorgelegd.

Bedrijfsvoeringsdoelstellingen

B.01 Investeren in de ontwikkeling (groei) van de organisatie.

De organisatie moet zich blijven ontwikkelen om het tempo van de ontwikkelingen in de samenleving bij te kunnen houden. Het werk wordt steeds complexer, daarnaast verwachten inwoners en ondernemers steeds meer samenspraak en participatie. De gemeente Veldhoven staat voor een schielsprong van een dorp van verschillende kernen naar een gemeente met steeds meer stedelijke kenmerken. We willen de organisatie voorbereiden en klaarmaken voor de toekomst. Zo kunnen we onze taken blijven uitvoeren en de kwaliteit van onze dienstverlening garanderen. Een onderdeel hiervan is een toekomstvisie op de gemeente Veldhoven. Dit geeft richting en houvast aan de ambtelijke organisatie en bevordert de prioritering van werkzaamheden. Een ander onderdeel is de duurzame inzetbaarheid van personeel. Betrokkenheid bij het werk en werkplezier zijn onderdelen die passen bij een wendbare organisatie. Om ons voor te bereiden op de toekomst zijn in het concernplan de volgende activiteiten voor 2025 opgenomen:

- Teamplannen worden ontwikkeld op basis van een vastgesteld format, wat in 2025 ook geëvalueerd zal worden;
- De 'Inwonersvisie op Veldhoven' zal aangevuld worden met enkele thema's die de raad zelf belangrijk vindt. Vaststelling zal in Q1 2025 plaatsvinden;
- De methodiek projectmatig werken zal herijkt worden wat het verzorgen van trainingen noodzakelijk maakt;
- Er wordt uitvoering gegeven aan projectopdracht 'Ontwikkelen en inrichten programmatisch werken' om programmatisch werken in de organisatie te implementeren en borgen.
- Stip 12 uit de geluksexpeditie 'Basis op orde – Financiën' zal afgerond worden;
- Er wordt gestart met de tweede fase van de Strategische personeelsplanning: de kwalitatieve analyse. Dit volgt op de kwantitatieve analyse die in 2024 is afgerond.
- Er zal uitvoering gegeven worden aan de Visie op Dienstverlening 2024-2027 en de daaruit voortvloeiende actiepunten. O.a. op het gebied van digitale toegankelijkheid, begrijpelijke taal, richtlijnen hybride werken, interne bereikbaarheid en andere dienstverleningsprocessen.

B.02 Meer aandacht voor duurzaamheid, klimaat neutraal en innovatief inkopen.

Inkopen op basis van prijs, kwaliteit, mens en milieu is de standaard. Hiervoor is in 2024 het nieuwe manifest onder de naam Maatschappelijk Verantwoord Opdrachtgeven en Inkopen (MVOI) 2022-2025 door het college vastgelegd. De opgedane kennis en ervaring van de afgelopen twee jaar willen we nu inzetten om de duurzame impact middels inkoop te verbreden in de organisatie t/m 2025. Dit vraagt beperkte extra

inspanning t.o.v. 2022-2024. De benodigde inzet wordt met name gevraagd op het gebied van opdrachtgeverschap.

B.03 Informatiehuishouding verder op orde krijgen

Een belangrijk bedrijfsvoeringsaspect van de organisatie is de informatiehuishouding. In Veldhoven bestaat de informatiehuishouding uit het informatiebeheer, de informatiebeveiliging en het informatiemanagement. De verbinding tussen deze onderdelen bepalen de kwaliteit van het geheel. In 2021 bleek dat het informatiebeheer voor verbetering vatbaar is. We voldeden niet aan de wettelijke eisen en geldende normen. Daarnaast rapporteerden we niet goed genoeg over onze informatiebeheer. Na deze conclusies is een plan van aanpak opgesteld wat ook in 2025 voor een betere beschikbaarheid en kwaliteit van informatie voor alle doeleinde. In 2025 ondernemen we de volgende activiteiten:

- Het proces bestuursstukken zal begin 2025 in Djuma operationeel zijn;
- Corsa Next zal uitgefaseerd worden in 2025;
- We ronden het plan van aanpak informatiebeheer succesvol af;
- Er zal verder uitvoering gegeven worden aan het project wat de uitrol van Office 365 mogelijk zal maken. Dit zal een impuls geven aan de informatiehuishouding.

Planning en Control

Rechtmatigheid

Sinds boekjaar 2023 is het college verantwoordelijk voor de rechtmatigheidsverantwoording in de jaarrekening. De accountant controleert slechts nog de getrouwheid van de baten, lasten en balansmutaties. Om in 2025 tot deze rechtmatigheidsverantwoording te komen wordt in lijn met de voorgaande jaren een werkplan opgesteld voor de Verbijzonderde Interne Controle. Deze interne controle wordt vervolgens uitgevoerd door ambtenaren in de organisatie aan de hand van het meegegeven kader door de concerncontroller. In de jaarrekening van 2025 worden de onderstaande onderdelen opgenomen in deze paragraaf:

- Aanvullende informatie over individueel geconstateerde afwijkingen in de rechtmatigheidsverantwoording
- Acties aan de hand van geconstateerde afwijkingen om soortgelijke afwijkingen in de toekomst te voorkomen
- Niet-financiële onrechtmatigheden in verband met het niet naleven van de wet fido en bijhorende regelingen.

In het kader van de rechtmatigheidsverantwoording dient het college ook een uitspraak te doen in hoeverre misbruik en oneigenlijk gebruik wordt voorkomen en bestreden en of de getroffen maatregelen werken. In 2025 zal de Notitie Misbruik en Oneigenlijk gebruik (M&O) worden geactualiseerd.

Fraude

- Inzicht hebben in de kwetsbare processen waar mogelijkheden bestaan om fraude te plegen is belangrijk. Een goed onderbouwde frauderisicoanalyse helpt om dit inzicht te verschaffen. Er zijn risicoanalyses op procesniveau, maar een overkoepelende fraruderisicoanalyse ontbreekt. Deze zal in 2025 worden opgezet.

Bedrijfsvoeringskosten

Bedragen (x € 1.000)	Rek. 2023	Begr. 2024	Begroting			
			2025	2026	2027	2028
1 Personele bedrijfsvoeringskosten	37.282	40.590	39.518	39.491	38.932	40.659
2 Huisvestings- en facilitaire kosten	1.045	1.701	1.688	1.676	1.697	1.721
3 Kosten informatisering & automatisering	2.657	3.033	3.393	3.466	3.461	3.442
4 Overige bedrijfsvoeringskosten	320	1.687	1.268	1.196	1.092	1.122
Totale bedrijfsvoeringskosten	41.304	47.011	45.868	45.829	45.182	46.944

Bedragen (x € 1.000)	Rek. 2023	Begr. 2024	Begroting			
			2025	2026	2027	2028
1 Loonkosten/sociale uitkeringen	27.953	32.288	34.855	35.111	35.542	36.074
2 Inhuurkosten	8.669	7.550	3.755	3.473	2.488	3.661
3 Opleidingskosten	277	310	344	326	309	316
4 Algemene personele kosten	383	442	565	580	594	609
Totale personele bedrijfsvoeringskosten	37.282	40.590	39.518	39.491	38.932	40.659

Toelichting

De begrote bedrijfsvoeringskosten nemen in 2025 af met € 1.142 t.o.v. de oorspronkelijke begroting 2024. De verwachte daling wordt voornamelijk veroorzaakt door de afname van de personele bedrijfsvoeringskosten met €1.071. Deze afname wordt veroorzaakt doordat de verwachte daling van de inhuurkosten met € 3.795 de verwachte stijging van de loonkosten a € 2.649 overstijgt.

Buiten de personele bedrijfsvoeringskosten wordt de verwachte afname verklaard door de stijging van de kosten voor informatisering en automatisering a €360. Deze wordt voornamelijk veroorzaakt door het centraliseren van de ICT budgetten. Door het centraliseren van de ICT-budgetten komt er overzicht in alle uitgaven die met ICT, Informatiemanagement en Automatisering te maken hebben. De overige afwijking is toe te schrijven aan de jaarlijkse indexatie.

Verbonden partijen

Inleiding

Verbonden partijen zijn rechtspersonen waarin de gemeente Veldhoven een bestuurlijk en een financieel belang heeft. Verbonden partijen ontwikkelen beleid of voeren dat uit voor de gemeente. De gemeente blijft beleidsmatig verantwoordelijk.

Verbonden partijen zijn (bijna) altijd samenwerkingsverbanden. Het kan daarbij gaan om een samenwerking met andere gemeenten. Zoals Metropool Regio Eindhoven (MRE). Het kan ook gaan over een samenwerking met private partijen. Bijvoorbeeld een ontwikkelingsmaatschappij voor de realisatie van een groot project. Ook een onderneming waarvan de gemeente aandelen heeft, is een verbonden partij.

Gemeenten kunnen vier redenen hebben om met elkaar samen te werken in de vorm van een verbonden partij:

- vanwege het grensoverschrijdende karakter van de problematiek;
- om efficiënter te zijn;
- vanwege een wettelijke plicht tot samenwerking;
- kennisvergroting en -borging.

De samenwerking kan publiekrechtelijk of privaatrechtelijk zijn. Het privaatrecht biedt verschillende mogelijkheden: de oprichting van een vereniging, een stichting, een NV of een BV. Voor deze vormen van samenwerking geldt het Burgerlijk Wetboek. Voor samenwerking op grond van het publiekrecht geldt de Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr).

De belangrijkste verbonden partijen zijn de gemeenschappelijke regelingen:

- MRE;
- GGD Brabant-Zuidoost;
- Werkvoorzieningschap Regio Eindhoven (Ergon);
- Veiligheidsregio Brabant-Zuidoost
- OmgevingsDienst ZuidOost Brabant (ODZOB).

Ook heeft de gemeente Veldhoven aandelen in bijvoorbeeld de Bank Nederlandse Gemeenten (BNG), en is BIZOB een belangrijke partij. Een compleet overzicht staat in tabel 1 achteraan in deze paragraaf.

Wettelijk kader

Publiekrechtelijke samenwerking

Volgens de Wgr zijn de raad, het college van B en W en de burgemeester afzonderlijk of samen bevoegd om met twee of meer andere gemeenten een gemeenschappelijke regeling te treffen. Het college en de burgemeester kunnen alleen een gemeenschappelijke regeling treffen als de gemeenteraad daarvoor toestemming geeft. Dit geldt ook voor het wijzigen van een regeling, het toetreden tot en het uittreden uit een regeling. En voor het treffen van een regeling, heeft de raad de mogelijkheid om een zienswijze te geven.

Privaatrechtelijke samenwerking

Volgens de Gemeentewet is het college bevoegd om besluiten te nemen voor deelname in en de oprichting van privaatrechtelijke rechtspersonen. Wel is sprake van een zogeheten voorhangprocedure (op basis van artikel 169, lid 4 van de Gemeentewet). Hiermee heeft de raad de mogelijkheid om – voorafgaand aan het daadwerkelijke besluit tot deelname – zijn 'wensen en bedenkingen' kenbaar te maken aan het college. Deze privaatrechtelijke samenwerking kan via vennootschappen, coöperaties, stichtingen en verenigingen.

Volgens de Wet fido (financiering decentrale overheden) mogen we geen aandelen hebben als belegging.

Ontwikkelingen

Hieronder schetsen we de belangrijkste ontwikkelingen voor deze paragraaf. Ook verwijzen we naar de jaarstukken en begrotingen van verbonden partijen die regulier door de raad worden behandeld en ontvangen.

Veiligheidsregio

De Veiligheidsregio is een plan aan het uitwerken om de organisatie te versterken en op het vereiste niveau te brengen. Hiervoor komen in 2025 hoogstwaarschijnlijk aanvullende begrotingsvoorstellen.

Brainport Development NV

Eind 2024 loopt de huidige periode van de meerjarenfinanciering van Brainport Development NV af (2020-2024). Er is een nieuw meerjarenplan opgesteld, met een langjarige financieringsperiode; 2025 - 2032. In 2024 heeft de gemeenteraad ingestemd met dit plan en de financiering.

Financiële risico's gemeenschappelijke regelingen

Het risico van gemeenschappelijke regelingen bestaat uit het deel dat de gemeente naar rato inneemt in het eventuele liquidatiesaldo van een samenwerkingsverband. Door de afvaardiging in het algemeen bestuur van een samenwerkingsverband behoudt Veldhoven invloed en nemen financiële risico's af. De begrotingen van gemeenschappelijke regelingen worden behandeld in de raad. De gemeenschappelijke regelingen hebben passende reserves om risico's en tegenvallers op te kunnen vangen. Het financiële risico is pas te berekenen als de verbonden partij zich in een liquidatiefase bevindt.

Financiële risico's privaatrechtelijke verbondenheden

De financiële risico's voor Veldhoven bij privaatrechtelijke verbonden partijen blijven beperkt tot de waarde van de belangen. Een aanvullend risico is dat enkele dividenduitkeringen structureel als opbrengst in de begroting zijn geraamd. Die ramingen zijn in de regel gebaseerd op recente informatie van de betreffende ondernemingen. De waarde van de betreffende aandelenbelangen worden hieronder weergegeven om een beeld te geven van de omvang van de mogelijke risico's.

Waarde aandelenbelang op 31-12-2024

Verbonden partij

NV BNG	€ 80
NV Brabant Water	€ 4
Brainport Development NV	€ 92

Het risico op vermindering van de waarde van de aandelenbelangen van NV BNG en NV Brabant Water schatten wij verwaarloosbaar klein in.

De financiële risico's voor de overige privaatrechtelijke verbondenheden (voor een volledig overzicht zie tabel 2) schatten wij ook verwaarloosbaar klein in. Deze partijen hebben zelf reserves om risico's op te vangen.

Samenvattend zien wij binnen onze verbonden partijen voor één partij een financieel risico, namelijk voor Brainport Development NV.

Binnen ons risicomanagement (zie ook paragraaf Weerstandsvermogen) hebben wij hiervoor een risico opgenomen van 10% kans met een schade van € 100. Hiermee achten wij de financiële risico's samenhangend met verbonden partijen voldoende te hebben ondervangen.

Tabel 1: Overzicht verbonden partijen per 31 december 2024

Verbonden partij (en vestigingsplaats)	Behartigd openbaar belang
Gemeenschappelijke regelingen	
MRE (Eindhoven)	Gemeenschappelijke belangenbehartiging op het gebied van Economie, Ruimte en Wonen, Mobiliteit, Energietransitie en Landelijk gebied.
Gemeenschappelijke Gezondheids Dienst (Eindhoven)	Gemeenschappelijke belangenbehartiging op het gebied van Gezondheid(szorg).
Werkvoorzieningschap Regio Eindhoven (Eindhoven)	Sociale werkvoorziening en participatiebedrijf.
Veiligheidsregio Brabant Zuidoost (Eindhoven)	De taken op het gebied van brandweerbzorg, regionaal ambulance vervoer, crisisbeheersing en geneeskundige hulpverleningsorganisatie in de regio (GHOR) regionaal vormgeven en uitvoeren. Met als doel incidenten en rampen te voorkomen, beperken en bestrijden.
Omgevingsdienst Zuidoost-Brabant (Eindhoven)	Met provincie en gemeenten samenwerken om de kwaliteit van de vergunningverlening, het toezicht en de handhaving van complexe bovenlokale milieugerelateerde uitvoeringstaken te verbeteren.
Vennootschappen en coöperaties	
NV Bank Nederlandse Gemeenten (Den Haag)	Bankieren voor het maatschappelijk belang tegen zo laag mogelijke kosten. Belang: 35.100 aandelen (0,06%)
NV Brabant Water (’s-Hertogenbosch)	Het in stand houden van de benodigde infrastructuur om water te distribueren. Belang: 40.860 aandelen (1,47%)
Brainport Development NV (Eindhoven)	De positie van Veldhoven binnen de Brainportregio versterken. En een actieve bijdrage leveren met bedrijfsleven, onderwijsinstellingen en overheden om de economische doelen van de regio te realiseren. Belang 202 aandelen (3,25%)
Stichtingen en verenigingen	
Stichting BIZOB (Oirschot)	Het uitvoeren van, het begeleiden van en adviseren in een gezamenlijk professioneel inkoop- en aanbestedingsbeleid, ook voor het behalen van voordelen op zowel financieel, kwalitatief als procesmatig gebied voor de zelfstandige gemeenten.
Stichting Beheer en Exploitatie Veiligheidshuis Brabant Zuidoost (Helmond)	Een coördinerende en faciliterende rol nemen bij aanpak van complexe casuïstiek binnen de thema's (risico)jeugd, veelplegers, nazorg ex-gedetineerden, relationeel geweld en overlast en verslaving, waarbij zorg en veiligheid een rol spelen. Gezamenlijke inspanning van gemeenten en ketenpartners is hierbij een randvoorwaarde.
Stichting Ontwikkefonds Werklocaties SGE (Eindhoven)	Het bundelen van gemeentelijke expertise, netwerk en financiële slagkracht om (her)ontwikkelingsprojecten te realiseren die leiden tot werkgelegenheid, innovatie, versterking van regionale ketens van toeleveranciers, versterking van bestaande en nieuwe regionale clusters en campussen en realisatie van opgaven uit een eventuele toekomstige regionale economische strategie, en het investeren in en de realisatie van dergelijke (her)ontwikkelingsprojecten.

Tabel 2: Financiële positie verbonden partijen
(Bedragen in € 1.000)

Naam verbonden partij	Resultaat 2025	Vreemd vermogen 1-1-2025	Vreemd vermogen 31-12-2025	Eigen vermogen 1-1-2025	Eigen vermogen 31-12-2025
Gemeenschappelijke regelingen					
Metropool Regio Eindhoven (MRE)	0	14.737	14.504	12.334	11.984
GGD	0	27.932	27.411	3.935	3.915
Werkvoorzieningschap Regio Eindhoven	0	*	*	9.633	9.480
Veiligheidsregio Brabant Zuidoost	0	35.174	38.549	4.049	4.049
Omgevingsdienst Zuidoost-Brabant	0	7.528	7.377	2.217	2.466
Vennootschappen en coöperaties					
NV Bank Nederlandse Gemeenten	*	*	*	*	*
NV Brabant Water	*	*	*	*	*
Brainport Development NV	*	*	*	*	*
Stichtingen en verenigingen					
Stichting BIZOB	*	*	*	*	*
Stichting Beheer en Exploitatie Veiligheidshuis Brabant Zuidoost	*	*	*	*	*
Stichting Ontwikkefonds Werklocaties SGE	*	*	*	*	*

Toelichting*:

In de begroting 2025 van Werkvoorzieningschap Regio Eindhoven is het vreemd vermogen niet opgenomen.

Voor vennootschappen, coöperaties, stichtingen en verenigingen geldt het BBV niet, zij kennen geen wettelijke verplichting om een begroting te publiceren. Daarom zijn deze cijfers niet voorhanden.

Bijdragen aan gemeenschappelijke regelingen

De bijdragen aan onze gemeenschappelijke regelingen zijn een belangrijk deel van de begroting. In tabel 3 hieronder geven we de begroette bijdrage per regeling meerjarig weer.

Tabel 3: Bijdragen aan gemeenschappelijke regelingen
(Bedragen in € 1.000)

Gemeenschappelijke regeling	2025	2026	2027	2028
Metropool Regio Eindhoven (MRE)	743	761	779	796
GGD	1.955	1.998	2.043	2.088
Werkvoorzieningschap Regio Eindhoven	5.749	5.844	5.941	6.023
Veiligheidsregio Brabant Zuidoost	2.817	2.885	2.951	3.019
Omgevingsdienst Zuidoost-Brabant	536	549	561	574
Totaal	11.800	12.037	12.275	12.500

Bronnen

GGD Begroting 2025
Ergon Begroting 2025
Veiligheidsregio Begroting 2025
ODZOB Begroting 2025
MRE Begroting 2025

Grondbeleid

1. Inleiding

Het gemeentelijk grondbeleid draagt bij aan de realisatie van beleidsdoelstellingen voor onder meer wonen, economische ontwikkeling, verkeer en vervoer en duurzaamheid. Ook heeft het grondbeleid invloed op de financiële positie van de gemeente vanwege de kosten en de opbrengsten van gebiedsontwikkelingen en de hiermee samenhangende risico's.

Grondbeleid is een middel om ruimtelijke doelstellingen te realiseren.

Doel van dit beleid is dat grond in voldoende mate en op tijd beschikbaar is. Bijvoorbeeld voor woningbouw, wegen of wateropvang. Ook ontwikkelt de maatschappij zich en verandert het klimaat. Daarom moet de inrichting van de omgeving regelmatig worden aangepast.

Er zijn drie hoofdvormen van grondbeleid:

- Actief grondbeleid – Bij actief grondbeleid neemt de gemeente de touwtjes in handen. De gemeente koopt de grond, maakt deze bouwrijp, verkoopt gronden en maakt deze vervolgens woonrijp. Dit vindt plaats in de vorm van een gemeentelijke bouwgrondexploitatie.
- Faciliterend grondbeleid – Bij faciliterend grondbeleid heeft de gemeente een passievere rol. Initiatiefnemers nemen het heft in handen. De gemeente legt de openbare gebied aan die vervolgens worden verhaald op de initiatiefnemers.
- Publiek private samenwerking – Bij Publiek private samenwerking (PPS) nemen de gemeente en de marktpartijen de grondexploitatie samen ter hand. Hierbij zijn allerlei vormen van samenwerking mogelijk.

In de Kadernota Grondbeleid staat aangegeven dat, daar waar de markt de aanzet geeft tot gebiedsontwikkeling, de voorkeur wordt gegeven aan faciliterend grondbeleid. Dit kan ook in de vorm Publiek Private Samenwerking.

In de begroting worden de verwachte resultaten van de bouwgrondexploitaties weergegeven. We hebben de verplichting om tussentijds winst te nemen en bij een te verwachten verlies een verliesvoorziening op te nemen.

Er is in Veldhoven momenteel sprake van een schaa sprong. Er is veel behoefte aan nieuwe woningen. Er is dan ook een fors woningbouwprogramma in uitvoering. De Brainportregio kent een sterke economische groei, waardoor ook de vraag naar bedrijfsgrond erg hoog is. Mede door de groei van het bedrijfsleven is er een verwachte groei van het aantal inwoners, toename van het verkeer en meer behoefte aan voorzieningen en groen. Naast uitbreiding in de randen van Veldhoven (b.v. Zilverackers en Habraken) zal door een intensiever gebruik van de nog aanwezige ruimte (inbreiding) aan deze vraag moeten worden voldaan. Hierbij zal ook aandacht worden besteed aan de maatschappelijke en sociale aspecten van de groei, een duurzame samenleving en de energietransitie.

In juni 2023 is de nieuwe Kadernota Grondbeleid, Regie op Integrale Gebiedsontwikkeling, vastgesteld. Deze nota bevat de algemene beleidslijnen en de instrumenten met betrekking tot het vakgebied grondzaken en grondexploitatie. De aanleiding van de nieuwe Kadernota Grondbeleid kan in vijf hoofdpunten worden samengevat.

1. Woningbouwopgave

Er is op dit moment een groot woningtekort in de regio. De vraag naar bestaande en nieuwbouwwoningen is vele malen groter dan het aanbod. Om dit het hoofd te bieden zijn er afspraken gemaakt met Rijk, provincie, regio en de regionale woningcorporaties om de woningbouw te versnellen, zoals de woondeal uit 2019. Op basis hiervan heeft Veldhoven eind 2019 de Aanpak Woningbouwversnelling (WBV) vastgesteld. Hierbij zijn projecten geprioriteerd en is gewerkt aan het verkorten van de looptijd van het beoordelen van de woningbouwprojecten. Binnen 100 dagen wordt beoordeeld of een

principeverzoek aan de uitgangspunten voldoet en of een woningbouwproject haalbaar is. Dit heeft geleid tot een versnelling van de woningbouw. De verlenging van dit proces (WBV2) is in gang gezet.

Met de gemeenten in de regio, de provincie en het Rijk is het Verstedelijkingsakkoord SGE (2022) en de Woondeal Zuidoost Brabant (2023) gesloten. De opgave in het wonen en de aansturing hierop via provincies en regio's wordt bovendien nog vertaald in de Wet Versterking Regie Volkshuisvesting. Een belangrijk aandachtspunt in die wet is de betaalbaarheid van de nieuwbouw. Het Rijk heeft daarvoor o.a. financiële middelen beschikbaar gesteld om publieke tekorten op te heffen via de Woningbouwimpuls. Er zal ook nog aanvullend instrumentarium van het Rijk volgen dat ten dienste van het volkshuisvestingsbeleid kan worden ingezet.

De nieuwbouwoopgave vanuit de Woon(zorg)visie Veldhoven (vastgesteld in april 2023) is om tot 2032 zo'n 5.000 woningen toe te voegen. Ook richting 2040 wordt verdere groei verwacht. Daarbij wordt sterk gestuurd op de betaalbaarheid en toekomstbestendigheid van de woningen en de differentiatie van de woningvoorraad. Hoewel de prijzen op de woningmarkt momenteel iets dalen, liggen de kosten en prijzen voor nieuwbouw nog altijd hoog. In combinatie met de gestegen hypotheekrente betekent dit dat bepaalde groepen mensen minder verhuisbereid zijn of minder mogelijkheden hebben om een woning te kopen. Dit geldt echter vooralsnog niet voor alle groepen woningzoekenden, waardoor de vraag in de Brainport regio onverminderd hoog blijft. De haalbaarheid en betaalbaarheid van nieuwbouw staat echter wel onder druk. De momenteel wat gestegen hypotheekrentes doet overigens niets af aan de gemeentelijke en regionale woningbouwopgave.

In de Woon(zorg)visie 2023-2027 is een onderzoek opgenomen naar de mogelijkheden voor verevening over verschillende locaties. De behoefte aan verevening hangt samen met de doelstelling om gebiedsgerichte woningbouwprogramma's toe te passen. Dus bv. in wijken met een hoog aandeel sociale huur of -koop en een lage draagkracht een andere verdeling in prijssegmenten en doelgroepen te hanteren, dan in wijken met hoge draagkracht en weinig sociale woningen. Om te voorkomen dat er onevenredig veel gevraagd wordt aan initiatiefnemers in bepaalde gebieden wordt de mogelijkheid van een vereveningssysteem onderzocht, dat de financiële lasten van dergelijke ontwikkelingen spreidt. Ook de haalbaarheid van kleine projecten kan hierbij gebaat zijn.

2. Ontwikkeling bedrijventerreinen

De Brainport regio kent een sterke economische groei, waardoor ook de vraag naar bedrijfsgrond erg hoog is. Bijna alle bedrijfsgrond uit de regionale programmeringsafspraken uit 2021 is inmiddels verkocht of overtekend. Op de bedrijventerreinen zijn in de regio nauwelijks kavels meer beschikbaar. Ook op de bestaande regionale bedrijfsruimtemarkt is het aanbod op dit moment historisch laag. Dit creëert een hoge druk op de ruimte om bedrijven met een serieuze huisvestigingsvraag te kunnen faciliteren. De regio heeft samen met de gemeenten een integrale visie opgesteld met daaruit volgend en verdere intensivering van bestaande bedrijfslocaties en een nieuwe programmering van nieuwe of in ontwikkeling zijnde werklocaties.

3. Sociaal-maatschappelijke opgave

Maatschappelijke ontwikkelingen stellen de gemeente voor forse uitdagingen de komende jaren. Veldhovenaren worden steeds ouder en blijven zo lang mogelijk zelfstandig wonen. Mensen die zorg nodig hebben, wonen minder vaak in zorginstellingen. De effecten van de toenemende migratie, alsook de internationale vluchtelingen crisis vragen om oplossingen en de klimaatcrisis maakt doordachte investeringen voor de toekomst noodzakelijk. Een gezond evenwicht tussen groei en een goede kwaliteit van wonen en leven is van belang. Dit alles in het perspectief van een duurzaam en toekomstbestendig Veldhoven.

4. *Schaalsprong*

Samengevat is er in Veldhoven en in de regio sprake van een schaalessprong in de mate van verstedelijking. Door de groei van het bedrijfsleven is er een verwachte groei van het aantal inwoners, toename van het verkeer en meer behoefte aan voorzieningen en groen. Naast uitbreiding in de randen van Veldhoven (b.v. Zilverackers, Habraken en De Run) zal door een intensiever gebruik van de nog aanwezige ruimte (inbreiding) aan deze vraag moeten worden voldaan. Mede door deze verdichting ontstaat concurrentie om de beschikbare ruimte, zoals tussen wonen, bedrijven, klimaatadaptieve en aantrekkelijke buitenruimte en voorzieningen. Hierbij zal ook aandacht worden besteed aan de maatschappelijke en sociale aspecten van de groei, een duurzame samenleving en de energietransitie.

5. *Wettelijk kader*

De Omgevingswet, die op 1 januari 2024 in werking is getreden, biedt een kader voor onder andere nieuwe werkwijzen en instrumenten voor het gemeentelijk grondbeleid. Ook jurisprudentie van de afgelopen jaren, bijvoorbeeld het Didam arrest, beïnvloed het gemeentelijk grondbeleid.

De in de Kadernota Grondbeleid beschreven visie op het grondbeleid is dat de gemeente regie voert vanuit het perspectief op de grote opgaven waar ze voor aan de lat staat. Uitgangspunt hierbij is: faciliteren waar het kan en actief zijn waar het moet. Bij de realisering van de opgaven wordt op projectbasis beoordeeld welke instrumenten van het grondbeleid het beste kunnen worden toegepast. De drijfveer achter (de implementatie van) het grondbeleid is niet puur financieel maar vooral sociaal-maatschappelijk gedreven.

Parameters voor de grondexploitatie

Als onderdeel van een verantwoord financieel beleid worden twee maal per jaar de bouwgrondexploitaties geactualiseerd: bij de begroting en bij de jaarrekening. Nu zijn de parameters en de uitgangspunten bepaald die de basis zijn voor het maken van de berekeningen van de bouwgrondexploitaties voor de begroting 2025. De peildatum van deze parameters is 1 juni 2024. Voor de berekeningen wordt rekening gehouden met een relatief lange termijn. Onze plannen omvatten een looptijd van maximaal 10 jaar. Uitgangspunt van de berekeningen is een realistische kostenraming en een behoudende opbrengststraming, zodat risico's in de ontwikkeling niet onevenredig worden doorgeschoven naar de toekomst.

Onze rekenrente volgt de marktrente. In de begroting 2025 wordt 1,6% op jaarbasis aangehouden.

Ten behoeve van de externe kosten- en opbrengststijging (zoals bijvoorbeeld inflatie) wordt in de berekeningen rekening gehouden met een kostenstijging van 3,0% in 2024 en 2,0% in 2025 en verder. Daarnaast is in de berekeningen uitgegaan van een opbrengststijging van 2,0% op jaarbasis. Indien er binnen grondexploitaties een afwijkende indexerings- of specifieke prijsafspraken zijn gemaakt worden deze aangehouden.

Beperken risico's grondexploitatie

De risico's van de grondexploitatie bepalen mede de hoogte van de gemeentelijke risicoreserve. Door de economische groei en het aantrekken van de woning- en bedrijvenmarkt zijn de risico's in de grondexploitatie verminderd. De risico's van de grondexploitatie worden voor een deel opgevangen in de betreffende grondexploitatie. Zowel bij woningbouw als bij de ontwikkeling van bedrijventerreinen zijn regionaal afspraken gemaakt om risico's te verkleinen. Door de verkopen van bouwrijpe grond in zowel Huysackers, het Kransackerdorp, als bij de bedrijventerreinen is er een daling van de totale boekwaarde van de grondexploitaties ingezet. De risico's nemen hiermee

eveneens af.

Didam Arrest

De overheid is, na de uitspraak van de Hoge Raad in het Didam arrest eind 2021, verplicht om mededingingsruimte te bieden bij de verkoop van haar percelen grond of andere onroerende zaken. Er moet ruimte geboden worden aan (potentiële) gegadigden om mee te dingen naar percelen grond of andere onroerende zaken indien er meerdere gegadigden zijn voor de aankoop. Dit is anders dan voorheen, waarbij het gangbaar was dat overheden hun grond of andere onroerende zaken één-op-één verkochten of verhuurden. Door juristen wordt geadviseerd om het Didam arrest ook te betrekken bij verhuur en verpachting van grond of ander vastgoed. Het college heeft algemene systeemafspraken vastgesteld die aangegeven wat vanuit juridisch perspectief de gevolgen zijn van het Didam arrest. Ook is geïnventariseerd wat de gevolgen zijn van het Didam Arrest voor onderhandelingen die reeds vóór het arrest liepen. Per woningbouwproject is gekeken naar de status ervan en zijn alle relevante feiten en omstandigheden overwogen. Als we kunnen motiveren of de beoogde contractuele wederpartij redelijkerwijs als enige serieuze gegadigde is aan te merken hoeven we de onderhandelingen niet af te breken en wordt er in principe geen verdere vertraging opgelopen. In veel gevallen wordt de verkoop echter wel gepubliceerd waarbij belanghebbenden zich, binnen een bepaalde termijn, kunnen wenden tot de Voorzieningenrechter als zij van oordeel zijn dat zij in aanmerking komen voor de aankoop.

2. Gemeentelijke grondprijzen

Woningbouw

De gemeentelijke grondprijzen voor grondgebonden woningen worden jaarlijks per 1 april geactualiseerd. Dit gebeurt aan de hand van een vooraf vastgelegde systematiek. Deze systematiek willen we met ingang van 2025 aanpassen.

Indexering in 2024

De verkoopprijzen van bestaande woningen in Zuid-Oost Brabant in 2023 zijn op basis van de NVM-cijfers met 7,4% gestegen. Deze stijging is het uitgangspunt geweest voor de indexering van de gemeentelijke grondprijzen voor woningbouw in Veldhoven per 1 april 2024.

Naast de reguliere prijsontwikkeling op basis van de NVM cijfers biedt de Kadernota Grondbeleid 2023 de mogelijkheid om de grondprijzen voor bepaalde categorieën woningen, bijzondere functies of specifieke locaties afwijkend te bepalen of afzonderlijk te taxeren. Ook wordt bij grote bouwkavels een differentiatie in de grondprijs worden toegepast (zie hieronder).

Om de bouw van sociale huurwoningen financieel mogelijk te maken is vanaf 2018 afgeweken van de prijsontwikkeling zoals aangegeven door de NVM-cijfers. Op basis van maatwerk wordt elk jaar bekeken of een indexering mogelijk en gewenst is. De grondprijs voor sociale huur is vastgesteld op € 275 per m². Deze prijs is de ondergrens van de regionaal afgesproken bandbreedte voor gemeentegrond voor sociale huurwoningen. Per 1 april 2024 is deze grondprijs niet geïndexeerd.

Ook de grondprijs voor sociale koopwoningen is in 2024 niet geïndexeerd.

Om de bouw van de midden categorieën woningen (middeldure huur en koop) te stimuleren is per 1 april 2024 afgeweken van de prijsontwikkeling zoals aangegeven door de NVM-cijfers. Voor middeldure huur en koop is een indexering toegepast op basis van de Regionale Begrippenlijst Wonen 2024 van het MRE (Metropoolregio Eindhoven). De indexering van de grondprijs is hierbij gekoppeld aan de indexering van de maximale VON-prijs (Vrij op Naam-prijs) per type woning. Belangrijkste argument hiervoor is dat ontwikkelaars, bij nieuwbouwprojecten, zich moeten houden aan de maximale VON-prijzen per type woning. Doel hiervan is om betaalbaarheid van nieuwbouw van de midden categorie woningen te vergroten. Daarnaast is hier geen sprake van marktwerking bij de bepaling van de verkoopprijzen, maar van een gereguleerde prijsontwikkeling.

De prijsgrenzen in de Begrippenlijst voor zowel huurwoningen als koopwoningen worden jaarlijks geïndexeerd conform de meest recente door het ministerie bepaalde maximale huurverhoging voor de vrije sectorhuur. Deze indexering bedroeg 4,1%.

Aanpassing systematiek voor de jaarlijkse indexering van de gemeentelijke grondprijzen woningbouw

Om te voorkomen dat we jaar op jaar moeten afwijken van het gemeentelijk grondprijsbeleid, zoals is aangegeven in de Kadernota Grondbeleid, wordt voorgesteld om dit grondprijsbeleid (jaarlijkse indexering) vanaf 2025 als volgt aan te passen.

1. Sociale huur: toepassen van maatwerk. Hierbij wordt ook rekening gehouden met ontwikkeling van de bouwkosten en indexering van de huurprijsgrenzen voor sociale huur. Bij een eventuele indexering monitoren we op basis van de indexering in de regio en de eventuele afspraken met de woningcorporaties.
2. Sociale koop en de middeldure huur en koop: volgen van de indexering conform de Regionale Begrippenlijst Wonen van het MRE: koppeling aan de prijsontwikkeling maximale VON-prijs per type woning. Deze koppeling vergroot de financiële haalbaarheid van nieuwbouw van woningen en houdt rekening met afspraken met ontwikkelaars over de maximale VON-prijs.
3. Dure koop (projectmatige bouw) en kavels voor particuliere bouw: volgen van de regionale prijsontwikkeling NVM van nieuwbouwwoningen. De gevraagde grondprijs maakt onderdeel uit van de VON-prijs van de woningen en daardoor past het beter om bij de indexering uit te gaan van de verkoopprijzen van nieuwbouwwoningen in plaats van bestaande woningen. Vanwege marktomstandigheden wijkt de huidige prijsontwikkeling van bestaande woningen fors af van nieuwbouwwoningen.

Deze aangepaste systematiek zal worden meegenomen in de eerst volgende actualisering van de grondprijzen per 1 april 2025. Hierbij zal, zoals gebruikelijk, maatwerk worden toegepast indien noodzakelijk.

Werkwijze toekenning grondprijs aan (een) kavel(s)

Bouwgrond voor grondgebonden woningen wordt vooraf in categorieën ingedeeld op basis van type woning, locatie, kavelgrootte en kwaliteitskenmerken van het kavel voor zover bekend. Aan deze categorie is, op basis van de prijslijst, een prijs gekoppeld. Bij uitzondering kan voor een of meerdere kavels de grondprijs van de vorige (lagere) categorie worden aangehouden. Dit is afhankelijk van de kenmerken van de kavel. De grondprijs voor appartementen wordt per project residueel bepaald. Hierbij is de grondprijs het verschil in de koop- of huuropbrengst van de appartementen met de investeringskosten voor deze appartementen.

In de komende maanden zal de prijsontwikkeling verder worden gevolgd om op basis hiervan de grondprijzen per 1 april 2025 vast te stellen. Met name de betaalbaarheid van de woningbouw en de effecten op de woningmarkt zullen nauwgezet worden gevolgd. Zoals aangegeven kan hierbij maatwerk worden toegepast.

Staffeling grondprijs grote bouw kavels

Om in Huysackers marktconforme prijzen voor de bouwgrond te kunnen vragen is in 2018 gestart met het staffelen van de grondprijs bij grote kavels. Deze lijn is doorgezet in Kransackerdorp.

- Tot 500 m² wordt op basis van de kwaliteiten van de kavel de passende prijscategorie gehanteerd (midden-top).
- Van 500 - 1000m² wordt de reguliere grondprijs toegepast (basis).
- Mochten er kavels groter dan 1000 m² bij zijn dan wordt voor de overblijvende vierkante meters de groenstrokenprijs en zonder bouwmogelijkheid toegepast.

Bedrijfsgrond

In de jaren voor 2024 zijn de prijzen voor bedrijfsgrond in Veldhoven niet aangepast. Zo werd de aansluiting met de markt en grondprijzen in de regio behouden. Per 1 april 2024 zijn deze prijzen wel verhoogd. Comparatief is hierbij o.a. gekeken naar de prijzen in de regio. Basis voor deze aanpassing is mede het, op 1 februari 2024 door het Stedelijk Gebied Eindhoven (SGE) vastgestelde, rapport van advies- en taxatiebureau STEC: 'Uniforme grondprijzen bedrijventerreinen SGE 2024'. Onze grondprijzen vallen binnen de afgesproken bandbreedte van het SGE. Bij de actualisering van de prijzen voor bedrijfsgrond per 1 april 2025 zal opnieuw naar deze bandbreedte worden gekeken.

3. Projecten gebiedsontwikkeling

Hieronder is een overzicht opgenomen van de stand van zaken van de nu lopende bouwgrondexploitaties en grote projecten gebiedsontwikkeling.

Woningbouw

Woningbouwversnelling

De gemeente heeft in 2019 een actieplan woningbouwversnelling vastgesteld en maatregelen genomen om de versnelling te faciliteren. De gemeentelijke grondexploitatie (BGE) is, waar mogelijk, versneld. Ook nieuwe woningbouwlocaties zijn/worden kwalitatief en qua haalbaarheid getoetst. Principeverzoeken tot woningbouw op particuliere grond vallen hier ook onder. Om dit proces te begeleiden heeft de gemeente een Aanjaagteam samengesteld. Gekeken is naar versoepeling en vereenvoudiging van interne werkprocessen en het verkorten van de doorlooptijd van wettelijke procedures. Hierbij wordt intensief samengewerkt met ontwikkelaars en woningcorporaties. De gemeenten in het Stedelijk Gebied Eindhoven hebben samen met de woningcorporaties die werkzaam zijn in de regio een standaard sociale huurwoning ontwikkeld. Door middel van een aanbesteding door de corporaties is voor de bouw van deze woning een vaste aannemer gevonden, voor zowel grondgebonden woningen als voor appartementen. Op verschillende locaties in het Stedelijk Gebied zijn al veel van deze woningen gerealiseerd, onder de naam 'Woonst'. Onlangs is, door de regionale woningbouwcorporaties in samenwerking met de gemeenten van het SGE, een nieuwe aanbesteding geweest voor het vervolg van Woonst: 'Woonst 2.0'.

Om de kwaliteit van de versnelde woningproductie te bewaken heeft de gemeente een kwaliteitsteam samengesteld. Zij zien toe op het realiseren van de basis-kwaliteitsambities waar ieder project aan moet voldoen met daar bovenop extra ambities waarop bovengemiddeld wordt gepresteerd. De marktpartijen worden hierin uitgedaagd een bijzondere bijdrage te leveren.

Gehanteerde parameters bij bouwgrondexploitaties

De parameters vormen input voor de berekeningen bij de bouwgrondexploitaties. Alle bouwgrondexploitaties gaan uit van de netto contante waarde per 01-01-2024. De hierbij gehanteerde parameters zijn:

Rente 1,6% op jaarbasis;

- Disconteringsvoet 2,0% (op basis van ECB en BBV-regelgeving);
- Kostenstijging op jaarbasis o.b.v. Metafoor en Bouwkostenkompas:
  - in 2024 3%, daarna 2,0%.
- Opbrengstenstijging op jaarbasis o.b.v. Metafoor en STEC:
  - bij woningbouw 2%;
  - bij bedrijventerreinen gezien beleid 0%.

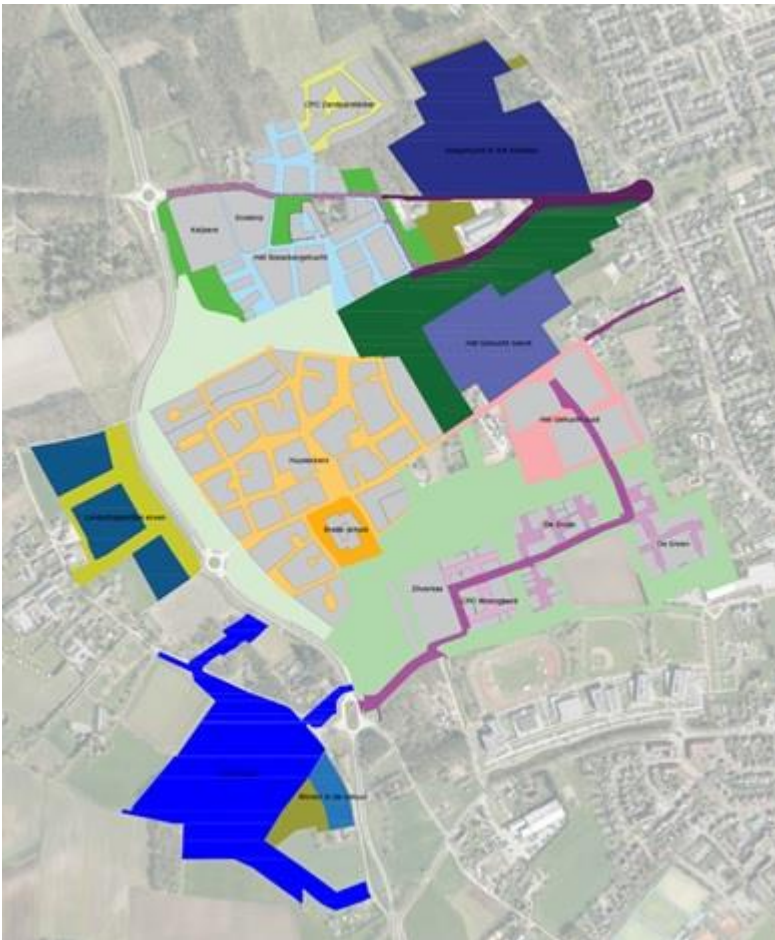
Zilverackers: Kransackerdorp

De grondexploitatie Zilverackers heeft betrekking op een gebiedsontwikkeling met wonen in het landschap, gelegen in het westen van de gemeente Veldhoven. Het totale gebied Zilverackers wordt ontsloten door de Zilverbaan, deze noord-zuid verbinding is medio 2018 in gebruik genomen. Het plan bestaat uit het hoofddorp Huysackers met daaromheen een krans van kleinere erven, buurtjes en gehuchten (Kransackerdorp). In het plan Zilverackers waren in totaal circa 1250 woningen voorzien, op basis van het Afsprakenkader Wonen van het SGE van 2017. Dit afsprakenkader is inmiddels herijkt in 2022, waarbij de beperking op de aantallen is komen te vervallen.

Het bestemmingsplan voor het hoofddorp Huysackers (max. 470 woningen) is al enige jaren onherroepelijk. Alle woningen zijn nagenoeg gebouwd en het woonrijp maken wordt in 2024 afgerond. Ook de brede school Zilverackers is begin 2024 in gebruik genomen. Op 30 Oktober 2018 heeft de gemeenteraad de ontwikkelvisie vastgesteld voor de krans van dorpen om Huysackers heen. Gevolgd door een bestemmingsplan Zilverackers, Kransackerdorp dat op 21 april 2021 door de gemeenteraad is vastgesteld. Tegen het vastgestelde bestemmingsplan is beroep ingediend, maar niet geschorst. In de

bodemprocedure heeft de Raad van State op 11 oktober 2023 de beroepen ongegrond verklaard, maar het bestemmingsplan vernietigd omdat enkele verkeerskundige maatregelen onvoldoende juridisch in het bestemmingsplan zijn geborgd. Dit is hersteld en op 12 december 2023 is het gewijzigde bestemmingsplan opnieuw vastgesteld.

De woonlocaties in Zilverackers worden met hoge prioriteit uitgevoerd binnen de Woningbouwversnelling. In de deelgebieden Bosakker gehucht en De Erven zijn al woningen opgeleverd en wordt inmiddels ook de openbare ruimte woonrijp gemaakt. Voor 2024 en volgende jaren zijn deelgebieden in voorbereiding en zullen woningen worden gebouwd (o.a. het Gehucht en Villapark in het bos-Zandparelacker). De gemeenteraad heeft op 7 november 2023 een motie aangenomen. In 2024 zal een herijking plaatsvinden van Gebiedsontwikkeling Zilverackers, waarbij naast het woonprogramma ook gekeken zal worden naar de mogelijkheden voor basisvoorzieningen.

Het resultaat van de BGE fluctueert vanwege de lange looptijd en de invloed van recente ontwikkelingen in de markt, zowel aan de kostenkant als aan de opbrengstenkant. Daarnaast is ook het woningbouwprogramma herzien waardoor meer betaalbare en kleinere woningen worden gerealiseerd. De eindwaarde per 31 december 2028 bedraagt € 633.546 negatief. Om dit verlies op te vangen is een verliesvoorziening opgesteld.

Slot-Oost

Het project Slot-Oost betreft een woningbouwlocatie. Het plangebied is gelegen in het noordoosten van de gemeente Veldhoven omsloten door de Heerbaan, de Heistraat en een bestaande woonwijk.

De gemeenteraad heeft in het verleden het besluit genomen om in het plangebied max. 60 woningen mogelijk te maken.

In juli 2020 is er een vervolgovereenkomst afgesloten voor de ontwikkeling Slot-Oost door gemeente en een ontwikkelaar. Het bestemmingsplan is in december 2021 vastgesteld door de gemeenteraad. Er zijn 5 beroepen ingediend. Er is inmiddels gestart met uitwerking van de omgevingsvergunning en deze is in december 2023 ingediend. Dit loopt parallel met de bodemprocedure. De zitting vindt in Q3 2024 plaats en er wordt in Q4 2024 een uitspraak verwacht.

De eindwaarde per 31-12-2028 bedraagt € 217.971 positief, dit is het eindresultaat na verwachte winstneming in 2025 van € 500.000, in 2026 van € 500.000 en in 2027 van € 150.000.

Springplank

Voor het projectgebied geldt een onherroepelijk bestemmingsplan voor maximaal 130 appartementen en een wijkvoorziening. Het project Springplank heeft in de woningbouwversnelling hoge prioriteit gekregen. In 2021 heeft er een marktconsultatie plaatsgevonden met onder andere als doel te onderzoeken hoe financieel om te gaan met 't Tweespan.

Eind 2021 is door de stuurgroep woningbouwversnelling, mede naar aanleiding van de uitkomsten van de marktconsultatie, besloten tot een prijsvraag, welke is uitgezet in 2022 in de vorm van een verkoopprocedure. Na de zomer van 2022 is een partij geselecteerd om de grond aan te verkopen. Er worden sociale- en middeldure huurwoningen gerealiseerd, onder meer om doorstroming binnen de wijk mogelijk te maken. Vanaf dat moment tot eind 2023 is het volledige proces tot aan aanvraag omgevingsvergunning doorlopen.

Het berekende resultaat bedraagt op eindwaarde in 2026 € 1.001.349 positief. Daarbij is er uitgegaan van een winstneming in 2024 van € 1.730.000 en in 2025 van € 60.000.

Djept

Djept, momenteel agrarisch/landschappelijk gebied, bestaat uit verschillende deelgebieden die geografisch aan elkaar zijn aaneengesloten. Het gebied wordt omringd door Heerbaan-Smelen-Traversal en de straat Djept en is gelegen op steenworpafstand van het Citycentrum.

Djept betreft een inbreidingslocatie van 302 woningen waarvan 70% van de woningen in het betaalbare (sociale- en middeldure) segment; 212 betaalbare woningen voor ouderen, starters, internationale werknemers en aandachtsgroepen en 90 woningen in het hogere prijssegment. In totaal 287 appartementen en 15 grondgebonden woningen in een landschapspark. In het gebied is veel aandacht voor goede fietsverbindingen en de introductie van een speels en uitnodigend voetgangersnetwerk met nieuwe verbindingen in en om het gebied.

De eindwaarde per 31-12-2027 bedraagt € 683.420 positief. Dit is het eindresultaat na geraamde winstnemingen van € 550.000.

Naam BGE	Resultaat	Afsluiten
Zilverackers/Kransackerdorp	€ -/- 633.546	2028
Slot Oost	€ 1.367.971	2028
Springplank	€ 2.791.349	2026
Djept	€ 1.233.420	2027

Bedrijventerreinen

Afspraken Stedelijk Gebied Eindhoven

De vraag naar bedrijfsruimte verandert, locatie en kwaliteit van een bedrijventerrein worden steeds belangrijker. Onderzoek in 2016 in opdracht van de provincie toonde aan dat er sprake is van een structureel overaanbod aan vierkante meters bedrijventerreinen in Noord-Brabant. In het Stedelijk Gebied Eindhoven zijn dan ook afspraken gemaakt om de voorraad grond op in ontwikkeling zijnde bedrijventerreinen (plancapaciteit) en de behoefte van de markt in evenwicht te brengen. In juni 2017 hebben alle gemeenteraden van de negen gemeenten van het Stedelijk Gebied Eindhoven ingestemd met de nieuwe programmeringsafspraken. Hierbij is ook een vereveningsbijdrage voor de gemeenten die harde plancapaciteit schrappen afgesproken.

Regionaal is afgesproken dat op Habraken bedrijfsgrond voor circulaire bedrijven wordt uitgegeven. Dit heeft echter nog niet geleid tot concrete verzoeken van circulaire bedrijven om zich op Habraken te vestigen. Momenteel is de vraag naar bedrijfsgrond weer toegenomen. Bij een aantal bedrijventerreinen is er inmiddels weer een tekort aan bedrijfsgrond. In het Stedelijk Gebied Eindhoven zijn dan ook recent weer nieuwe afspraken gemaakt over de programmering. Dit betekent voor Habraken dat de in 2016 afgesproken vermindering van de uitgeefbare meters (minder programmering) volledig is teruggebracht naar de oorspronkelijke plancapaciteit. Omdat elders in de regio de programmering ook niet hoeft te worden teruggebracht is het niet nodig om een regionale bijdrage te doen voor dit doel. Het zogenaamde 'Financieel arrangement' met de afgesproken vereveningsbijdrage komt daarom te vervallen, evenals de voor Habraken ingestelde gemeentelijke reservering hiervoor.

Revitalisering en intensivering bestaande bedrijventerreinen

Er is aandacht om bestaande bedrijventerrein te revitaliseren en te intensiveren. Regionaal sluit het aanbod op bestaande terreinen lang niet altijd aan op de behoeften van bedrijven die een vestigingslocatie zoeken of willen doorontwikkelen. De Metropoolregio Eindhoven en het Stedelijk Gebied Eindhoven vindt het van belang om nieuwe innovatieve ontwikkelingen op bestaande bedrijventerreinen waar nodig te faciliteren. Hierover worden momenteel afspraken gemaakt.

Habraken

De bouwgrondexploitatie Habraken heeft betrekking op een bedrijventerrein, gelegen ten noordwesten van de kern van Veldhoven. De gemeente Veldhoven is bezig het bedrijventerrein gefaseerd te ontwikkelen en gefaseerd uit te geven.

Naar aanleiding van prognoses in regioverband zijn nieuwe afspraken gemaakt over de programmering, zie hierboven. In de regionale afstemming is besproken dat niet één op één wordt uitgegaan van de provinciale behoefte-raming, maar ook wordt gezocht naar alternatieve invullingen. Dat heeft geleid tot afspraken die nog door de negen gemeenteraden van de betrokken gemeenten worden vastgesteld.

Na recente ontwikkelingen is er een tekort ontstaan op energie. Gevolg is een (tijdelijke) stop van nieuwe aansluitingen of zwaardere aansluitingen voor bedrijven. Dit kan gevolgen hebben voor vestiging van nieuwe bedrijven op Habraken. De ontwikkelingen rondom stikstof kan mogelijk ook gevolgen hebben voor de afgifte van nieuwe vergunningen. Uitgifte van de bedrijfskavels zal plaatsvinden conform uitspraak Hoge Raad in de zaak Didam.

De eindwaarde per 31-12-2030 bedraagt € 192.412 positief. Dit is het eindresultaat na eerder genomen winstneming van € 4.430.000 en nog te nemen winstnemingen à € 6.465.000.

Naam BGE	Resultaat	Afsluiten
Habraken	€ 11.087.412	2030

De Run

Bedrijventerrein De Run is aantrekkelijk voor high tech (maak-)industrie en (innovatieve) health. Er wordt actief ingezet op omvorming van het bestaande terrein naar een innovatief werklandschap. De ontwikkeling van De Run wordt momenteel faciliterend opgepakt door de gemeente. De gemeente heeft daar slechts beperkt grond in eigendom, met name op de Run 2000. Daarnaast wordt gewerkt aan realisering van woningbouw aan de rand van De Run.

Bereikbaarheid

De gemeente investeert in de bereikbaarheid van haar woonwijken en bedrijventerreinen. Sprekende voorbeelden hierbij zijn de reconstructie van de Kempenbaan, de aanleg van de Zilverbaan en de nieuwe aansluiting op de A67. O.a. voor De Run en voor Habraken zijn deze investeringen van groot belang. Mede door de financiële bijdragen verbetering kwaliteit fysieke leefomgeving (voorheen BOVO-bijdragen) die particulieren aan de gemeente betalen worden deze investeringen bekostigd. De tarieven van deze financiële bijdragen bij particulier kostenverhaal zijn voor 2025 geactualiseerd.

De verdere uitbreiding van het Hoogwaardig Openbaar Vervoer (HOV4) is onderdeel van de in 2022 gemaakte MIRT-afspraken met het Rijk, de Provincie en de Metropoolregio Eindhoven. De HOV4 is een busbaan die vanaf het Centraal Station in Eindhoven via De Run (ASML/MMC) naar de A67 in Veldhoven rijdt. De busbaan dient zoveel mogelijk vrij liggend te worden ingepast. Eindhoven en Veldhoven werken samen aan dit project. Omdat de besluitvorming en de scope van het project verschilt, werken beide gemeenten afzonderlijk aan de uitwerking van het ontwerp. De realisatie en het eindresultaat worden op elkaar afgestemd.

In Veldhoven is het tracé voor de ontwerpfasen opgesplitst in 4 delen: oost, midden, west en het station. Het oostelijke deel is gelegen tussen de A2/N2 en het MMC. Op dit tracédeel is al een vrijliggende busbaan aanwezig en betreft de scope alleen aanpassingen aan de bestaande situatie. De delen midden en west worden nader uitgewerkt en er wordt gezocht naar een optimale inpassing van de vrijliggende busbaan op of naast de Kempenbaan. Het vierde deel is een onderzoek naar de mogelijkheden om

op het voorterrein bij het MMC een busstation aan te leggen. Mogelijk wordt in 2026/2027 gestart met de realisatie. Het jaar 2025 staat in het teken van de definitieve tekeningen/ontwerpen en onderzoeken voorafgaand aan de aanbesteding van de realisatie.

4. Beheer gemeentelijke gronden en panden (kapitaalgoederen)

Gemeentelijke gronden

Gronden, aangekocht ten behoeve van grondexploitatie, worden tijdelijk beheerd met als doel het realiseren van een maximaal financiële of maatschappelijke opbrengst. Gronden worden tegen marktconforme prijzen verpacht (kortlopende pacht).

Ook zijn gemeentelijke percelen verhuurd aan woningcorporaties voor de tijdelijke huisvesting van urgenten en spoedzoekers. Woningcorporaties huren onder meer gemeentegrond voor de Tiny Houses die zij in de verhuur hebben.

In 2024 heeft de laatste verloting onder potentiële pachters plaatsgevonden en zijn er nieuwe afspraken gemaakt met de pachters over de verpachting van landbouwgronden voor drie jaar. Hierbij krijgt ook duurzaam grondgebruik de aandacht. Het aantal ha. te verpachten grond is wel afgenomen als gevolg van de ontwikkeling van het Kransackerdorp.

Gemeentelijke panden

Gemeentelijke panden die zijn aangekocht voor gebiedsontwikkeling, maar niet hiervoor hoeven te worden gesloopt, zijn merendeels verkocht. De gemeente heeft geen panden meer in eigendom die niet meer nodig zijn voor gebiedsontwikkeling. Enkele panden worden nog gesloopt of verkocht nadat het plangebied is gerealiseerd. De verkoop wordt verzorgd door derden (makelaars).

De huuropbrengsten zijn geoptimaliseerd door een vaste rekenmethodiek voor alle gemeentelijke huurwoningen. Uitgangspunt hierbij is minimaal kostendekkende verhuur. Van de gemeentelijke panden zijn panden aan een woningcorporatie verhuurd ten behoeve van de huisvesting van urgenten en spoedzoekers. Van enkele van deze panden is de verhuur inmiddels beëindigd vanwege de verkoop of sloop van de panden. Een aantal panden worden verhuurd aan gevluchte Oekraïners.

5. Gemeentelijk kostenverhaal en financiële bijdragen

In het kader van faciliterend grondbeleid verhaald de gemeente haar kosten bij particuliere ontwikkelingen. Dit zijn onder andere kosten voor het opstellen/in procedure brengen van een bestemmingsplan, civiele werkzaamheden aan infrastructuur en openbaar groen. Ook onder de Omgevingswet, die per 1 januari 2024 in werking is getreden, blijft dit kostenverhaal in basis ongewijzigd.

Vanaf 1 januari 2024 worden er twee financiële bijdragen gevraagd: enerzijds een bijdrage voor de realisatie van sociale huurwoningen en anderzijds een bijdrage voor de verbetering van de fysieke leefomgeving. Voorheen spraken we over BOVO, maar met de ingang van de Omgevingswet is de financiële bijdrage ter verbetering van de fysieke leefomgeving de nieuwe term. Deze bijdragen zijn ook onder de Omgevingswet afdwingbaar. Hieronder worden de bijdragen toegelicht.

Financiële bijdragen ter verbetering van de fysieke leefomgeving

De financiële bijdragen ter verbetering van de fysieke leefomgeving zijn investeringen in het openbaar gebied zoals infrastructuur (hoofdwegen), parken en openbare vervoervoorzieningen. Iedere eigenaar van een nieuw te bouwen woning, bedrijfspand of andere functie waarvoor een bestemmingsplanwijziging nodig is, betaalt hier aan mee. Het bedrag wordt berekend per woning (woningequivalent).

Het systeem van bijdragen en wijze van berekenen van het tarief blijft in het jaar 2025 gelijk. De kosten van de investeringsprojecten zijn geïndexeerd met de parameters die ook bij de herziening van de bouwgrondexploitaties zijn gehanteerd. Voor het

bouwprogramma is rekening gehouden met de Woondeal en de intensivering van het bedrijventerrein de Run. Het tarief voor de bijdrage ter verbetering van de fysieke leefomgeving is herrekend en komt daarmee nu op € 7.651,- per woningequivalent per 1-1-2025. Het tarief in 2024 bedroeg € 7.211,- per woningequivalent.

Voor woningen, bedrijfsbestemmingen, kantoren, detailhandel en commerciële voorzieningen wordt een vast bedrag per woningequivalent in rekening gebracht. Deze bijdrage wordt niet in rekening gebracht voor de bouw van sociale huurwoningen gebouwd door toegelaten instellingen of door particuliere ontwikkelaars die aan kunnen tonen dat deze woningen voor minimaal 30 jaar voor de doelgroep beschikbaar blijven (duurzame sociale huur woningen). Deze termijn van 30 jaar is ook opgenomen in de Woon(zorg)visie Veldhoven.

Bij sloop/nieuwbouwprojecten wordt alleen voor de extra toegevoegde m2 bestemming een bijdrage afgedragen.

Om de afdracht te kunnen verhalen op derden dient er een verband te zijn tussen de kostprijs van de aan te leggen voorzieningen en de hoogte van het af te dragen bedrag per woning (woningequivalent). Voor de berekening van het tarief voor de begroting 2025 is de lijst van investeringen voor de verbetering van de fysieke leefomgeving weer geactualiseerd en op basis hiervan is het nieuwe tarief berekend. Hierbij is ook gekeken naar de geprogrammeerde nieuwbouw van woningen en overige nieuwbouwprojecten. Zij dragen immers bij aan de investeringen. De actuele projecten zijn geactualiseerd en opnieuw berekend met prijspeil 1-1-2024. Daarnaast is het woningbouwprogramma opnieuw tegen het licht gehouden. Ook is de grondslag voor de omrekening voor de verschillende andere functies, zoals voor bedrijfsvestigingen, met als uitgangspunt de nieuwe grondprijzen per 1-4-2024 herzien. Dit alles heeft een verhoging tot gevolg van € 7.211,- naar € 7.651,- per woningequivalent.

Omdat in een kleinere woning gemiddeld minder mensen wonen wordt sinds 2017 rekening gehouden met de grootte van de woning. Er is hiervoor een gedifferentieerde bijdrage ingevoerd. Deze gedifferentieerde bijdrage is gebaseerd op bruto vloeroppervlakte en ziet er als volgt uit, gebaseerd op het tarief voor 2024:

- woning tot 60m2 bvo : € 3.366,- per woningequivalent;
- woning 60 – 90m2 bvo : € 6.733,- per woningequivalent;
- woningen groter dan 90m2 bvo : € 7.651,- per woningequivalent.

Financiële bijdragen voor de realisatie van sociale huurwoningen

Om de realisatie van sociale huurwoningen in de gemeente te stimuleren en de voorraad sociale huurwoningen in de gemeente te vergroten komt de mogelijkheid voor woningcorporaties (toegelaten instellingen) om bij de gemeente subsidie aan te vragen voor de realisatie van sociale huurwoningen. De woningcorporatie dient haar aanvraag te voorzien van een onderbouwing, waaruit blijkt dat deze bijdrage noodzakelijk is om het project financieel haalbaar te maken. De algemene subsidieverordening is in september 2023 hiervoor aangepast. De subsidieverordening zal nog nader worden uitgewerkt in een subsidieregeling. Hierin worden de doelen opgenomen die hiermee worden beoogd. Hoofddoel is het verbeteren van de betaalbaarheid en het gebiedsgericht stimuleren van de realisatie van sociale huurwoningen.

De hoogte van de subsidie per te bouwen sociale huurwoning dient nog te worden bepaald. Vooralsnog wordt er vanuit gegaan dat dit subsidiebedrag € 3.000 per te bouwen sociale huurwoning bedraagt. Subsidiering vindt alleen plaats bij voldoende budget om de subsidie uit te keren. Met andere woorden er wordt een subsidieplafond ingesteld.

Vanaf 1 januari 2024 wordt bij particuliere ontwikkelingen een financiële bijdrage gevraagd bij de realisatie van een vrije sectorwoning. Deze bijdrage wordt gebruikt voor

de subsidiëring nieuwbouw sociale huurwoningen. De heffing van deze bijdrage is vergelijkbaar met het systeem van de bijdragen voor de verbetering van de fysieke leefomgeving. De bijdragen ter verbetering van de fysieke leefomgeving hebben een relatie met zowel woningbouw als met de ontwikkeling van bedrijfslocaties of andere functies, zoals detailhandel. Dit geldt niet voor de bijdrage voor de bouw van sociale huurwoningen. Daarom wordt hiervoor alleen een bijdrage gevraagd bij de realisatie van vrije sectorwoningen. Uitgaande van een mogelijke subsidie van € 3.000 per te bouwen sociale huurwoning en de geprogrammeerde nieuwbouw van woningen in de komende jaren bedraagt deze bijdrage per vrije sectorwoning € 2.395. Voor de bijdrage per woning wordt geen onderscheid gemaakt naar de grootte van de woning. Deze financiële bijdrage wordt vanaf 1 januari 2024 gevraagd bij particuliere ontwikkeling van woningbouw. Ook de gemeente, zal vanuit de gemeentelijke bouwgrondexploitatie, financieel bijdragen aan de nieuwbouw van sociale huurwoningen. Conform de eisen van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) wordt bij het afsluiten van een bouwgrondexploitatie een nog te bepalen deel van de gerealiseerde winst worden geormerkt voor dit doel. Uitgangspunt is dat een vergelijkbare bijdrage uit de gerealiseerde winst bij grondexploitaties wordt gedaan als bij particuliere ontwikkelingen. Ook hier wordt een bijdrage van € 2.395 per gerealiseerde vrije sectorwoning aangehouden voor subsidiëring nieuwbouw sociale huurwoningen. Voorwaarde hierbij is wel dat de gerealiseerde winst bij het afsluiten van de betreffende bouwgrondexploitatie van voldoende niveau is om deze bijdrage te kunnen doen. Alleen bouwgrondexploitaties voor woningbouw doen deze bijdrage.

Om zowel de financiële bijdrage als de subsidie te stroomlijnen is er een nieuwe bestemmingsreserve met dekkingsfunctie ingesteld. Deze Reserve stimulering bouw sociale huurwoningen wordt gevoed door de genoemde bijdrage bij de realisatie van een vrije sector woning en door de afroming van een deel van de realiseerde winsten bij het afsluiten van een bouwgrondexploitatie.

Uit de reserve kunnen gelden worden onttrokken ten behoeve van het verstrekken van subsidies aan woningcorporaties/toegelaten instellingen voor nieuwbouw van sociale huurwoningen. Omdat de bestemmingsreserve niet negatief mag worden dienen er eerst voldoende financiële bijdragen te zijn ontvangen voordat subsidie kan worden verstrekt.

6. Richtlijnen en aanbevelingen van de Commissie besluit begroting en verantwoording (BBV)

In juli 2019 heeft de Commissie BBV (Besluit Begroting en Verantwoording) de notie Grondbeleid in begroting en jaarstukken (2019) uitgebracht. Hierin geeft zij richtlijnen en aanbevelingen met betrekking tot de financiële verwerking en verslaglegging van de gemeentelijke grondexploitatie. De notitie is een verzameling van grotendeels al eerder door de commissie uitgebrachte richtlijnen en aanbevelingen.

Looptijd grondexploitatie 10 jaar

Het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) geeft aan dat een grondexploitatie een looptijd heeft van 10 jaar. Doel hiervan is om de risico's die samenhangen met zeer lang lopende projecten te beperken. Deze 10 jaar wordt gehanteerd als richttermijn, die voortschrijdend moet worden gezien en waar gemotiveerd van kan worden afgeweken. Dit houdt in dat deze motivatie is geautoriseerd door de raad en verantwoord in de begroting en de jaarstukken. De motivatie moet tevens zijn voorzien van risico-beperkende beheersmaatregelen die de gemeente heeft genomen om de onzekerheden en risico's die gepaard gaan met de langere looptijd te beperken. In het verleden duurden de projecten Zilverackers en Habraken langer dan 10 jaar. Inmiddels duren ze maximaal 10 jaar.

Tussentijdse winstneming van de grondexploitatie

Het voorzichtigheidsbeginsel leidt ertoe dat realisatie van winst moet worden uitgesteld tot daarover voldoende zekerheid bestaat. Dit betekent echter niet dat pas winst moet

worden genomen bij het afsluiten van de bouwgrondexploitatie. Volgens het realisatiebeginsel dient in de situatie dat voldoende zekerheid is over de winst, de winst te worden genomen.

Hierbij dient de Percentage Of Completion (POC) methode te worden gevolgd. Indien aan de volgende voorwaarden is voldaan, bestaat er voldoende zekerheid om winst te kunnen nemen:

1. het resultaat op de grondexploitatie kan betrouwbaar worden ingeschat; én
2. de grond (of het deelperceel) moet zijn verkocht; én
3. de kosten zijn gerealiseerd (winst wordt naar rato van de realisatie genomen).

7. Scenarioanalyse

Om inzicht te verkrijgen in de aannames en de bandbreedtes van de eindwaarden zijn er enkele scenario's doorgerekend met aangepaste parameters. Er is een scenario berekend voor rente, opbrengstenindexering, kostenindexering en een combinatie van rente en opbrengstenindexering, allen gebaseerd op de resultaten van de bouwgrondexploitaties bij de begroting 2025. Het resultaat van de begroting 2025 bedraagt op eindwaarde € 1.961.000 positief (en daarnaast in totaal € 17.835.000 aan winstnemingen).

Indien de rente van alle BGE's met 1,0% toeneemt (van 1,6% naar 2,6%), dan bedraagt het eindsaldo € 1.012.000 positief (en in totaal € 17.835.000 aan winstnemingen).

Conclusie is dat de som van alle BGE's door de winstnemingen positief blijft.

Indien de opbrengststijging van alle BGE's 0,0% bedraagt over de gehele looptijd, dan bedraagt het eindsaldo € 344.000 positief (en in totaal € 17.835.000 aan winstnemingen). De conclusie is dat de som van alle BGE's door de winstnemingen positief blijft.

Indien de kostenstijging van alle BGE's met 1,0% toeneemt, dan bedraagt het eindsaldo € 766.000 positief (en in totaal € 17.835.000 aan winstnemingen). De conclusie is dat de som van alle BGE's door de winstnemingen positief blijft.

Indien het rentescenario en het opbrengstscenario gecombineerd worden dan bedraagt het eindsaldo € 638.000 negatief (en in totaal € 17.835.000 aan winstnemingen). De conclusie is daarmee dat de som van alle BGE's door de winstnemingen positief blijft.

Het grootste effect heeft het gecombineerde rente en opbrengststijgingsscenario. En dan specifiek het opbrengstscenario. Dit komt omdat de gemeente in totaal nog € 140.739.000 aan opbrengsten verwacht. Van die verwachte opbrengsten komt circa driekwart uit verkopen van woningbouwterreinen en een kwart uit verkopen van bedrijventerreinen.

Wet open overheid

Inleiding

Inleiding

In 2024 hebben we een aantal stappen gezet in de implementatie van de Wet open overheid (Woo). Zo zijn o.a. de eerste 4 informatiecategorieën, die verplicht openbaar gemaakt moeten worden per 1 november 2024, openbaar gemaakt. Ook kunnen burgers voortaan via onze website Woo-verzoeken indienen. Daarnaast is Veldhoven aangesloten op de Woo-index. Het platform PLOOI, dat eerder werd overwogen, is vervallen, en in plaats daarvan is de 'Woo-index' tot stand gekomen. Dit is feitelijk een grote zoekmachine waarbinnen gezocht kan worden naar informatie die onder de Woo openbaar gemaakt is. Via de Woon-index zorgen we ervoor dat alle informatie gemakkelijk vindbaar is voor het publiek.

Planning

In 2025 gaan we verder met werken aan (meer) openheid en transparantie. We voeren de Woo uit naar de bedoeling. Een open overheid is essentieel voor het vertrouwen tussen de samenleving en de overheid, een belangrijke pijler van onze democratie. Een open overheid staat ook open voor wat er beter kan. Door het openbaar maken van informatie kunnen we het debat over onze keuzes eerder, en beter, voeren.

We zullen het beleid en de implementatie van de Woo verder vormgeven door:

1. Informeren: De Woo-contactpersonen informeren burgers op een laagdrempelige en klantvriendelijke wijze over de beschikbaarheid van informatie en hen ondersteunen bij hun Woo-verzoeken.
2. Actieve openbaarmaking van informatie: In lijn met de Woo-verplichting zullen we verder werken aan het actief openbaar maken van verschillende informatiecategorieën (in totaal 17).
3. Aansluiting Woo-index: Het platform PLOOI, dat eerder werd overwogen, is vervallen, en in plaats daarvan is de 'Woo-index' tot stand gekomen. Dit is feitelijk een grote zoekmachine waarbinnen gezocht kan worden naar informatie die onder de Woo openbaar gemaakt is. Veldhoven is aangesloten op deze Woo-index. Via de Woon-index zorgen we ervoor dat alle informatie gemakkelijk vindbaar is voor het publiek.
4. Integrale aanpak: We zien de verdere implementatie van de Woo als een belangrijk onderdeel van een groter geheel. Samen met andere wettelijke ontwikkelingen, zoals de Wet modernisering elektronisch bestuurlijk verkeer (WMEBV) en de Wet digitale overheid (WDO), zullen we streven naar een integrale implementatie. Dit betekent dat we de Woo niet geïsoleerd beschouwen, maar deze wet inbedden in ons bredere kader van informatiemanagement.

Voor de succesvolle implementatie van de Woo zijn er incidentele (2022-2026) en structurele financiële middelen beschikbaar gesteld door het Rijk. Deze middelen zullen worden aangewend voor aanpassingen in de informatiehuishouding, het versterken van de formatie om informatievragen adequaat af te kunnen handelen, en het trainen van medewerkers. We zullen nauwlettend monitoren of deze kosten toereikend zijn en waar nodig bijsturen. Met deze beleidsvoornemens willen we de transparantie en betrouwbaarheid van onze overheid vergroten en de informatiehuishouding optimaliseren. Door de implementatie van de Woo en de verbetering van onze informatiemanagementprocessen, zullen we bijdragen aan een meer toegankelijke en open overheid, waar burgers en belanghebbenden beter geïnformeerd worden en actief kunnen deelnemen.

Duurzaamheid

Inleiding

Duurzaamheid is een veelomvattend begrip. Op meerdere terreinen werken we aan een toekomstbestendige en duurzame leefomgeving voor Veldhoven. Het thema zit dan ook verweven in verschillende begrotingsprogramma's en activiteiten. Deze paragraaf geeft op hoofdlijnen de onderdelen weer, die betrekking hebben op duurzaamheid.

Algemeen

Integrale duurzaamheidsvisie/-agenda

Tot op heden is er in de gemeente Veldhoven geen integraal beleid op het vlak van duurzaamheid. In navolging van het advies van de rekenkamercommissie stellen we een integrale duurzaamheidsagenda op. Hierin duiden we het begrip duurzaamheid voor Veldhoven en hoe we de verschillende aspecten op een samenhangende manier kunnen borgen in beleid en uitvoering. Het onderwerp is reeds in 2024 in de beeldvormende Raad besproken en zal in 2025 in de oordeelsvormende Raad besproken worden. Een belangrijk onderdeel van de agenda zal een helder afwegingskader zijn.

Als gemeentelijk organisatie kopen we in op basis van de principes van het Manifest Maatschappelijk Verantwoord Opdrachtgeven en Inkopen (MVOI).

Samenwerken en afwegen

We werken samen met andere gemeenten in de regio en met lokale partners aan oplossingen. Dit doen we in verschillende samenstellingen met de Metropoolregio, Brainport, Enexis, het Waterschap de Dommel, het Luchthaven Eindhoven overleg, de woningbouwcorporaties, maar ook met onze lokale partners zoals Swove, Cordaad, de Brede School (Skillz), ZAPPers, Veldhoven Duurzaam, IVN en allerlei andere partijen. Dit doen we om onze duurzaamheidsambities te verwezenlijken en tegelijkertijd economische en ruimtelijke ontwikkelingen te faciliteren. Daarnaast wordt de ruimte binnen de gemeente schaarser, onder andere vanwege de schaalessprong en de huidige beperkingen van het elektriciteitsnet. We hebben daarom heldere afwegingskaders nodig. Dit vraagt om een integrale benadering, samenwerking tussen verschillende beleidsterreinen en het toepassen van (nieuwe) instrumenten en regelgeving, zoals de Omgevingswet.

Klimaatadaptatie en biodiversiteit

We willen de kwaliteit van de leefomgeving hoog houden, biodiversiteit verbeteren en de gevolgen van klimaatveranderingen op kunnen vangen. In 2024 is het IMBK (Integraal Maatschappelijk BeheerKader) vastgesteld waar we uitvoering aan gaan geven. Daarmee versterken we het groen in de openbare ruimte en werken we aan onze wateropgave. We zoeken hierbij naar koppelkansen met andere werken en (verduurzamings)projecten. Verder stimuleren we inwoners, ondernemers, ontwikkelaars en andere partijen om hun eigendommen te vergroenen. En werken we aan groenere, toekomstbestendige bedrijventerreinen, uiteraard samen met ondernemers. Tot slot zetten we ons in om de impact op flora en fauna van ruimtelijke ontwikkelingen en de energietransitie, bijvoorbeeld bij het isoleren van gebouwen, zo klein mogelijk te houden en waar nodig te compenseren.

Energietransitie

Gebouwde omgeving

We helpen inwoners, ondernemers en verenigingen bij het verminderen van hun energieverbruik. We spitsen onze aanpak toe op gebieden en doelgroepen, zodat iedereen mee kan doen en we hebben daarbij specifiek aandacht voor inwoners met energiearmoede. We bouwen aan een netwerk van partijen die hier iets in kunnen betekenen. Uiteraard brengen we het aardgas- en elektriciteitsverbruik van onze eigen

gebouwen omlaag. Ondertussen vertalen we onze lange termijn ambities naar uitvoering en werken we aan toekomstige energieoplossingen.

Industrie en bedrijventerreinen

Ook op onze bedrijventerreinen zetten we in op het verminderen van het energieverbruik en de CO2 uitstoot. Dit doen we samen met Brainport door toe te werken naar een Energyhub. Daarnaast is het van belang om minder afhankelijk te worden van het overvolle elektriciteitsnetwerk. We zoeken naar mogelijkheden om energie uit wisselen en/of op te slaan. Als gemeente zijn we hierbij sterk afhankelijk van andere partijen. We investeren dan ook in de samenwerking met en ondersteuning van ondernemers.

Hernieuwbare energie

We zetten zoveel mogelijk in op het opwekken van zonne-energie op daken van woningen en bedrijven, grote parkeerterreinen en in wegbermen. Ook hier vervult de gemeente een belangrijke rol in het ondersteunen van inwoners en ondernemers. Het steeds drukker wordende elektriciteitsnetwerk is op dit vlak eveneens een belangrijk aandachtspunt. Daarnaast nemen we deel aan het OER traject (Opwek van Energie op Rijksvastgoed).

Mobiliteit

We streven naar duurzame(re) vormen van mobiliteit, om zo impact op het milieu en de omgeving te verminderen. We stimuleren inwoners om vaker te voet, met de fiets of het OV te gaan. En we faciliteren elektrisch rijden door publieke laadpalen te plaatsen. We houden er rekening mee dat elektrisch personenvervoer en de verduurzaming van zwaar transport zowel een uitdaging voor het energiesysteem vormen, als een mogelijke oplossingsrichting. Tot slot werken we regionaal samen om de belasting van de luchthaven op het milieu en overlast voor inwoners te minimaliseren.

Circulariteit

Als gemeente willen we het goede voorbeeld geven op het vlak van circulariteit en duurzaam inkopen, zoals we ook hebben gedaan bij de renovatie van het zwembad. Daarnaast stimuleren we inwoners om hun afval beter te scheiden, zodat zoveel mogelijk afvalstromen opnieuw als grondstof bruikbaar zijn. Ook bestrijden we zwerfafval, voor een schonere en duurzamere leefomgeving.

Financiële begroting

Inleiding

In dit hoofdstuk wordt een nader inzicht gegeven in de financiële begroting 2025. Dit hoofdstuk wordt onderverdeeld in de volgende paragrafen:

- kerngegevens;
- een overzicht van baten en lasten en de toelichting;
- een uiteenzetting van de financiële positie;
- Baten en lasten per taakveld.

In de paragrafen wordt inzicht gegeven in de cijfers van de nieuwe begroting 2025 en de meerjarenbegroting 2026-2028 en, waar van toepassing, de realisatie van het jaar 2023 en de begroting na wijzigingen van het jaar 2024.

Kerngegevens

Sociaal

kengetallen sociaal	1-1-2024	1-1-2025	1-1-2026	1-1-2027	1-1-2028
Aantal inwoners:	46.827	47.722	48.535	49.343	50.079
waarvan:					
- 0 t/m 4 jaar	2.122	2.252	2.344	2.391	2.473
- 5 t/m 14 jaar	4.913	4.956	4.930	5.104	5.146
- 15 t/m 64 jaar	29.209	29.597	30.031	30.255	30.581
- 65 jaar en ouder	10.583	10.917	11.230	11.593	11.879
Participatiewet:					
- aantal uitkeringsgerechtigden	425	450	450	450	450
- aantal loonkostensubsidie	135	150	170	190	210
Aantal leerlingen per 1/10:					
- primair onderwijs:	3.433	3.444	3.531	3.540	3.575
. openbaar onderwijs	790	772	795	798	810
. bijzonder basisonderwijs	2.643	2.672	2.736	2.742	2.765
- speciale school voor basisonderwijs	113	113	114	114	114
- speciaal onderwijs (ZMLK)	240	240	242	243	243
- speciaal onderwijs (LZK)	44	44	44	44	44
- voortgezet onderwijs	1.157	1.148	1.153	1.167	1.175
Samenstelling gemeenteraad: ¹					
- Hart voor Veldhoven	9	9	9		
- GBV	6	6	6		
- VVD	5	5	5		
- Groen Links/PvdA	3	3	3		
- Senioren Veldhoven	2	2	2		
- D66	2	2	2		
- CDA	2	2	2		
totaal	29	29	29	29	29

¹) jaarschijven 2027 en 2028 nog niet ingevuld; in 2026 volgen gemeenteraadsverkiezingen.

Fysiek

kengetallen sociaal	1-1-2024	1-1-2025	1-1-2026	1-1-2027	1-1-2028
Oppervlakte gemeente in hectaren:	3.188	3.188	3.188	3.188	3.188
waarvan:					
- binnenwater	19	19	19	19	19
Aantal woningen	20.792	21.200	21.600	22.100	22.600
Wegen en fietspaden in m ²					
- totaal wegen en fietspaden	3.003.657	3.289.700	3.289.700	3.289.700	3.289.700
- gemiddeld belaste wegen	360.343	250.000	250.000	250.000	250.000
- licht belaste wegen	200.046	250.000	250.000	250.000	250.000
- wegen in woongebied	1.409.485	1.600.000	1.600.000	1.600.000	1.600.000
- wegen in verblijfsgebied	792.274	939.700	939.700	939.700	939.700
- fietspaden	241.508	250.000	250.000	250.000	250.000
Aantal hectaren openbaar groen:	290	373	373	373	373

Financieel

kengetallen sociaal	1-1-2024	1-1-2025	1-1-2026	1-1-2027	1-1-2028
Debt-ratio	63%	60%	60%	60%	66%
Netto-schuld in % van het balanstotaal	47%	47%	54%	54%	61%
Eigen vermogen in % van het balanstotaal	30%	35%	37%	37%	31%
Eigen vermogen in % totale lasten	54%	55%	54%	59%	58%
Netto externe financiering (bedrag x €1,000)	128.024	126.488	140.822	140.629	188.343
Netto schuld per inwoner (bedrag x €1)	2.659	2.572	2.787	2.738	3.651

Overzicht baten en lasten en de toelichting

Inleiding

In deze paragraaf wordt inzicht gegeven in:

- per programma (exclusief reserves) de baten, lasten en het saldo;
- het overzicht van de geraamde algemene dekkingsmiddelen;
- het overzicht van de kosten van overhead;
- het bedrag voor de heffing voor de vennootschapsbelasting;
- het bedrag voor onvoorzien;
- de toevoegingen en onttrekkingen aan reserves per programma;
- het resultaat;
- een overzicht van de geraamde incidentele baten en lasten per programma;
- en tot slot een overzicht van de beoogde structurele toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves;
- structureel begrotingssaldo.

Overzicht baten en lasten per programma (exclusief mutaties reserves)

De realisatie van doelstellingen op programmaniveau omvat alle geplande taken op het terrein van beleid en beheer gericht op de realisatie van de programmadoelstellingen. De hieraan verbonden baten en lasten worden per programma gespecificeerd weergegeven.

Programma	Bedragen (x € 1.000)	Rek. 2023	Begr. 2024	Begroting			
				2025	2026	2027	2028
0 Bestuur en ondersteuning *		8.421	8.573	8.372	8.301	8.274	8.418
1 Veiligheid		4.423	4.194	4.247	4.328	4.412	4.501
2 Verkeer, vervoer en waterstaat		7.137	8.010	8.836	9.402	10.810	11.557
3 Economie		3.521	9.409	13.612	5.134	4.947	3.605
4 Onderwijs en jeugd		5.397	6.718	6.827	7.294	7.476	8.043
5 Sport, cultuur en recreatie		12.648	13.075	14.519	14.957	15.415	15.869
6 Sociaal Domein		57.904	60.212	60.151	59.340	59.866	61.171
7 Volksgezondheid en milieu		14.026	15.522	17.095	17.410	17.880	18.967
8 Volkshuisvesting/ruimtelijke ordening/stedelijke vernieuwing		19.106	24.765	20.156	16.784	16.614	15.332
Totaal lasten		132.583	150.478	153.815	142.950	145.694	147.463
0 Bestuur en ondersteuning *		3.150	9.532	1.608	1.668	1.661	1.715
1 Veiligheid		332	199	91	91	91	92
2 Verkeer, vervoer en waterstaat		798	518	483	496	512	529
3 Economie		3.381	5.570	14.094	4.450	4.059	1.313
4 Onderwijs en jeugd		1.159	1.474	1.170	1.144	1.149	1.152
5 Sport, cultuur en recreatie		2.382	2.074	2.043	2.033	2.037	2.043
6 Sociaal Domein		13.051	13.780	12.839	13.018	12.544	13.887
7 Volksgezondheid en milieu		12.174	12.971	14.496	14.935	15.490	16.521
8 Volkshuisvesting/ruimtelijke ordening/stedelijke vernieuwing		16.281	27.929	17.552	17.287	16.058	14.286
Totaal baten		52.708	74.047	64.376	55.122	53.601	51.538
Saldo (-/- = nadeel)		-79.875	-76.431	-89.439	-87.828	-92.093	-95.925

*) De baten en lasten zijn gepresenteerd exclusief de overzichten voor algemene dekkingsmiddelen, overhead, vennootschapsbelasting en onvoorzien.

Voor een toelichting op de geplande taken en bovenstaande bedragen wordt verwezen naar de programmabegroting.

Overzicht van de algemene dekkingsmiddelen

Naast baten die zijn verbonden aan de uitvoering van programma's (derhalve verantwoord op het programma) beschikt de gemeente ook over baten die niet aan een specifiek programma zijn verbonden. Voorbeelden van deze algemene dekkingsmiddelen zijn de algemene uitkering, dividenden en gemeentelijke belastingen. Hierna volgt een overzicht.

Bedragen (x € 1.000)	Rek. 2023	Begr. 2024	Begroting			
			2025	2026	2027	2028
1 Lokale heffingen	16.111	18.424	17.625	18.403	19.244	20.165
2 Algemene uitkering gemeentefonds	81.617	85.821	88.909	87.452	90.846	93.881
3 Dividend	88	75	75	75	75	75
4 Saldo financieringsfunctie	118	-611	10	-160	-1.298	-1.502
5 Overige algemene dekkingsmiddelen	0	0	0	0	0	0
Totaal algemene dekkingsmiddelen	97.934	103.709	106.619	105.770	108.867	112.619

Overzicht van de kosten van overhead

De definitie van overhead luidt: alle kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces.

Alle bedrijfskosten die direct verbonden zijn aan activiteiten/taken/producten die gericht zijn op de externe klant worden in de betreffende taakvelden geregistreerd. De overhead wordt centraal begroot en verantwoord op het overzicht overhead (taakveld 0.4). Overhead mag nog wel worden toegerekend aan grondexploitaties, investeringen en andere (subsidie)projecten. Dit betreft de doorbelasting van overhead.

Bedragen (x € 1.000)	Rek. 2023	Begr. 2024	Begroting			
			2025	2026	2027	2028
1 Lasten overhead	16.094	16.951	16.358	16.443	16.327	16.524
2 Baten overhead	-413	-131	-113	-115	-117	-120
3 Doorbelasting overhead	-1.539	-1.508	-1.477	-1.477	-1.482	-1.495
Totaal overhead	14.142	15.312	14.768	14.851	14.728	14.909

Bedrag voor de heffing voor de vennootschapsbelasting

Het bedrag voor de heffing voor de vennootschapsbelasting komt overeen met taakveld 0.9 Vennootschapsbelasting.

Bedragen (x € 1.000)	Rek. 2023	Begr. 2024	Begroting			
			2025	2026	2027	2028
1 Vennootschapsbelasting	41	266	1.697	1.122	1.339	1.092
Totaal vennootschapsbelasting	41	266	1.697	1.122	1.339	1.092

Bedrag voor onvoorzien

De post onvoorzien is in de begroting opgenomen om onvoorziene incidentele financiële tegenvallers op te vangen. Doel hiervan is dat de realisatie van programmadoelstellingen op het geplande niveau kan worden gehandhaafd. De post is geraamd op programma 0 (onderdeel taakveld 0.8 Overige baten en lasten).

Bedragen (x € 1.000)	Rek. 2023	Begr. 2024	Begroting			
			2025	2026	2027	2028
1 Stelpost onvoorziene uitgaven	0	156	160	164	168	172
Totaal onvoorzien	0	156	160	164	168	172

Overzicht mutaties in reserves per programma

Hieronder een overzicht van de mutaties in reserves per programma. In paragraaf 3.3.5 wordt een meerjarig overzicht gegeven van de mutaties per onderscheiden reserve.

Bedragen (x € 1.000)	Rek. 2023	Begr. 2024	Begroting			
			2025	2026	2027	2028
Programma						
Toevoeging aan reserves						
0.10 Bestuur en ondersteuning: mutaties reserves	4.514	5.139	6.878	4.477	3.583	2.087
Totaal toevoeging aan reserves	4.514	5.139	6.878	4.477	3.583	2.087
Onttrekkingen aan reserves						
0.10 Bestuur en ondersteuning: mutaties reserves	3.777	2.249	7.063	3.251	3.055	2.723
Totaal onttrekking aan reserves	3.777	2.249	7.063	3.251	3.055	2.723
Saldo (- = nadeel)	-737	-2.890	185	-1.226	-528	636

Resultaat

Het begrotingsresultaat wordt in twee stappen gepresenteerd, te weten vóór en na de mutaties in de reserves. Op deze wijze wordt de beïnvloeding door de stortingen in en onttrekkingen uit de reserves, respectievelijk ten laste en ten gunste van de exploitatiebegroting, expliciet zichtbaar gemaakt.

Par.	Bedragen (x € 1.000) -/- = nadeel	Rek. 2023	Begr. 2024	Begroting			
				2025	2026	2027	2028
<i>3.2.2 Raming baten en lasten per programma</i>							
	Totaal lasten per programma	132.583	150.478	153.815	142.951	145.694	147.463 -/-
	Totaal baten per programma	52.708	74.047	64.376	55.122	53.601	51.538 +
	<i>Geraamd saldo baten en lasten programma's</i>	<i>-79.875</i>	<i>-76.431</i>	<i>-89.439</i>	<i>-87.829</i>	<i>-92.094</i>	<i>-95.925</i>
<i>3.2.3 Algemene dekkingsmiddelen</i>							
		97.934	103.709	106.619	105.770	108.867	112.619 +
<i>3.2.4 Overhead</i>							
		14.142	15.312	14.768	14.851	14.728	14.909 -/-
<i>3.2.5 Vennootschapsbelasting</i>							
		41	266	1.697	1.122	1.339	1.092 -/-
<i>3.2.6 Onvoorzien</i>							
		0	156	160	164	168	172 -/-
	<i>Totaal geraamd saldo baten en lasten</i>	<i>3.876</i>	<i>11.544</i>	<i>555</i>	<i>1.804</i>	<i>538</i>	<i>521</i>
<i>3.2.7 Beoogde toevoegingen/onttrekkingen reserves:</i>							
	Stortingen in de reserves	4.514	5.139	6.878	4.477	3.583	2.087 -/-
	Bijdragen uit de reserves	3.777	2.249	7.063	3.251	3.055	2.723 +
	<i>Saldo beoogde toevoegingen/onttrekkingen</i>	<i>-737</i>	<i>-2.890</i>	<i>185</i>	<i>-1.226</i>	<i>-528</i>	<i>636</i>
Resultaat		3.139	8.654	740	579	11	1.157

Overzicht incidentele baten en lasten

Om inzicht te krijgen in de aard (incidenteel of structureel) van de baten en lasten wordt het overzicht van incidentele baten en lasten (per programma) gepresenteerd. Hiermee wordt informatie gegeven die relevant is voor de beoordeling van de financiële positie en de meerjarenraming.

Taakveld	Bedragen (x € 1.000) Omschrijving	Begroting			
		2025	2026	2027	2028
	LASTEN:				
3.2/8.2	Bouwgrondexploitatie	23.517	13.680	13.105	9.194
0.4	Invoering wet open overheid (Woo)	118	130	76	78
0.9	Vennootschapsbelasting	1.697	1.122	1.339	1.092
3.2	Centrum ontwikkelings programma	298	302	306	309
3.2	Programma de Run	496	464	472	480
8.1	Projecten derden niet BGE	857	787	786	798
8.1	Invoering omgevingswet	320	249	252	256
0.10	Reserves BGE	3.394	3.241	2.071	283
	Totaal incidentele lasten	30.697	19.975	18.407	12.490
	BATEN:				
3.2/8.2	Bouwgrondexploitatie	36.308	46.733	10.033	0
3.2/8.2	verrekening bouwgrondexploitatie	-9.397	-29.812	5.143	9.477
8.1	Projecten derden niet BGE	1.190	1.111	1.121	1.121
0.10	Reserves (Vpb)	1.662	1.087	1.303	1.056
0.7	Algemene uitkering eenmalige daling 2025 als incidenteel	-1.491	0	0	0
	Totaal incidentele baten	28.272	19.119	17.600	11.654
	Saldo (-/- = nadeel)	-2.425	-856	-807	-836

Toelichting

Bouwgrondexploitatie/verrekening bouwgrondexploitatie/reserve BGE

De bedragen van de bouwgrondexploitaties zijn incidenteel van aard. De hier opgenomen lasten en baten worden per saldo verrekend met de balans of in het geval van winst of verlies verrekend met de algemene vrije reserve.

Vennootschapsbelasting/reserve VPB

Het deel van de vennootschapsbelasting dat gaat over de winst van de bouwgrondexploitatie is incidenteel van aard. De winst per individuele bouwgrondexploitatie komt namelijk maar één keer voor en zo ook de daaruit voortvloeiende vennootschapsbelasting. De hier opgenomen lasten worden verrekend met de algemene vrije reserve.

Implementatiekosten Wet open overheid (Woo)

De Wet open overheid is de opvolger van de Wet openbaarheid van bestuur en is per 1 mei 2022 gedeeltelijk in werking getreden conform het meerjarenplan Woo. De invoering zal gefaseerd uitgerold worden. Incidenteel is er voor 2025 € 118, 2026 € 130, 2027 € 76 en 2028 € 78 aan extra kosten benodigd zijn voor het verbeteren van systemen, het opleiden van medewerkers en het aanpassen van processen en de organisatie.

Centrum ontwikkelings programma

De incidentele last betreft de begeleiding invoering centrum ontwikkelings programma.

Programma de Run

De incidentele last betreft de begeleiding invoering programma de Run.

Projecten derden niet BGE

De bedragen baten en lasten projecten derden niet bouwgrondexploitaties zijn incidenteel van aard.

Invoering omgevingswet

De inwerkingtreding van de Omgevingswet is op rijksniveau verplaatst naar 1 januari 2024. Incidenteel benodigd budget voor invoering omgevingswet voor 2025 € 320, 2026 € 249, 2027 € 252 en 2028 € 256.

Algemene uitkering eenmalige daling 2025 als incidenteel

De afspraak met de toezichthouder is dat de in de meerjarenbegroting 2025-2028 voor de jaarschijf 2025 de eenmalige daling als incidenteel wordt gezien.

Overzicht van de beoogde structurele toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves

In onderstaand overzicht wordt aangegeven wat het effect op het exploitatiesaldo is van de structurele stortingen en onttrekkingen reserves.

Prog	Bedragen (x € 1.000) Omschrijving	Begroting			
		2025	2026	2027	2028
4	Vervangingsreserve openbare verlichting	327	335	342	350
5	Vervangingsreserve openbaar groen	283	290	296	290
6	Vervangingsreserve VRI	68	70	72	72
Totaal structurele toevoegingen reserves		679	694	710	712
4	Vervangingsreserve openbare verlichting	137	201	251	301
5	Vervangingsreserve openbaar groen	2.282	182	236	283
6	Vervangingsreserve VRI	82	88	90	92
10	Dekkingsreserve primair onderwijs	440	437	425	417
10	Dekkingsreserve bevordering energielabel	52	52	52	52
10	Dekkingsreserve Kempen Campus	117	117	117	99
10	Dekkingsreserve tijdelijke huisvestingslocaties	13	13	13	13
Totaal structurele onttrekkingen reserves		3.125	1.091	1.185	1.257
Saldo (-/- = nadeel)		2.446	396	475	546

Structureel begrotingsaldo

In onderstaand overzicht wordt inzicht gegeven in het structurele begrotingsaldo.

Bedragen (x € 1.000) Omschrijving		Begroting			
		2025	2026	2027	2028
3.2.8	Resultaat	740	579	11	1.157
3.2.9	Incidentele baten en lasten	-2.425	-856	-807	-836
	Strutureel saldo (-/- = nadeel)	3.165	1.435	818	1.993

Uiteenzetting financiële positie

Inleiding

In dit hoofdstuk wordt inzicht gegeven in de financiële positie van de gemeente Veldhoven. Allereerst wordt aangegeven wat het meerjarige exploitatiesaldo is (gesplitst naar bestaand en nieuw beleid). Vervolgens geeft het BBV (Besluit, Begroting en verantwoording) aan om inzicht te geven in de jaarlijks terugkerende arbeidskosten en de investeringen.

Naast het meerjarige exploitatiesaldo geeft ook de reservepositie inzicht in de financiële positie van de gemeente. Voor een inhoudelijke toelichting wordt verwezen naar de paragraaf weerstandsvermogen. Ook wordt een overzicht gegeven van de opgenomen voorzieningen.

Het EMU-saldo wordt gepresenteerd en tot slot wordt een geprognosticeerde begin- en eindbalans weergegeven.

Raming van de financiële gevolgen van bestaand en nieuw beleid

De gepresenteerde begroting is gebaseerd op een combinatie van bestaand beleid en nieuw beleid. De financiële gevolgen van nieuw beleid en bijstellingen op bestaand beleid zijn per programma zichtbaar. Hieronder wordt een overzicht gepresenteerd met het totaal aan lasten en baten gesplitst naar bestaand en nieuw beleid.

Bedragen (x € 1.000) (-/- = nadeel)	Begroting			
	2025	2026	2027	2028
1 Lasten bestaand beleid	173.866	157.820	165.396	165.692 -/-
2 Baten bestaand beleid	175.323	160.857	164.750	165.855 +
<i>Saldo bestaand beleid</i>	<i>1.457</i>	<i>3.037</i>	<i>-646</i>	<i>162</i>
3 Lasten nieuw beleid/bijstelling bestaand beleid	3.478	5.922	-900	-734
4 Baten nieuw beleid/bijstelling bestaand beleid	2.628	3.178	1.803	2.306 +
<i>Saldo nieuw beleid/bijstelling bestaand beleid (-/- = nadeel)</i>	<i>-850</i>	<i>-2.743</i>	<i>2.703</i>	<i>3.040</i>
5 Lasten ombuigingsmaatregelen	185	185	2.454	2.454 -/-
6 Baten ombuigingsmaatregelen	318	471	408	409 +
<i>Saldo ombuigingsmaatregelen (-/- = nadeel)</i>	<i>133</i>	<i>286</i>	<i>-2.046</i>	<i>-2.045</i>
Totaal	740	579	11	1.157

Jaarlijks terugkerende arbeidskosten

In onderstaand overzicht worden de arbeidskosten (loonkosten en sociale lasten) van het eigen personeel gepresenteerd. Voor een verder inzicht in en toelichting op de personele bedrijfsvoeringskosten wordt verwezen naar de paragraaf bedrijfsvoering.

Bedragen (x € 1.000) Programma	Rek. 2023	Begr. 2024	Begroting			
			2025	2026	2027	2028
Jaarlijks terugkerende arbeidskosten	27.953	32.288	34.855	35.111	35.542	36.074
Totaal	27.953	32.288	34.855	35.111	35.542	36.074

Investerings

Prog	Taak- veld	Investering	Bedragen (x € 1.000)		Rekening		Begroting		Begroting								Structu- rele Kapitaal Lasten
			2023	2024	2025	2026	2027	2028	2025	2026	2027	2028					
			Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten			
Immateriële vaste activa																	
8	8.1	Voorbereiding Djept (onderzoek/ontwikk.)	551-	50-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0		
Totaal			551-	50-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0		
Materiële vaste activa met economisch nut																	
0	0.3	Kempenbaan West: verkoop Moormanlaan 6	163	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3		
0	0.4	LED Verlichting plus W-Installatie Gemeentehuis	-	-	150	-	-	-	-	-	-	-	-	-	10		
0	0.4	TPOW – bureau's en bureaustoelen	20	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	5		
0	0.4	TPOW – beeldbelunits	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	6		
0	0.4	WIFI-spots	-	-	45	-	-	-	-	-	-	-	-	-	9		
0	0.4	Switches	-	-	150	-	-	-	-	-	-	-	-	-	17		
0	0.4	Smartphones	-	-	280	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-		
0	0.4	Uitbreiding balies (2 stuks)	-	-	60	-	-	-	-	-	-	-	-	-	7		
1	1.0	Vervanging dienstvoertuig H&T	61	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	9		
2	2.1	Rollend materieel Gladheid	-	-	30	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4		
2	2.1	Gladheidsbestrijding	-	-	-	-	-	-	138	-	-	-	-	-	16		
2	2.1	Vervangingsinvestering voertuigen wijkonderhoud 202:	-	-	-	-	-	-	-	-	-	95	-	-	-		
2	2.2	Actualisatie parkeren maaveld	-	-	20	-	-	-	-	-	-	-	-	-	15		
2	2.2	Fietsenstalling	0	-	50	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3		
4	4.2	Zilverackers nieuwbouw onderwijs	9.378	-	2.386	-	-	-	-	-	-	-	-	-	507		
4	4.2	Zilverackers grond onderwijs	1.389	-	158	-	-	-	-	-	-	-	-	-	25		
4	4.2	Jan Baptist verduurzamen	3	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-		
4	4.2	MFA Noord aanpassingen	7	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	6		
4	4.2	Verbouwing Look Cobbeek Bremsbocht	2	8	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0		
4	4.2	Nieuwbouw Zeelsterhof	-	-	-	-	-	607	-	12.405	697	-	-	-	531		
4	4.2	Meerveldhoven	2	-	178	-	5.757	542	-	-	-	-	-	-	295		
4	4.2	Renovatie aan het Heike	4	-	325	-	4.438	275	-	-	-	-	-	-	246		
5	4.2	Zilverackers gymnastieklokaal	1.628	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	61		
5	5.2	Omvormen BIO	0	0	1	0	200	35	-	-	-	-	-	-	11		
5	5.2	Nazorg zwembad	40	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	14		
5	5.2	Vervangingsinvestering binnensport 2023	165	29	96	17	-	-	-	-	-	-	-	-	14		
5	5.2	Vervangingsinvestering binnensport 2024	-	-	213	37	-	-	-	-	-	-	-	-	11		
5	5.2	Vervangingsinvestering binnensport 2025	-	-	-	-	156	27	-	-	-	-	-	-	8		
5	5.2	Vervangingsinvestering binnensport 2026	-	-	-	-	-	-	336	59	-	-	-	-	18		
5	5.2	Vervangingsinvestering binnensport 2027	-	-	-	-	-	-	-	-	205	36	-	-	11		
5	5.2	Vervangingsinvestering binnensport 2028	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	224	-	-		
5	5.2	UNA omvormen naar natuurgras 1	-	-	51	9	-	-	-	-	-	-	-	-	2		
5	5.2	Rood-Wit omvormen naar natuurgras	0	0	104	18	-	-	-	-	-	-	-	-	7		
5	5.2	UNA omvormen naar natuurgras 2	19	3	78	14	-	-	-	-	-	-	-	-	6		
5	5.2	Investerings sportvelden 2023	3	1	33	6	-	-	-	-	-	-	-	-	1		
5	5.2	Investerings sportvelden 2024	-	-	80	14	-	-	-	-	-	-	-	-	3		
5	5.2	Investerings sportvelden 2025	6	1	6-	1-	134	21	-	-	-	-	-	-	5		
5	5.2	Investerings sportvelden 2026	-	-	-	-	-	-	474	81	-	-	-	-	19		
5	5.2	Investerings sportvelden 2027	-	-	-	-	-	-	-	-	202	34	-	-	8		
5	5.2	Investerings atletiekbaan 2023	82	14	691	121	-	-	-	-	-	-	-	-	61		
5	5.2	Kunstgras Marvilde 2024	-	-	25	4	270	47	-	-	-	-	-	-	24		
5	5.2	2e kunstgrasveld van Marvilde	-	-	-	-	633	114	-	-	-	-	-	-	50		
5	5.2	Investerings speelvelden 2023	10	2	27	5	-	-	-	-	-	-	-	-	2		
5	5.2	Investerings speelvelden 2024	-	-	57	10	-	-	-	-	-	-	-	-	3		
5	5.2	Investerings speelvelden 2025	-	-	-	-	81	14	-	-	-	-	-	-	4		
5	5.2	Investerings speelvelden 2026	-	-	-	-	-	-	94	16	-	-	-	-	5		
5	5.2	Investerings speelvelden 2027	-	-	-	-	-	-	-	-	81	14	-	-	4		
5	5.3	Uitbreiding muziekschool	87	-	0	-	-	-	-	-	-	-	-	-	6		
5	5.7	Omvorming hondenroutes tot regulier groen	-	-	-	-	100	-	-	-	-	-	-	-	5		
5	5.7	Vervanging voertuigen groen-/klusploeg	-	-	-	-	311	-	-	-	-	-	-	-	48		
5	5.7	Groenploeg/klussenploeg 3x bus	-	-	320	-	-	-	-	-	-	-	-	-	49		
5	5.7	Groenploeg/klussenploeg 1x bus	-	-	110	-	-	-	-	-	-	-	-	-	17		

Prog	Taak- veld	Investering	Bedragen (x € 1.000)		Rekening		Begroting		Begroting								Structu- rele Kapitaal
					2023		2024		2025		2026		2027		2028		
			Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	
7	7.2	Kempenbaan West: riolering	58	66	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	13	
7	7.2	Riol.verblijfsgebied Look/fase 3 midden	68	342	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
7	7.2	Vervanging riool Julianastraat	-	-	900	900	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
7	7.2	Vervanging riool De Run 1000	778	778	122	122	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
7	7.2	KRW-maatregelen 2017-2020	22	-	64	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	35	
7	7.2	Groen/blauw zone Heerb.-Rundgraaf/fase 2	27	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4	
7	7.2	Verblijfsgebied Look riool fase 3 en 4	219	439	1.674	1.674	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0	
7	7.2	Vervanging riool Gebied 12 A:	35	35	1.748	1.748	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
7	7.2	Vervanging riool Gebied 12 B:	14	14	2.147	2.147	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
7	7.2	Vervanging riool gebied Dreef	16	-	3.047	-	511	-	-	-	-	-	-	-	-	107	
7	7.2	Vervanging riool Oude Kerkstraat	308	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	12	
7	7.2	Vervanging riool St.Janstraat	0	-	-	-	-	-	-	4.026	-	-	-	-	-	122	
7	7.2	Overkluizing ASML OLV langs tuincentrum	0	-	531	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	16	
7	7.2	Vervanging riool Burgem van Hoofflaan	0	-	69	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	
7	7.2	Stamriool noord incl overstortput	0	-	757	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	23	
7	7.2	Groen Blauwe Zone Heerbaan en Rundgraaf	921	291	184	291	-	-	-	-	-	-	-	-	-	35	
7	7.2	Vervangen Gemaal ASML/MMC	42	-	483	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	44	
7	7.2	Vervanging gemalen en drukriolering 2023	28	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	
7	7.2	Vervanging gemalen en drukriolering 2024	-	-	144	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	11	
7	7.2	Riolering slowlane	1.270	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	37	
7	7.2	Omvormingsactie van steen naar groen	0	-	95	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	8	
7	7.2	Aanpassen bergersvolume Meerhovendreef	2	-	96	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	8	
7	7.2	Vervanging lijnafwatering Heuvel en Blaarthemseweg	0	-	77	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	9	
7	7.2	Vervanging riolering 2025	-	-	-	-	1.000	1.000	-	-	-	-	-	-	-	-	
7	7.2	Vervanging riolering 2026	-	-	-	-	-	-	1.000	500	-	-	-	-	-	15	
7	7.2	Vervanging riolering 2027	-	-	-	-	-	-	-	-	1.000	1.000	-	-	-	-	
7	7.2	Calamiteit Riool Heerbaan-Cobbeek	166	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	6	
7	7.2	Klimaat robuust maken de Gender	-	-	160	-	540	85	-	-	-	-	-	-	-	18	
7	7.3	Vervangingsinvestering Ondergrondse containers	-	-	-	-	200	-	-	-	-	-	-	-	-	16	
7	7.3	Ondergrondse luierscontainers	46	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	7	
7	7.3	Ondergrondse containers	-	-	-	-	-	-	200	-	-	-	-	-	-	16	
7	7.3	Ombouwen ondergrondse afvalcontainer	-	-	140	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	11	
7	7.3	Invoering GFT hoogbouw	-	-	-	-	350	-	-	-	-	-	-	-	-	32	
7	7.3	Vervangingsinvestering ondergrondse containers 2028	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	200	-	-	-	
4	4.2	66/70 Grond L. Kruisweg 9 (bao)	-	75	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
5	5.2	35/74 Grond L. Kruisweg 11	-	22	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
7	7.2	Vervanging riolering Oude Kerkstraat	280	280	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
7	7.2	Vervanging gemalen en drukriolering 2023	3	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
7	7.5	Asbestemmingen De Hoge Boght	-	-	393	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	25	
4	4.2	PWA renovatie	-	-	-	-	280	-	195	-	3.695	-	-	-	-	234	
4	4.2	PWA grondkosten	-	-	-	-	-	-	-	-	217	-	-	-	-	3	
4	4.2	Zuiderbos renovatie	-	-	-	-	-	-	152	-	-	-	-	-	-	8	
4	4.2	Dakbedekking en Kozijnen Weldsehei 2	-	-	90	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	6	
5	5.2	Vervanging tennisbanen VLTC	-	-	243	43	-	-	-	-	-	-	-	-	-	19	
5	5.2	Urban Sportvoorzieningen	-	-	180	90	-	-	-	-	-	-	-	-	-	7	
5	5.2	LED Verlichting Knegseweg 40	-	-	75	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	5	
5	5.2	LED Verlichting Knegseweg 50	-	-	60	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4	
5	5.4	Gasloos maken Hemelrijken 6	-	-	50	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	
6	6.1	Vervangen installatie de Ligt 157	-	-	30	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	
7	7.2	Riolering slowlane 2024	-	-	141	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4	

Prog	Taak- veld	Investering	Bedragen (x € 1.000)		Rekening		Begroting		Begroting								Structu- rele Kapitaal Lasten
			2023		2024		2025		2026		2027		2028				
			Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten			
7	7.2	hagendorensse weg mariaplein	-	-	-	-	-	-	-	-	7.602	-	8.602	1.000	122		
7	7.2	Langenmees EO	-	-	-	-	4.088	4.088	-	-	-	-	-	-	-		
7	7.2	Banstraat 2	-	-	-	-	604	604	-	-	-	-	-	-	-		
7	7.2	De Run 4400	-	-	-	-	-	-	4.284	-	4.284	-	-	-	259		
7	7.2	De run 5200	-	-	-	-	-	-	1.954	1.954	-	-	-	-	-		
7	7.2	zandoerleseweg	-	-	-	-	-	-	-	-	5.616	-	-	-	170		
7	7.2	Schaatsemaker	-	-	-	-	600	600	-	-	-	-	-	-	-		
4	4.2	MFA Midden renovatie	-	-	-	-	143	-	-	-	-	-	-	-	8		
4	4.2	St. Jan Baptist tijdelijke huisvesting (7J)	-	-	-	-	777	-	-	-	-	-	-	-	120		
5	5.7	Grond natuurontwikkeling N69	-	-	19	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0		
4	4.2	St. Jan Baptist renovatie	-	-	-	-	-	-	-	-	196	-	411	-	3		
Totaal			17.376	2.406	19.434	6.686	21.780	7.453	9.465	2.610	39.528	1.781	9.532	1.000	3.803		
Materiële vaste activa met maatschappelijk nut																	
2	2.1	Reconstr. Kempenbaan A2 (BNR)	23.397	19.584	3.538	3.338	-	-	-	-	-	-	-	-	160		
2	2.1	Inprikker Slowlane (fiets)	1.452	1.275	289	257	-	-	-	-	-	-	-	-	8		
2	2.1	Nazorgbudget groen Zilverbaan	22	-	131	-	-	-	-	-	-	-	-	-	7		
2	2.1	Nazorgbudget archeologie Zilverbaan	-	-	58	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3		
2	2.1	Kempenbaan West: OV	42	47	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	19		
2	2.1	Kempenbaan West: VRI	24	27	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	12		
2	2.1	Kempenbaan West: aanleg verharding/viaduct/kabels	1.574	1.765	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	474		
2	2.1	Kempenbaan West: werkzaamheden Gender	6	7	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3		
2	2.1	Herinrichting Oude Kerkstraat	440	255	59	0	-	-	-	-	-	-	-	-	19		
2	2.1	Verblijfsgebied 't Look fase 3	123	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	57		
2	2.1	Verblijfsgebied 't Look fase 4	30	-	1.939	133	-	-	-	-	-	-	-	-	64		
2	2.1	Reconstructie St. Jansstraat	0	-	1-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0-		
2	2.1	Vervanging brug Runstraat	67	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3		
2	2.1	Aanbrengen plateau's Abdijlaan en De Run 5300	-	-	55	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2		
2	2.1	Maatregelen randweg A2/mobiliteitshubs	-	-	384	-	-	-	-	-	-	-	-	-	21		
2	2.1	Maatregelen randweg A2/fietspad F67	-	-	2.069	1.060	1.970	1.010	1.970	1.009	-	-	-	-	119		
2	2.1	HOV4	0	-	3.847	2.597	1.549	1.299	19.203	16.103	20.751	17.401	-	-	326		
2	2.1	Multimodale Knoop station Eindhoven Centraal	-	-	-	-	1.900	-	-	-	-	-	-	-	67		
2	2.1	Vervangingsinvesteringen masten 2023	61	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2		
2	2.1	Vervangingsinvesteringen masten 2024	-	-	612	-	-	-	-	-	-	-	-	-	23		
2	2.1	Vervangingsinvesteringen masten 2025	-	-	-	-	810	-	-	-	-	-	-	-	30		
2	2.1	Vervangingsinvesteringen masten 2026	-	-	-	-	-	-	467	-	-	-	-	-	18		
2	2.1	Vervangingsinvesteringen masten 2027	-	-	-	-	-	-	-	-	479	-	-	-	18		
2	2.1	Vervangingsinvesteringen armaturen 2023	232	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	14		
2	2.1	Vervangingsinvesteringen armaturen 2024	-	-	827	-	-	-	-	-	-	-	-	-	49		
2	2.1	Vervangingsinvesteringen armaturen 2025	-	-	-	-	844	-	-	-	-	-	-	-	51		
2	2.1	Vervangingsinvesteringen armaturen 2026	-	-	-	-	-	-	487	-	-	-	-	-	30		
2	2.1	Vervangingsinvesteringen armaturen 2027	-	-	-	-	-	-	-	-	498	-	-	-	31		
2	2.1	Vervangingsinvestering armaturen 2028	-	-	-	-	-	-	-	-	-	551	-	-	-		
2	2.1	OV-armaturen Meester Rijkenstraat	-	-	-	-	37	-	109	-	-	-	-	-	9		
2	2.1	OV-armaturen Hagendorensseweg/Mariaplein	-	-	-	-	-	-	-	-	98	-	98	-	2		
2	2.1	OV-armaturen Provincialeweg	-	-	-	-	-	-	67	-	-	-	-	-	4		
2	2.1	OV-armaturen Dreef eo	-	-	-	-	46	-	-	-	-	-	-	-	3		
2	2.1	OV-armaturen Lange Mees	-	-	-	-	53	-	-	-	-	-	-	-	3		
2	2.1	OV-armaturen Banstraat 2	-	-	-	-	8	-	-	-	-	-	-	-	0		
2	2.1	OV-armaturen De Run 4400	-	-	-	-	-	-	56	-	56	-	-	-	7		
2	2.1	OV-armaturen De Run 5200	-	-	-	-	-	-	26	-	-	-	-	-	2		
2	2.1	OV-armaturen Dorpstraat	-	-	-	-	-	-	37	-	-	-	-	-	2		
2	2.1	OV-armaturen Sint Janstraat	-	-	-	-	-	-	-	-	52	-	-	-	3		
2	2.1	OV-armaturen Zandoerleseweg	-	-	-	-	-	-	-	-	73	-	-	-	4		
2	2.1	Vervanging investeringen VRI 2024	-	-	-	1.225	-	-	-	-	-	-	-	-	84		
2	2.1	Vervanging investeringen VRI 2025	-	-	-	-	94	-	-	-	-	-	-	-	7		
2	2.1	Vervanging investeringen VRI 2026	-	-	-	-	-	-	36	-	-	-	-	-	3		
2	2.1	Vervanging investeringen VRI 2027	-	-	-	-	-	-	-	-	37	-	-	-	3		
2	2.1	Vervangingsinvestering VRI 2028	-	-	-	-	-	-	-	-	-	39	-	-	-		

Prog	Taak- veld	Investering	Bedragen (x € 1.000)		Rekening		Begroting		Begroting								Structu- rele Kapitaal
					2023		2024		2025		2026		2027		2028		
			Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	
2	2.1	Vervangingsinvestering masten 2028	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	530	-	-
2	2.1	OV-masten Meester Rijkenstraat	-	-	-	-	-	35	-	105	-	-	-	-	-	-	5
2	2.1	OV-masten Hagendorenseweg/Mariaplein	-	-	-	-	-	-	-	-	-	94	-	-	95	-	2
2	2.1	OV-masten Provincialeweg	-	-	-	-	-	-	-	64	-	-	-	-	-	-	2
2	2.1	OV-masten Dreef eo	-	-	-	-	-	45	-	-	-	-	-	-	-	-	2
2	2.1	OV-masten Lange Mees	-	-	-	-	-	51	-	-	-	-	-	-	-	-	2
2	2.1	OV-masten Banstraat 2	-	-	-	-	-	7	-	-	-	-	-	-	-	-	0
2	2.1	OV-masten De Run 4400	-	-	-	-	-	-	-	53	-	53	-	-	-	-	4
2	2.1	OV-masten De Run 5200	-	-	-	-	-	-	-	24	-	-	-	-	-	-	1
2	2.1	OV-masten Dorpstraat	-	-	-	-	-	-	-	36	-	-	-	-	-	-	1
2	2.1	OV-masten Sint Janstraat	-	-	-	-	-	-	-	-	-	50	-	-	-	-	2
2	2.1	OV-masten Zandoerleseweg	-	-	-	-	-	-	-	-	-	70	-	-	-	-	3
2	2.1	Verlichting Oersebaan	30	-	-	67	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	9
2	2.1	Vervanging wegen: gebied 12-B	17	-	-	46	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3
2	2.1	Vervanging wegen: gebied Dreef	49	-	-	182	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	9
2	2.1	Vervanging wegen: riolering Oude Kerkstr	201	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	10
2	2.1	Verv.wegen:Mr Rijkenstr./Kerkakkerstr.	0	-	-	500	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	20
2	2.1	Verv.wegen: Kerkweg/Pastoor Verhoevenstr	0	-	-	140	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	6
2	2.1	Vervanging wegen: Frits verhaegenstraat	0	-	-	197	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	8
2	2.1	Vervanging wegen: Banstraat	1	-	-	789	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	32
2	2.1	Vervanging wegen: Sondervick	0	-	-	936	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	37
2	2.1	Vervang.wegen: Run 4200 (niet Slowlane)	0	-	-	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0
2	2.1	Vervanging wegen: De Run 4400	0	-	-	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0
2	2.1	Vervanging wegen: De Run 4300	0	-	-	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0
2	2.1	Vervanging weg: stille deklaag Heerbaan	91	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4
2	2.1	Aansluiting Peter zuidlaan Julianastraat	174	-	-	3.744	1.650	342	-	-	-	-	-	-	-	-	115
2	2.1	Fietsstructuur west-Veldhoven	8	-	-	2.692	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	107
2	2.2	Investering fietsenstalling	0	-	-	87	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	11
5	5.7	Kempenbaan West: openbaar groen/natuur	63	71	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	26
5	5.7	Buitenruimte Huysackers	93	-	-	988	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	69
5	5.7	Gebiedsimpuls grenscorridor	57	-	-	1.406	840	-	-	-	-	-	-	-	-	-	45
5	5.7	Vervangingsinvesteringen bomen 2023	442	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	14
5	5.7	Vervangingsinvesteringen bomen 2024	-	-	-	391	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	12
5	5.7	Vervangingsinvesteringen bomen 2025	-	-	-	-	-	256	-	-	-	-	-	-	-	-	8
5	5.7	Vervangingsinvesteringen bomen 2026	-	-	-	-	-	-	-	262	-	-	-	-	-	-	8
5	5.7	Vervangingsinvesteringen bomen 2027	-	-	-	-	-	-	-	-	-	268	-	-	-	-	9
5	5.7	Vervangingsinvestering beplanting 2023	499	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	24
5	5.7	Vervangingsinvestering beplanting 2024	-	-	-	436	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	21
5	5.7	Vervangingsinvestering gras 2023	31	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
5	5.7	Vervangingsinvestering gras 2024	-	-	-	89	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3
5	5.7	Vervangingsinvestering meubilair 2023	74	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	5
5	5.7	Vervangingsinvestering meubilair 2024	-	-	-	379	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	24
5	5.7	Vervangingsinv. speeltoestellen 2023	180	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	12
5	5.7	Vervangingsinv. speeltoestellen 2024	-	-	-	605	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	42
5	5.7	Vervangingsinv. speeltoestellen 2025	-	-	-	-	-	241	-	-	-	-	-	-	-	-	17
5	5.7	Vervangingsinv. speeltoestellen 2026	-	-	-	-	-	-	-	371	-	-	-	-	-	-	26
5	5.7	Vervangingsinv. speeltoestellen 2027	-	-	-	-	-	-	-	-	-	384	-	-	-	-	27
5	5.7	Vervangingsinvestering omvorming 2023	86	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3
5	5.7	Vervangingsinvestering omvorming 2024	-	-	-	260	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	9
2	2.1	Nazorgbudget archeologie Kempenbaan West	-	-	-	165	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	7
2	2.1	Rotonde Run 1000 (Peter Zuidlaan)	-	-	-	750	750	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2	2.1	Wegen Meester Rijkenstraat	-	-	-	-	-	3.811	-	11.433	-	-	-	-	-	-	619
2	2.1	Wegen Hagendorenseweg/Mariaplein	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2.678	-	-	2.678	-	43
2	2.1	Wegen Provincialeweg	-	-	-	-	-	-	-	7.036	-	-	-	-	-	-	286
2	2.1	Wegen Dreef eo	-	-	-	-	-	1.265	-	-	-	-	-	-	-	-	51
2	2.1	Wegen Lange Mees eo	-	-	-	-	-	1.440	-	-	-	-	-	-	-	-	58
2	2.1	Wegen Banstraat 2	-	-	-	-	-	213	-	-	-	-	-	-	-	-	9

Prog	Taak- veld	Investering	Bedragen (x € 1.000)		Rekening		Begroting		Begroting								Structu- rele Kapitaal
					2023		2024		2025		2026		2027		2028		
			Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	
2	2.1	Wegen De Run 4400	-	-	-	-	-	-	-	1.509	-	1.509	-	-	-	124	
2	2.1	Wegen De Run 5200	-	-	-	-	-	-	-	688	-	-	-	-	-	28	
2	2.1	Wegen Dorpstraat	-	-	-	-	-	-	-	3.867	-	-	-	-	-	157	
2	2.1	Wegen Sint Janstraat	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1.418	-	-	-	58	
2	2.1	Wegen Zandoerleseweg	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1.978	-	-	-	81	
2	2.1	Fietsers en voetgangers 2025	-	-	-	-	-	100	-	-	-	-	-	-	-	4	
2	2.1	Fietsers en voetgangers 2026	-	-	-	-	-	-	-	100	-	-	-	-	-	4	
2	2.1	Fietsers en voetgangers 2027	-	-	-	-	-	-	-	-	-	100	-	-	-	4	
2	2.1	Fietsers en voetgangers 2028	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	100	-	-	
2	2.1	Aanpassingen De Run 2000	-	-	-	50	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	
2	2.1	Kempenbaan West: afrondende werkzaamheden	-	-	-	492	-	-	-	-	-	-	-	-	-	27	
5	5.7	vervangingsinvestering bomen 2028	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	274	-	-	
5	5.7	Bomen Meester Rijkenstraat	-	-	-	-	-	156	-	467	-	-	-	-	-	20	
5	5.7	Bomen Hagendoreseweg/Mariaplein	-	-	-	-	-	-	-	-	-	420	-	420	-	7	
5	5.7	Bomen Provincialeweg	-	-	-	-	-	-	-	287	-	-	-	-	-	9	
5	5.7	Bomen Dreef eo	-	-	-	-	-	198	-	-	-	-	-	-	-	6	
5	5.7	Bomen Lange Mees eo	-	-	-	-	-	226	-	-	-	-	-	-	-	7	
5	5.7	Bomen Banstraat 2	-	-	-	-	-	33	-	-	-	-	-	-	-	1	
5	5.7	Bomen De Run 4400	-	-	-	-	-	-	-	237	-	237	-	-	-	15	
5	5.7	Bomen De Run 5200	-	-	-	-	-	-	-	108	-	-	-	-	-	3	
5	5.7	Bomen Dorpstraat	-	-	-	-	-	-	-	158	-	-	-	-	-	5	
5	5.7	Bomen Sint Janstraat	-	-	-	-	-	-	-	-	-	222	-	-	-	7	
5	5.7	Bomen Zandoerleseweg	-	-	-	-	-	-	-	-	-	310	-	-	-	10	
5	5.7	Vervangingsinvestering beplanting 2025	-	-	-	-	-	317	-	-	-	-	-	-	-	15	
5	5.7	Vervangingsinvestering beplanting 2026	-	-	-	-	-	-	-	330	-	-	-	-	-	16	
5	5.7	Vervangingsinvestering beplanting 2027	-	-	-	-	-	-	-	-	-	344	-	-	-	17	
5	5.7	Vervangingsinvestering beplanting 2028	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	358	-	-	
5	5.7	Groenvoorziening Meester Rijkenstraat	-	-	-	-	-	168	-	505	-	-	-	-	-	33	
5	5.7	Groenvoorziening Hagendoreseweg/Mariaplein	-	-	-	-	-	-	-	-	-	454	-	454	-	7	
5	5.7	Groenvoorziening Provincialeweg	-	-	-	-	-	-	-	311	-	-	-	-	-	15	
5	5.7	Groenvoorziening Dreef eo	-	-	-	-	-	214	-	-	-	-	-	-	-	10	
5	5.7	Groenvoorziening Lange Mees eo	-	-	-	-	-	244	-	-	-	-	-	-	-	12	
5	5.7	Groenvoorziening Banstraat 2	-	-	-	-	-	36	-	-	-	-	-	-	-	2	
5	5.7	Groenvoorziening De Run 4400	-	-	-	-	-	-	-	256	-	256	-	-	-	25	
5	5.7	Groenvoorziening De Run 5200	-	-	-	-	-	-	-	117	-	-	-	-	-	6	
5	5.7	Groenvoorziening Dorpstraat	-	-	-	-	-	-	-	171	-	-	-	-	-	8	
5	5.7	Groenvoorziening Sint Janstraat	-	-	-	-	-	-	-	-	-	240	-	-	-	12	
5	5.7	Groenvoorziening Zandoerleseweg	-	-	-	-	-	-	-	-	-	335	-	-	-	17	
5	5.7	Vervangingsinvestering speeltoestellen 2028	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	198	-	-	
Totaal			29.567	23.030	30.436	10.626		16.709	2.309	50.953	17.112	33.464	17.401	5.795	-	4.414	
Financiële vaste activa																	
0	0.5	Startersleningen	-	46	-	50		-	35	-	15	-	15	-	15	-	
0	0.5	Starterslening 1e woning aankopen	665	71	83	39		69	69	92	92	108	108	110	110	-	
0	0.5	Stimuler.lening aanpass.koopwoningen	304	150	218	130		142	142	147	147	147	147	145	147	-	
0	0.5	Stimuler.lening aanpass.koopwoningen	-	-	1.300	-		700	-	-	-	35	35	89	11-	-	
0	0.5	Lening LED-verlichting sportpark VLTC	-	5	-	5		-	5	-	-	-	-	-	-	-	
0	0.5	Lening LED-verlichting sportpark Zeelst	-	2	-	2		-	2	-	2	-	-	-	-	-	
Totaal			970	273	1.600	225		911	252	239	260	291	306	344	262	-	
Totaal generaal			47.362	25.660	51.469	17.537		39.400	10.014	60.657	19.982	73.283	19.488	15.671	1.262	8.217	
Totaal Afschrijvingslasten vaste activa			5.167		5.396			6.825		7.776		8.597		9.715			
Totaal Rentelasten vaste activa			1.440		1.855			3.128		3.479		4.006		4.729			

Stand en verloop van de reserves

Naam reserve	1-1-2024			1-1-2025			1-1-2026			1-1-2027			1-1-2028			1-1-2029
	saldo	+	-/-	saldo	+	-/-	saldo	+	-/-	saldo	+	-/-	saldo	+	-/-	saldo
Algemene reserve																
Saldo rekening	3.137	8.653	3.137	8.653	740	0	9.393	579	-	9.972	11	-	9.983	1.157	-	11.141
Risicoreserve, deel benoemde risico's	4.134	-	-	4.134	-	-	4.134	-	-	4.134	-	-	4.134	-	-	4.134
Risicoreserve, deel onbenoemde risico's	10.000	-	-	10.000	-	-	10.000	-	-	10.000	-	-	10.000	-	-	10.000
Vrije reserve	39.301	5.981	728	44.554	3.394	1.662	46.287	3.241	1.087	48.441	2.071	1.303	49.210	283	1.056	48.437
Totaal algemene reserve	56.572	14.634	3.865	67.341	4.134	1.662	69.813	3.821	1.087	72.547	2.083	1.303	73.327	1.440	1.056	73.711
Bestemmingsreserve																
<i>Dekkingsreserves</i>																
Dekkingsreserve primair onderwijs	7.550	-	445	7.105	-	440	6.665	-	437	6.228	-	425	5.803	-	417	5.385
Dekkingsreserve bevordering energielab	498	-	52	446	-	52	393	-	52	341	-	52	289	-	52	236
Dekkingsreserve Kempen Campus	1745	-	117	1628	-	117	1510	-	117	1393	-	117	1275	-	99	1176
<i>Reserve voor vervangingsinvesteringen</i>																
Vervangingsreserve openbare verlichting	4.497	231	86	4.641	327	137	4.831	335	201	4.965	342	251	5.056	350	301	5.106
Vervangingsreserve openbaar groen	5.575	660	159	6.076	283	2.282	4.077	290	182	4.184	296	236	4.245	290	283	4.251
Vervangingsreserve VRI	1324	64	14	1374	68	82	1360	70	88	1343	72	90	1325	72	92	1304
<i>Doelreserves nieuw beleid/investeringen</i>																
Stimuleringsfonds Brainport	266	-	160	106	-	-	106	-	-	106	-	-	106	-	-	106
Dekk.res.tijdelijke huisvestingslocaties	288	-	13	275	-	13	262	-	13	249	-	13	236	-	13	223
Doelres. energietransitie gebouwde omgev.2023-2026	1654	-	388	1266	-	786	480	-	659	179	-	-	179	-	-	179
Reserve stimulering bouw sociale huurwoningen	-	1.251	-	1.251	402	1.400	254	259	298	24	512	407	319	797	207	909
Afbouw complexen	157	-	85	72	-	-	72	-	-	72	-	-	72	-	-	72
Totaal bestemmingsreserves	23.555	2.206	1.521	24.240	1.081	5.310	20.010	953	2.048	18.915	1.223	1.592	18.546	1.509	1.464	18.590
TOTAAL RESERVES	80.127	16.840	5.386	91.581	5.215	6.972	89.824	4.773	3.135	91.462	3.305	2.895	91.872	2.949	2.520	92.302

Stand en verloop van de voorzieningen

Bedragen (x € 1.000) Naam voorziening	1-1-2024			1-1-2025			1-1-2026			1-1-2027			1-1-2028			1-1-2029
	saldo	+	-/-	saldo	+	-/-	saldo	+	-/-	saldo	+	-/-	saldo	+	-/-	saldo
Onderhoud eigendommen (incl. sport)	638	1.851	1.452	1.037	1.851	1.709	1.179	1.851	1.710	1.320	1.851	1.713	1.458	1.851	1.716	1.594
Onderhoud wegen	2.896	1.360	2.022	2.234	1.562	1.714	2.082	1.562	1.787	1.857	1.562	1.828	1.591	1.562	1.870	1.284
<i>Overige</i>																
Vervangingsreserve riolen	10.376	895	6.592	4.679	1.673	6.292	60	1.844	2.454	550	1.874	1.000	324	1.904	1.000	1.228
Egalisatievoorziening rioolheffing	960	138	526	572	-	479	94	-	60	34	-	34	0	-	-	0
Egalisatievoorziening afvalstoffenheffing	10	2	10	2	-	2	0	-	-	0	-	-	0	-	-	-
Voorziening wethouderspansioenen	3.620	-	79	3.541	-	80	3.461	-	81	3.380	-	82	3.297	-	84	3.214
Voorziening verlofsparen	139	70	-	209	70	-	279	70	-	349	70	-	419	70	-	489
Voorziening verlofsaldi	848	-	-	848	-	-	848	-	-	848	-	-	848	-	-	848
TOTAAL VOORZIENINGEN	19.486	4.315	10.680	13.122	5.156	10.275	8.003	5.328	6.092	7.238	5.357	4.657	7.938	5.387	4.669	8.656

EMU-saldo

Het EMU-saldo verschaft samen met de geprognosticeerde balans meerjarig inzicht in de toekomstige verwachte ontwikkeling van de financiële positie van onze gemeente.

Het EMU-saldo is het saldo van inkomsten en uitgaven met derden (dus geen afschrijvingen, waarde mutaties, etc.) op transactiebasis in een bepaalde periode. Eenvoudig gezegd geeft het EMU-saldo aan of er in een bepaald jaar met reële transacties meer geld uitgegeven is dan er in dat jaar is binnengekomen, of dat er netto geld overgehouden is. Het EMU-saldo is daarmee een indicatie voor de ontwikkeling van de liquiditeits- en financiële positie (eigen vermogen en schulden) van onze gemeente. Het kan worden gezien als een extra financieel kengetal.

Het EMU-saldo vervult ook een rol bij de afspraken die in Europees verband zijn gemaakt over het toegestane maximale tekort op nationaal niveau om de overheidsfinanciën in de Eurozone robuust te houden. Om de afzonderlijke provincies en gemeenten een beeld te geven wat dit voor hen betekent, publiceert het Ministerie BZK (vooruitlopend op instemming van het parlement) in lijn met de Wet Hof individuele EMU-referentiewaarden in de septembercirculaire. Een individuele EMU-referentiewaarde betreft geen norm, maar een indicatie van het aandeel dat een provincie of gemeente in de gezamenlijke tekortnorm heeft. Uit de decembercirculaire 2023 blijkt dat de individuele referentie waarde 2024 voor onze gemeente € 8.632 bedraagt.

Omschrijving (x € 1.000)	2023	2024	2025	2026	2027	2028
	Volgens rekening	Volgens meerjarenraming in begroting	Volgens meerjarenraming in begroting	Volgens meerjarenraming in begroting	Volgens meerjarenraming in begroting	Volgens meerjarenraming in begroting
1. Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves (zie BBV, artikel 17c)	3.876	11.544	555	1.804	538	521
2. Mutatie (im)materiële vaste activa	15.838	27.993	20.745	32.920	45.213	4.612
3. Mutatie voorzieningen	-760	-6.364	-5.119	-764	700	718
4. Mutatie voorraden (incl. bouwgronden in	-6.964	-24.568	-12.791	-32.052	3.755	9.412
5. Verwachte boekwinst bij verkoop effecten en verwachte boekwinst bij verkoop (im)materiële vaste activa	0	0	0	0	0	0
Berekend EMU-saldo	-5.758	1.754	-12.518	172	-47.729	-12.785

Geprognosticeerde balans

In onderstaand overzicht wordt de geprognosticeerde balans van de begroting en meerjarenbegroting gepresenteerd. Hierdoor wordt meer inzicht verkregen in de ontwikkeling van onder meer investeringen, het aanwenden van reserves en voorzieningen en de financieringsbehoefte.

Bedragen (x € 1.000)	Rek. 2023	Begr. 2024	Begroting			
			2025	2026	2027	2028
Activa						
Immateriele vaste activa	371	368	0	5	314	28
Materiele vaste activa	168.109	196.105	217.218	250.133	295.037	299.934
Leningen woningcorporaties	0	0	0	0	0	0
Leningen aan overige verbonden partijen	0	0	0	0	0	0
Overige uitzettingen	8	8	8	8	8	8
Overige langlopende leningen	3.529	3.747	5.563	5.541	5.526	5.608
Overige financiële vaste activa	175	175	175	175	175	175
Financiële vaste activa	3.712	3.930	5.746	5.725	5.710	5.792
<i>Totaal vaste activa</i>	<i>172.192</i>	<i>200.404</i>	<i>222.965</i>	<i>255.863</i>	<i>301.060</i>	<i>305.755</i>
Overige grond- en hulpstoffen	228	227	227	227	227	227
Onderhanden werk waaronder gronden in exploitatie	55.217	30.650	17.859	-14.193	-10.438	-1.026
Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan 1 jaar	6.117	8.000	5.000	5.000	5.000	5.000
Liquide middelen	33	0	5	5	5	5
Overlopende activa	31.974	20.000	5.000	5.000	5.000	5.000
<i>Totaal vlottende activa</i>	<i>93.569</i>	<i>58.877</i>	<i>28.091</i>	<i>-3.961</i>	<i>-206</i>	<i>9.206</i>
Totaal activa	265.761	259.281	251.056	251.902	300.854	314.961
Passiva						
Eigen vermogen	80.127	91.671	92.225	94.029	94.569	95.090
Voorzieningen	19.486	13.122	8.003	7.238	7.938	8.656
Vaste schulden met een rentetypische looptijd van één jaar of langer	129.808	144.056	149.275	147.495	169.214	205.286
<i>Totaal vaste passiva</i>	<i>229.421</i>	<i>248.849</i>	<i>249.504</i>	<i>248.762</i>	<i>271.721</i>	<i>309.032</i>
<i>Totaal vlottende passiva</i>	<i>36.340</i>	<i>10.432</i>	<i>1.552</i>	<i>3.140</i>	<i>29.133</i>	<i>5.929</i>
Totaal passiva	265.761	259.281	251.056	251.902	300.854	314.961

Baten en lasten per taakveld

Baten en lasten begroting 2025-2028

Bedragen (x € 1.000)		Begroting								Progr
		2025		2026		2027		2028		
		Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	
0.1	Bestuur	502	3.155	522	3.014	541	3.070	555	3.129	0
0.2	Burgerzaken	579	1.728	618	1.755	577	1.726	577	1.751	0
0.3	Beheer overige gebouwen en gronden	215	790	215	798	215	790	215	799	0
0.4	Overhead	113	14.881	115	14.966	117	14.845	120	15.029	0
0.5	Treasury	247	133	239	285	202	1.359	298	1.607	0
0.61	OZB woningen	9.272	657	9.725	667	10.213	652	10.718	663	0
0.62	OZB niet-woningen	7.319	540	7.623	548	7.954	536	8.348	545	0
0.63	Parkeerbelasting	704	2	704	2	704	2	704	2	0
0.64	Belastingen overig	578	31	588	32	597	32	607	33	0
0.7	Algemene en overige uitkeringen gemeentefonds	88.909	7	87.452	7	90.846	7	93.881	7	0
0.8	Overige baten en lasten		1.587		1.605		1.589		1.623	0
0.9	Vennootschapsbelasting (VpB)		1.697		1.122		1.339		1.092	0
0.10	Mutaties reserves	7.063	6.878	3.251	4.477	3.055	3.583	2.723	2.087	0
0.11	Resultaat van de rekening van baten en lasten		740		579		11		1.157	0
1.1	Crisisbeheersing en brandweer	72	2.869	72	2.937	72	3.003	73	3.071	1
1.2	Openbare orde en veiligheid	19	1.378	19	1.391	19	1.409	19	1.430	1
2.1	Verkeer en vervoer	483	7.661	496	8.218	512	9.616	529	10.351	2
2.2	Parkeren		1.140		1.148		1.157		1.168	2
2.5	Openbaar vervoer		35		36		37		38	2
3.1	Economische ontwikkeling		1.480		1.473		1.535		1.573	3
3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	13.618	11.664	3.962	3.181	3.559	2.920	801	1.529	3
3.3	Bedrijfsloket en bedrijfsregelingen	20	391	20	401	20	411	20	421	3
3.4	Economische promotie	456	77	468	79	480	81	492	82	3
4.1	Openbaar basisonderwijs		11		11		11		11	4
4.2	Onderwijshuisvesting	770	4.579	778	5.008	782	5.144	785	5.615	4
4.3	Onderwijsbeleid en leerlingzaken	400	2.237	366	2.275	367	2.321	367	2.417	4
5.1	Sportbeleid en activering	289	620	276	598	277	610	279	623	5
5.2	Sportaccommodaties	1.114	3.885	1.115	3.972	1.116	3.992	1.117	4.011	5
5.3	Cultuurpresentatie, -productie en -participatie	390	2.912	390	2.971	389	3.029	389	3.090	5
5.4	Musea	71	332	71	339	71	346	71	354	5
5.5	Cultureel erfgoed		184		187		191		194	5
5.6	Media	92	1.552	92	1.582	92	1.611	92	1.642	5
5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	87	5.034	89	5.308	92	5.636	95	5.955	5
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	1.714	7.679	1.510	7.735	862	7.190	863	7.443	6
6.2	Wijkteams	25	5.497		5.488		5.580		5.675	6
6.3	Inkomensregelingen	10.639	15.257	11.036	15.785	11.199	16.145	12.529	16.512	6
6.4	Begeleide participatie		4.232		4.004		3.925		3.855	6
6.5	Arbeidsparticipatie		1.556		1.588		1.620		1.653	6
6.6	Maatwerkvoorzieningen (WMO)	442	2.171	453	2.303	464	2.358	476	2.417	6
6.71a	Hulp bij het huishouden (WMO)		4.892		3.745		3.869		3.964	6
6.71b	Begeleiding (WMO)		4.785		4.549		4.710		4.827	6
6.71c	Dagbesteding (WMO)		194		199		204		209	6
6.71d	Overige maatwerkarrangementen (WMO)	10	2	10	2	10	2	10	2	6
6.72c	Jeugdhulp dagbesteding	9	22	9	22	9	22	9	22	6
6.751	Jeugdhulp ambulante lokaal		153		153		155		159	6
6.752	Jeugdhulp ambulante regionaal		9.111		9.079		9.215		9.442	6
6.753	Jeugdhulp ambulante landelijk		400		398		406		416	6
6.761	Jeugdhulp met verblijf lokaal		615		613		626		641	6
6.762	Jeugdhulp met verblijf regionaal		1.632		1.646		1.690		1.731	6
6.763	Jeugdhulp met verblijf landelijk		1.289		1.269		1.273		1.305	6
6.82a	Jeugdbescherming		461		461		461		473	6
6.82b	Jeugdclassering		203		301		415		425	6
7.1	Volksgezondheid	444	2.681	318	2.604	318	2.654	318	2.758	7
7.2	Riolering	5.926	4.777	6.118	4.964	6.333	5.151	7.017	5.773	7
7.3	Afval	7.174	5.794	7.547	6.110	7.902	6.404	8.249	6.690	7
7.4	Milieubeheer	820	3.562	820	3.472	805	3.406	805	3.476	7
7.5	Begraafplaatsen en crematoria	132	281	132	260	132	265	132	270	7
8.1	Ruimtelijke ordening	2.848	3.806	2.803	2.966	2.844	3.005	4.004	4.181	8
8.2	Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	13.294	12.650	12.959	11.268	11.617	10.966	8.676	8.458	8
8.3	Wonen en bouwen	1.410	3.700	1.525	2.550	1.597	2.643	1.606	2.693	8
Totaal		178.269	178.269	164.506	164.506	166.961	166.961	168.569	168.569	